

Tisdagen den 26 november

Kl. 13.00–15.57
18.00–20.59

§ 1 Justering av protokoll

Protokollen för den 5, 7 och 8 november justerades.

§ 2 Anmälan om gruppleddare för partigrupp

Tredje vice talmannen meddelade att Sverigedemokraternas partigrupp anmält *Henrik Vinge* som gruppleddare för partigrupp från och med den 25 november.

§ 3 Anmälan om vice gruppleddare för partigrupp

Tredje vice talmannen meddelade att Sverigedemokraternas partigrupp anmält *Mattias Bäckström Johansson* som vice gruppleddare för partigrupp från och med den 25 november.

§ 4 Meddelande om statsministerns frågestund

Tredje vice talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 28 november kl. 14.00* skulle frågor besvaras av statsminister Stefan Löfven.

§ 5 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2019/20:121

Till riksdagen

Interpellation 2019/20:121 Målet om en god mobiltäckning i hela landet

av Magnus Jacobsson (KD)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 29 november 2019.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.
Stockholm den 22 november 2019
Infrastrukturdepartementet
Anders Ygeman (S)
Enligt uppdrag
Fredrik Ahlén
Expeditionschef

Interpellation 2019/20:129

Till riksdagen
Interpellation 2019/20:129 Rovdjurspolitiken
av Lars Beckman (M)
Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 6 december 2019.
Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.
Stockholm den 20 november 2019
Näringsdepartementet
Jennie Nilsson (S)
Enligt uppdrag
Jenny Kvarnholt
Expeditionschef

Interpellation 2019/20:148

Till riksdagen
Interpellation 2019/20:148 Måluppfyllnad i livsmedelsstrategin
av Ann-Sofie Alm (M)
Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 6 december 2019.
Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.
Stockholm den 21 november 2019
Näringsdepartementet
Jennie Nilsson (S)
Enligt uppdrag
Jenny Kvarnholt
Expeditionschef

Interpellation 2019/20:156

Till riksdagen
Interpellation 2019/20:156 En differentierad alkoholskatt
av Tobias Andersson (SD)
Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 19 december 2019.
Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.
Stockholm den 21 november 2019
Finansdepartementet
Magdalena Andersson (S)
Enligt uppdrag
Johan Ndure
Departementsråd

Följande dokument anmälades och bordlades:

Finansutskottets betänkanden

2019/20:FiU1 Statens budget 2020 Rambeslutet

2019/20:FiU11 Höständringsbudget för 2019

Skatteutskottets betänkande

2019/20:SkU10 Nya anståndsregler i vissa gränsöverskridande situationer samt ändring av reglerna om periodiseringsfonder och ersättningsfonder vid utflyttning

Socialförsäkringsutskottets betänkanden

2019/20:SfU10 Nya regler om uppehållstillstånd för forskning och studier inom högre utbildning

2019/20:SfU11 Ett socialt hållbart eget boende för asylsökande

Trafikutskottets betänkande

2019/20:TU4 Skydd av Sveriges säkerhet vid radioanvändning

§ 7 Svar på interpellation 2019/20:103 om den svenska positionen inför klimattoppmötet COP 25

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Jens Holm har ställt fyra frågor till mig om hur Sverige avser att agera inför FN:s klimatförhandlingar COP 25 i Madrid den 2–13 december. Jag vill börja med att uttrycka stor glädje och tacksamhet över att Chile och Spanien har funnit ett sätt som möjliggör att förhandlingarna kan hållas i utsatt tid. Det är inte en lätt sak att anordna ett så stort möte på så kort tid. Det visar på styrkan med klimatkonventionen och Parisavtalet och att parterna står upp för internationellt samarbete.

Jens Holm har frågat mig om den svenska positionen inför COP 25. Sveriges främsta målsättning med COP 25 är att stärka det politiska momentum som skapats under 2019 så att behovet av kraftfullare åtgärder tydligt återspeglas i de åtaganden och långsiktiga klimatstrategier som länderna ska presentera under nästa år.

För Sverige är det viktigt att de länder som är parter i Parisavtalet kan påbörja genomförandet av Parisavtalet fullt ut, och därför driver vi på för att parterna ska kunna slutföra förhandlingarna om regler och utförande av internationella frivilliga samarbetsmekanismer i Parisavtalets regelbok under årets möte. För Sverige är det centralt att ett robust regelverk tas fram som säkerställer att mekanismen blir till ett ambitionshöjande ramverk som säkrar en miljöintegritet i samarbetet och där dubbelräkning av utsläpp inte sker.

Parterna kommer även att förhandla fram en ny jämställdhetsplan inom FN:s klimatkonvention. Sverige vill att länderna antar en konkret, effektiv och långsiktig åtgärdsplan för stärkt jämställdhet inom beslutsfattandet i klimatkonventionen och i genomförandet av Parisavtalet.

Chile har meddelat att detta kommer att bli en ”blå COP”, och som ordförandeland för mötet i Madrid kommer de att ha ett särskilt fokus på kopplingen mellan hav och klimat. Det är en fråga som har fått större uppmärksamhet på senare tid, inte minst genom FN:s klimatpanels oroväckande rapport om hav och kryosfären – alltså den del av jorden som består av is och snö. COP 25 blir ett viktigt tillfälle att belysa slutsatserna i rapporten och ge en stark politisk signal om vikten av att koppla samman diskussioner om hav och klimat.

Under årets möte kommer länderna även att se över den så kallade Warszawamekanismen för de skador och förluster som uppstår i samband med klimatförändringar. Sverige vill se att översynen mynnar ut i att mekanismen kan fortsätta att fungera som en plattform för att utbyta kunskap om skador och förluster och på så sätt skapa ökad förståelse för hur skador och förluster kan undvikas, minimeras och avhjälpas. Sverige och EU stöttar dem som drabbas hårdast av klimatförändringarna, i synnerhet de fattigaste länderna och de små östaterna.

En annan viktig fråga som Sverige verkar för är att världens länder ska enas om gemensamma femåriga tidsramar för sina klimatåtaganden.

Jens Holm har också frågat mig om Sverige kommer att presentera ett klimatbidrag, en så kallad NDC, som kompletterar och går utöver EU:s.

EU:s medlemsstater har inga egna nationellt beslutade åtaganden, så kallade NDC:er. Vi har ett gemensamt fullgörande inom EU och en NDC för EU. Sverige har förstås egna nationella mål för att leva upp till Parisavtalet genom bland annat vårt klimatpolitiska ramverk. Sverige är dock drivande för att EU ska anta ambitiösare mål om utsläppsminskningar för alla medlemsländer. Sverige anser att de totala utsläppen inom EU ska minska med minst 55 procent senast 2030, i stället för nuvarande målsättning på 40 procent, och vara i linje med en-och-en-halv-gradsmålet. Det är den mest ambitiösa position som något land driver inom EU.

EU ska som alla parter i Parisavtalet presentera reviderade åtaganden under 2020 men också långsiktiga klimatstrategier för utsläppsminskningar för att nå Parisavtalets målsättningar. Sverige tar också fram en egen långsiktig strategi för utsläppsminskningar, dels inom EU i enlighet med EU:s förordning om styrningen av energiunionen och av klimatåtgärder, dels i enlighet med Parisavtalet.

Jens Holm har frågat mig om Sverige avser att verka för att ny teknik förs över till utvecklingsländerna i enlighet med klimatkonventionen och Parisavtalet.

Ökad tillgång till teknik i utvecklingsländer är centralt för att de ska kunna minska utsläppen samtidigt som de utvecklas hållbart. Tillgång till teknik är en viktig fråga, särskilt för de sårbara och minst utvecklade länderna. Brist på finansiering och investeringsfrämjande miljöer, ofta förknippat med bristande institutionell kapacitet och kunskap om vilka lösningar som finns, utgör väsentliga hinder mot tekniköverföring till utvecklingsländer. Detta behöver åtgärdas, och regeringen stöder aktivt uppbyggnaden av sådan kapacitet.

Regeringens stora satsning på klimatfinansiering, till exempel den gröna klimatfonden, är betydelsefull i detta sammanhang och för att underlätta överföring av teknologi för förnybar energi och energieffektivisering till utvecklingsländerna. Sverige stöder ett flertal initiativ som bidrar till

teknikutveckling och tekniköverföring men även flera bilaterala energisamarbeten som bidrar till detta.

Genom klimatförhandlingarna i Katowice förra året antogs ett teknikramverk som ska vägleda teknikmekanismen under Parisavtalet. Teknikramverket ska särskilt stärka innovation, genomförande, förbättrade styrmedel och kapacitetsutveckling, samarbete med andra aktörer samt stöd.

Anf. 2 JENS HOLM (V):

Fru talman! Det var lite synd att miljö- och klimatministern inte riktigt hann med hela svaret, men det finns med i protokollet från debatten. Den text klimatministern var inne i tog upp en viktig fråga om tekniköverföring till utvecklingsländer.

Vi befinner oss i en klimatkris. Det råder inget tvivel om det. I synnerhet i fattiga länder syns det att tusentals människor dagligen blir en form av klimatflyktingar. De tvingas lämna sina hem, ofta ute på landsbygden, och flytta in till storstäder eller fly till andra länder. Det är uppenbart i länder som Indien, Bangladesh och länderna i Afrika söder om Sahara.

Därför är klimattoppmötet som inleds nästa vecka, COP 25, så oerhört viktigt. Det handlar om hur vi i den rika världen, som faktiskt har orsakat klimatkrisen, kan hjälpa fattiga länder att inte upprepa våra misstag och hantera den kris som de i dag lever under.

Jag skulle vilja börja med frågan om tekniköverföring. Frågan finns inskriven i FN:s klimatkonvention, och den finns alltid med i förhandlingarna vid dessa klimattoppmöten. Utvecklingsländerna är frustrerade över att den senaste tekniken, i synnerhet den senaste miljötekniken, är så koncentrerad till industriländerna. Vi har ett enormt teknikförsprång.

Låt oss se på de patent som finns på miljöområdet. När det gäller patent för förnybar energi finns mer än 80 procent av de patenten hos bolag i industrivärlden, inte hos utvecklingsländerna. Detsamma gäller patent för sätt att rena bilar utsläpp – den absoluta merparten finns hos bolag i USA, Japan och EU, inte i utvecklingsländer.

Vad får detta för konsekvenser? Jo, konsekvensen är att det blir svårt att föra över den senaste tekniken till utvecklingsländer samt att utvecklingsländer måste betala väldigt mycket pengar i royaltyer och licenser bara för att få använda den senaste tekniken. Det finns uppgifter från organisationen The South Centre – som är finansierad av G77-länderna och alltså är de fattiga ländernas förhandlingsorganisation – som pekar på att ett land som Indien under 2000-talet har nästan tiofaldigat sina betalningar gällande royaltyer och licenser till bolag i i-världen.

Jag tycker därför, fru talman, att ministrarnas svar på frågan om hinder för tekniköverföring inte alls är tillräckligt. Det verkar som att väldigt mycket av problemen finns hos utvecklingsländerna – att de har kapacitetsbrist och så vidare – men det är ju inte så konstigt ifall vi låser in tekniken här i i-världen med hjälp av patent och liknande. Jag skulle därför vilja fråga ministern: Anser ministern att vi även behöver en reform av patent- och immaterialrättslagstiftningen så att det blir lättare att överföra miljöteknik till utvecklingsländer?

Jag skulle också vilja ställa en fråga på temat klimatfinansiering, som ministern var inne på och som också är oerhört viktigt. Det är viktigt att klimatfinansieringen, alltså de pengar som ska föras över till utvecklingsländer, inte tas från det ordinarie biståndet. Detta måste vara nya och

Prot. 2019/20:38
26 november

Svar på
interpellationer

additionella pengar. Därför vill jag fråga Isabella Lövin: Anser Isabella Lövin att de pengar som Sverige använder till Gröna fonden och annan klimatfinansiering verkligen är ny och additionell finansiering? Är det inte pengar som faktiskt tas från biståndsbudgeten?

Anf. 3 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag får upplysa om att det är det talade ordet som gäller. Det skriftliga interpellationssvaret återges alltså inte i protokollet, utan det är det talade ordet som återges där.

Anf. 4 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Tack för det förtydligandet! Nästa gång får jag klocka mitt svar bättre, så att jag hinner läsa upp alla delar. Vi hinner dock säkert ta de delarna i det här utbytet i stället.

Frågan om teknologiöverföring är förstås viktig, men när det gäller de minst utvecklade länderna är det främsta hindret för att de ska kunna tillgodogöra sig ny teknologi i väldigt hög grad den institutionella kapaciteten. Det handlar om att faktiskt ha förmåga att implementera goda miljö- och klimatpolicier och se till att få ut den nya tekniken i verkligheten.

I Katowice antog vi ett teknikramverk med dels en kommitté för teknologiskt utförande som stöder utvecklandet av policyer och klimatteknologier, dels ett klimatteknologiskt centrum och nätverk som ger enskilda utvecklingsländer både policystöd och tekniskt stöd. Sverige anser att teknikfrågorna är centrala för att vi ska klara målsättningarna och bidrar aktivt, bland annat genom att sitta med i styrelserna både för kommittén och för klimatnätverket och centrumet. Det är enormt viktigt att gå före och även samarbeta med länder för att ge dem möjlighet att få tillgång till den nya teknologin.

Här har Sverige tagit ett mycket stort initiativ tillsammans med FN och Indien och startat en leadership group for industry transition. Där ska länder och företag kunna gå med, och där vi ska kunna jobba tillsammans för att göra tekniksprång som gör det möjligt att få bort de fossila bränslena ur industriprocesser. Det är förstås en utveckling som kommer att gagna även utvecklingsländer – när man väl tillgängliggör ny teknologi slipper de upprepa de stora misstag vi i den industrialiserade världen har gjort, och teknologin kommer att bli billigare. De investeringarna står de rika länderna för.

När det gäller additionella medel har Sverige en väldigt stor biståndsbudget om man jämför med resten av världen; vi ligger på 1 procent av bni medan FN:s mål för bistånd ligger på 0,7 procent. Redan 2015, när vi gick ut med vårt exceptionellt stora bidrag till Gröna klimatfonden, låg vi över det vi normalt sett hade till biståndsbudgeten. Nu har vi dubblerat vårt stöd till Gröna klimatfonden, till 8 miljarder för den kommande perioden. Inte mindre än 6,2 miljarder kronor av vårt svenska bistånd är klimatbistånd.

Jag vill verkligen med bestämdhet hävda att jag absolut inte tror att det är till nytta att göra skillnad mellan å ena sidan gröna och hållbara investeringar och klimatbistånd och å andra sidan övrigt bistånd. Vi måste se till att *allt* stöd vi ger till utvecklingsländer är hållbart, både miljömässigt och socialt. Därför har vi sagt att alla våra investeringar och allt vårt bistånd ska vara både klimatsäkert och jämställdhetssäkert. Det är alltså genomgående. Att ta sig bort från ett fossilberoende är en av de kanske viktigaste

sakerna för att länder ska ha ett energioberoende och kunna ta sig fram och utvecklas utan att vara beroende av import av kol och olja. Det är någonting som flätas ihop i vårt utvecklingssamarbete.

Prot. 2019/20:38
26 november

Svar på
interpellationer

Anf. 5 JENS HOLM (V):

Fru talman! Vad gäller tekniköverföringen vidhåller jag att det är ett väldigt stort problem att den senaste tekniken på miljöområdet finns hos ett fåtal bolag i den rika världen. De har ett intresse av att bibehålla sitt teknikförsprång. Vi behöver se till att tekniken sprids, kostnadsfritt, till utvecklingsländer.

Vi hade för ett par decennier sedan en liknande problematik på läkemedelsområdet. Det fanns bromsmediciner som ett fåtal läkemedelsbolag hade monopol på. Där lyckades Världssamfundet se till att sprida denna teknik till utvecklingsländerna så att de kunde ta fram generiska läkemedel på aidsområdet. Det innebär att man kunde bekämpa aids och ta fram livssparande mediciner. Jag menar att vi har samma problematik på miljöområdet. Det är viktigt att den senaste tekniken sprids till utvecklingsländerna, och då kan man inte bara prata om att det finns institutionella problem i syd. Vi har även problem som man behöver komma till rätta med här på hemmaplan.

Jag tycker att det är bra med kommittén för teknologiskt utförande och det klimatteknologiska centrumet och nätverket – som väl är baserat i Köpenhamn, om jag inte missminner mig. Det vore dock intressant att veta hur pass effektiva kommittén och nätverket är när det gäller att överföra den senaste tekniken till utvecklingsländer. Jag har inte sett jättemycket konkreta resultat där, men miljö- och klimatministern kanske kan berätta om det.

Vad gäller klimatfinansiering är det självklart så att allt bistånd måste vara hållbart. Det vore märkligt ifall vi hade biståndsmedel för att bygga kolkraftverk eller någonting – så ska det absolut inte vara – men vi kan inte heller finansiera vårt klimatbistånd ur den ordinarie biståndsbudgeten i så måtto att vi tar pengar från det som hade blivit annat, ordinarie bistånd. Vi måste i stället tillföra nya medel till klimatbiståndet. Det är därför Vänsterpartiet i sitt budgetförslag har lagt drygt 2,2 miljarder i nytt och additionellt klimatbistånd – just för att vi inte ska få den här konkurrensen om pengar.

Jag skulle också vilja fråga om en annan sak som ministern tog upp i sitt svar till mig, och det gäller framtagandet av den så kallade regelboken. Det handlar alltså om ordning och reda i klimatåtaganden och på klimat-toppmötena.

En känslig fråga är den som rör krediter, alltså möjligheten för rika länder att köpa utsläppskrediter i utvecklingsländer. Här finns en uppenbar risk för att utsläppskrediterna inte alls bidrar till några utsläppsminskningar. Vi har också sett detta i flera granskningar i Dagens Nyheter som är ganska förfärande, måste jag säga. Där visar man på att nya spisar eller svenska plantager – alltså att man planterar träd – inte har lett till additionella utsläppsminskningar.

Jag skulle vilja fråga ministern vilka initiativ Sverige kommer att ta för att se till att det blir utsläppsminskningar på riktigt. Jag skulle också vilja fråga om det är den svenska linjen att så långt som möjligt undvika utsläppskrediter och i stället göra verkliga utsläppsminskningar på hemma-

plan. Uppköp av billiga och osäkra krediter kan inte vara ett effektivt sätt att minska världens utsläpp av växthusgaser.

Anf. 6 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Ja, Jens Holm, jag kan bekräfta att det är den svenska regeringens hållning att den nya mekanismen under Parisavtalet ska leda till verkliga utsläppsminskningar. Jag vill också betona att de så kallade CDM-projekt som vi läst om i bland annat Dagens Nyheter är projekt under det gamla Kyotoprotokollet, där man faktiskt delade upp världen i fattiga och rika länder genom två annex. Detta finns inte i Parisavtalet, utan här är alla länder likvärdiga.

Vi behöver nu se hur vi ska formulera regelbokens artikel 6. Det är otroligt viktigt för Sverige. Här vill vi till varje pris undvika att det sker något slags falsk eller dubbel bokföring, så att exempelvis ett land kan avtala med ett annat land om utsläppsminskningar och båda länderna sedan tillgodoräknar sig samma utsläppsminskningar. Vi vill också vara noga med den så kallade banan, som man börjar räkna på. Man ska inte kunna lägga banan alltför högt, så att utsläppsminskningen inte sker i verkligheten utan bara på papperet.

Vi kommer också att strida för att så få som möjligt av de gamla Kyoto-krediter som finns kvar i systemet ska föras över till Parisavtalets artikel 6. Många länder tycker att det är många krediter som ligger och skvalpar och vill inte bara kasta bort dem. Men problemet är då att det kan bli fråga om dubbelräkning och att det blir väldigt mycket luft i systemet.

Detta är verkligen den viktigaste frågan när det gäller Parisavtalets regelbok. Vi måste få artikel 6 att bli korrekt. Här handlar det inte längre om att köpa krediter. Rika länder ska inte köpa krediter av fattiga länder och sedan inte göra någon minskning själva. Det viktiga är att utsläppsminskningarna sker på riktigt.

Vill länder samarbeta är det i och för sig positivt. Sveriges ingång är att om Sverige och vilket som helst annat land vill samarbeta om utsläppsminskningar ska vi kunna göra det och använda ett tydligt regelverk som finns inom artikel 6 i Parisavtalets regelbok. Det ska vara transparent, och vi ska kunna redovisa det på ett sätt så att vi verkligen kan se att Parisavtalet följs och att utsläppsminskningar verkligen sker på det sätt som de måste ske. Vi har inte tid med ytterligare luft i systemet och åtaganden som inte blir verklighet.

Vad gäller de andra frågorna vill jag återigen säga att det är viktigt att vi ger tydlighet åt dem som investerar i förnybar och miljösmart teknik. Det gör vi genom att ha ambitiösa klimatpolicyer. Sedan ska vi också genom bistånd och samarbete på olika sätt se till att detta tillgängliggörs för utvecklingsländerna.

Anf. 7 JENS HOLM (V):

Fru talman! Det är väldigt viktigt att vi får ett robust system på plats vid COP 25, så att utsläppsminskningar verkligen blir utsläppsminskningar på riktigt. Mig förbryllar det fortfarande varför man över huvud taget ska tala om olika mekanismer och förlägga utsläppsminskningar till andra länder etcetera, även om det blir en annan regim än den tidigare. Säger man att man ska minska sina utsläpp med 40 procent till ett givet årtal ska

det också vara 40 procent. Svårare än så behöver det inte vara. Mitt medskick är: Se till att göra det så robust, strikt och transparent som möjligt.

Gällande granskningen i Dagens Nyheter vill jag påminna ministern om att det handlar om svenska krediter som används till väldigt osäkra och dåliga projekt. Ministern har alla möjligheter att kalla till sig exempelvis Energimyndigheten, som har varit involverad, och förhöra sig om vad som pågår och kanske upphöra med de osäkra projekt som nu pågår och i stället investera pengarna i utsläppsminskningar på riktigt.

Avslutningsvis skulle jag vilja ställa en fråga till ministern. Ministern nämner själv att Sverige kommer att ta fram en svensk strategi för utsläppsminskningar. Jag förmodar att det handlar om handlingsplanen gällande utsläppsminskningar för den här mandatperioden. Då vill man veta när handlingsplanen kommer. Den ska ju komma före årsskiftet, och det är faktiskt inte många dagar kvar nu. Vi är många som väntar på den.

Annars vill jag önska ministern så mycket lycka till som möjligt inför COP 25. Det är ett väldigt viktigt toppmöte. Vi behöver länder som står upp för kraftiga utsläppsminskningar och för ett mer aktivt samarbete med dem som drabbas här och nu, utvecklingsländerna.

Anf. 8 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! När det gäller CDM under Kyotoprotokollet var det alliansregeringens politik att vi skulle kunna tillgodoräkna oss de krediter som Sverige köper upp för att slippa minska utsläppen så mycket på hemma-plan. Sedan vi tillträdde 2015 har vi inte använt CDM på det sättet. Vi har slutat att köpa in nya och har bara fullföljt de projekt som vi tidigare har gått in i. Det slutade vi med 2016. De krediter vi har fått in har vi annullerat. Det är alltså 22 miljoner ton utsläppskrediter som vi inte har tagit till oss. Vi har inte tänkt använda dem för att slippa minska utsläppen i Sverige, utan vi har annullerat dem.

Vi fortsätter vårt arbete här hemma för att verkligen göra vår hemläxa här. Det är så vi vill att även Parisavtalets artikel 6 ska fungera: Det ska vara utsläppsminskningar på riktigt.

Vi har för övrigt också annullerat de utsläppsrätter som vi har haft överskott av inom EU:s utsläppshandel. Totalt har vi alltså annullerat 58 miljoner ton på det här sättet. Det är mer än ett års svenska utsläpp.

Vi kommer att komma fram med klimathandlingsplanen före årsskiftet, precis som Jens Holm säger. Alla länder ska lämna in en strategi till UNFCCC, och det är det som Sverige nu gör. Där är det tydligt vad Sverige har för åtagande. Men vårt stora åtagande är gemensamt med EU. Där trycker vi på för en kraftig ambitionshöjning från EU:s sida – från en minskning av utsläppen med 40 procent till 2030 till en minskning med minst 55 procent till 2030. Det är i praktiken absolut ett minimum om vi ska klara klimatutmaningen – klimatkrisen.

Vi hör hela tiden forskare säga att detta går fortare än vi trodde och att det är allvarligare än vi trodde. Vi måste jobba snabbare.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Prot. 2019/20:38
26 november

Svar på
interpellationer

§ 8 Svar på interpellation 2019/20:114 om minskade utsläpp av växthusgaser

Anf. 9 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Louise Meijer har ställt frågan om vilka åtgärder regeringen avser att vidta för att vända utvecklingen och minska utsläppen i Sverige.

Man kan börja med att konstatera att de svenska utsläppen har minskat varje år mellan 2011 och 2017, enligt Naturvårdsverkets slutliga statistik. Naturvårdsverket pekar dock på att utsläppen enligt preliminär statistik skulle kunna ha ökat under 2018 och under det andra kvartalet 2019. Slutlig statistik publiceras i december.

Det är i alla fall tydligt att utsläppen måste minska mycket fortare om vi ska nå våra klimatmål. Jag delar Louise Meijers uppfattning att Sverige behöver ställa om snabbt och välkomnar att hon nämner att Sverige behöver ”göra sig kvitt beroendet av fossil energi”, för det är precis det vi jobbar för. Regeringens ambition är att Sverige ska bli världens första fossilfria välfärdsland.

Regeringen ökar takten i klimatarbetet genom ökade satsningar. Inom transportsektorn, som står för cirka en tredjedel av utsläppen, har vi infört ett antal kraftfulla styrmedel som reduktionsplikten och bonus–malus-systemet och gjort omfattande investeringar i laddinfrastruktur. I budgetpropositionen för 2020 föreslår vi också bland annat ett nytt stöd för laddinfrastruktur längs större vägar. I den nationella planen för infrastruktur gör regeringen den största järnvägssatsningen i modern tid. Regeringens politik ska säkerställa att Sverige är rustat för en fossilfri transportsektor. Klimatomställningen ska ske på ett sådant sätt att alla kan vara en del av lösningen. Transporternas utsläpp ska minska genom elektrifiering och en övergång till fossilfria drivmedel, energieffektiva fordon och fartyg samt ett transporteffektivt samhälle, där trafikarbetet kan minska utan att avkall görs på tillgängligheten.

Industrin står också för runt en tredjedel av Sveriges utsläpp. Det gläder mig att industrin nu går i bräschen och ökar tempot mot fossilfrihet. Att initiativkraften också kommer från branscherna själva är något som ger oss goda möjligheter att ställa om. För att stödja industrin i omställningen har regeringen i budgetpropositionen föreslagit att Industriklivet stärks till 600 miljoner kronor om året.

Satsningen på teknikutveckling för minusutsläpp av växthusgaser som inleddes i år kommer att fortsätta. Industriklivet kan bidra till stora utsläppsminskningar; minst en tiondel av Sveriges utsläpp kan kapas bort enbart genom att stålindustrin genomför ett teknikskifte där kol ersätts med vätgas.

Största delen av industrin ingår i utsläppshandelssystemet, som är EU:s främsta klimatstyrmedel. Utsläppshandelssystemet har förstärkts genom det förslag som jag tog initiativ till under EU-förhandlingarna och som kom att kallas the Swedish proposal. Tack vare detta initiativ väntas utsläppsrätter motsvarande 2,5 miljarder ton koldioxid tas bort de kommande åren.

Den resterande tredjedelen av utsläppen kommer från övriga sektorer, som jordbruk, bostäder och lokaler. Även inom de här områdena har vi tagit flera initiativ och ökat stödet till produktion av förnybar energi, som

biogas och solel. Insatser ska genomföras för att stödja en utveckling mot ett fossiloberoende jordbruk.

Louise Meijer nämner att Moderaterna vill elektrifiera Sverige och ser därmed elektrifiering som den främsta lösningen för att vi ska nå våra mål. För att nå nettonollutsläpp är elektrifiering *en* viktig åtgärd. Det behövs dock ett helhetstänk i klimatpolitiken för att lyckas.

Sveriges klimatpolitik anses nu av internationella miljöorganisationer vara den mest ambitiösa i världen. Naturvårdsverket beräknar att de åtgärder som regeringen presenterade under förra mandatperioden medför betydande utsläppsminskningar, men de pekar också på att effekten av styrmedel på den faktiska utsläppsutvecklingen ofta är fördröjd. Detta är viktigt att komma ihåg eftersom flera av regeringens reformer trädde i kraft så sent som förra året.

Fru talman! Både Klimatpolitiska rådet och Naturvårdsverket konstaterar dock att det vi gjort hittills inte räcker. Mer behöver göras för att vi ska nå våra mål och begränsa jordens temperaturökning.

I januariavtalet beskrivs ett antal viktiga förslag. I budgetpropositionen för 2020 har regeringen föreslagit flera åtgärder och styrmedel som har stor potential att minska utsläppen. I den kommande klimatpolitiska handlingsplanen avser regeringen att presentera inriktningen för regeringens klimatpolitik under mandatperioden med målet att nå Sveriges klimatomål om att nettoutsläppen ska vara noll senast 2045. Regeringen ser positivt på att Moderaterna engagerar sig i klimatfrågan och hoppas att vi nu kan räkna med Moderaternas stöd för den klimatpolitiska handlingsplanen, som vi kommer att presentera före årsskiftet.

Anf. 10 LOUISE MEIJER (M):

Fru talman! Jag har frågat miljö- och klimatminister Isabella Lövin vilka åtgärder Miljöpartiet och regeringen avser att vidta för att få till minskade utsläpp.

För att ge en bakgrund tänkte jag först kort gå igenom hur statistiken för de svenska utsläppen faktiskt ser ut. Jag börjar lite längre bak i tiden. Mellan 1990 och 2017 minskade utsläppen med 26 procent. Men den långsiktiga utsläppsminskningen, den stora utsläppsminskningen, skedde framför allt mellan 2003 och 2014. Från 2015 och framåt, alltså den tid då Socialdemokraterna och Miljöpartiet har suttit i regeringen, har utsläppen från industrin ökat med ungefär 4 procent.

Mellan 2016 och 2017 minskade utsläppen med bara 0,2 procent. Det är inte en särskilt stor minskning. Man kan jämföra det med när Moderaterna satt i regering. Då minskade utsläppen med ungefär 20 procent.

Förra året ökade utsläppen med 2 procent. Enligt preliminära siffror för kvartal två detta år verkar det som att utsläppen har ökat med 3,4 procent jämfört med föregående år.

Det blir en himla massa siffror, men sammanfattningsvis kan man säga att utsläppsminskningarna under den period som Miljöpartiet har suttit i regering inte har varit särskilt stora. Tvärtom har utsläppsminskningarna planat ut, och nu ser vi i stället utsläppsökningar. Samtidigt vet vi att det för att vi ska klara våra klimatomål krävs en utsläppsminskning på i genomsnitt mellan 5 och 8 procent varje år. Nu ser vi i stället att vi ökar våra utsläpp.

Prot. 2019/20:38
26 november

Svar på
interpellationer

Jag menar att Miljöpartiets klimatfacit efter fem år i regering är knappa utsläppsminskningar och till och med utsläppsökningar. Eftersom Miljöpartiet i stort sett grundades i syfte att generera ett gott klimat och så vidare och det i stort sett hänger samman med partiets existensberättigande utgår jag från att miljö- och klimatminister Isabella Lövin inte är nöjd med detta resultat.

Det är inte bara i Sverige som utsläppen ökar. De ökar också i världen. I genomsnitt har det skett en ökning med 1,5 procent de senaste tio åren. Man ska tillägga att Sverige står för ungefär 1 promille av världens utsläpp.

När IPCC räknar på hur vi kan nå våra klimatmål säger de i samtliga sina scenarier att vi behöver skala upp kärnkraften. Med kärnkraften kan vi på ett enkelt sätt ersätta den energiproduktion som i dag dominerar i omvärlden och som genererar otroliga utsläppsökningar. Kärnkraften kan ersätta den energiproduktionen, och vi kan då på ett enkelt sätt och dessutom på relativt kort tid nå våra klimatmål.

Forskningen visar att just kärnkraften är det energislag som är skalbart och som också kan exporteras. I Sverige gör vi alltså tvärtom. Vi lägger ned kärnkraft. Vi lade ned Barsebäck. Nu ska Ringhals 1 och 2 läggas ned.

Klimatministern nämner några saker som görs. Det är väl till viss del bra – Moderaterna håller inte med om allt. Men det räcker uppenbarligen inte. Därför måste jag fråga: Vilka nya åtgärder anser miljö- och klimatministern behöver vidtas för att vi ska nå målet till 2045?

Anf. 11 JENS HOLM (V):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka Louise Meijer för interpellationen. Den är oerhört viktig. Precis som Meijer säger behöver vi minska våra utsläpp med ungefär 8 procentenheter per år. Däremot håller jag inte riktigt med om historieber beskrivningen, eftersom vi vet att den borgerliga regeringens flaggskepp i klimatpolitiken var just uppköp av billiga, osäkra utsläppskrediter, som vi pratade om tidigare.

Jag har två konkreta frågor till miljö- och klimatministern. Den ena gäller förnybara drivmedel. Vi vet att den svenska kollektivtrafiken i väldigt stor utsträckning består av fordon som drivs med biogas, biodiesel eller etanol. Det här är drivmedel som i dag har en skattebefrielse.

Nu vill EU ta bort denna skattebefrielse. Om det skulle ske blir de här drivmedlen flera kronor dyrare vid pump och skulle dö sotsdöden. Om vi tvingas beskatta dem som andra, fossila, drivmedel kommer det inte längre att finnas någon biogas, etanol eller biodiesel kvar i Sverige.

Det är märkligt att vi inte ska kunna främja förnybara drivmedel som minskar våra utsläpp på det här sättet. Min första fråga till ministern är därför: På vilket sätt driver regeringen att vi ska kunna fortsätta att ha kvar skattebefrielsen för våra förnybara drivmedel?

Ministern tog upp många saker, varav vikten av hållbara transporter var en. En tredjedel av våra utsläpp kommer från transportbranschen. Då är det så sorgligt att se karavaner av lastbilar som kör från södra till norra Sverige eller från norr till söder på vilken motorväg som helst i Sverige.

Vi vet ju att parallellt med dessa motorvägar går det oftast järnväg. Man skulle kunna transportera så otroligt mycket mer gods på järnväg än på väg jämfört med vad som görs i dag. Då har vi ett väldigt stort problem,

och det är att för varje kilometer som man transporterar gods på järnväg betalar man banavgift. Gör lastbilarna det? Nej, det gör de inte.

Jag råkar veta att det finns ett färdigt förslag i regeringens byrååda om en kilometerskatt som går ut på att långtradartransporterna ska få betala en liten del för de utsläpp och det vägsitage som uppstår när man transporterar gods på våra vägar. Det här förslaget om kilometerskatt eller vägsitageavgift har aldrig lagts fram av regeringen, vilket är förbryllande. Varför ska tågen behöva betala en kilometerskatt och inte lastbilarna? Det borde rimligen vara tvärtom.

Min andra fråga till miljö- och klimatministern är därför helt enkelt när regeringen tänker lägga fram förslaget om en kilometerskatt för lastbils-transporter.

Anf. 12 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Tack, Louise Meijer, för interpellationen och tack, Jens Holm, för frågorna!

Jag är väldigt frustrerad över att utsläppen inte minskar i den takt som vi skulle behöva se enligt en linjär kurva och utifrån vad forskarna säger. Det finns två förklaringar till att de inte gör det trots fem år med Miljöpartiet i regering.

Det ena är att demokrati tar tid. Många av de stora reformer som vi har drivit igenom, till exempel klimatlagen, som verkligen ger näringslivet ramarna för allt svenskt klimatarbete, liksom flygskatten, trädde i kraft först förra året. Vi har även bonus–malus och bränslebytet. När Naturvårdsverket räknar på vad som verkligen kommer att minska utsläppen handlar det om dessa reformer, och det kommer att ske med fördröjning.

Den andra förklaringen är förstås att vi har haft en exceptionell högkonjunktur under de här åren. Precis som Louise Meijer säger innebär det ökade utsläpp inom industrin och de tunga transporterna.

En av åtgärderna vi genomför är Industrielivet, som ger en långsiktighet för industrin att ställa om. Jag kan tyvärr konstatera att Moderaterna vill göra om hela den här konstruktionen, som välkomnas av den tunga industrin, till ett avdrag. Industrin säger dock klart och tydligt att det skulle vara totalt ineffektivt och skulle bromsa upp teknikutvecklingen och de nödvändiga språng som behövs inom industrin.

När det handlar om de tunga transporterna, som Jens Holm är inne på, har vi en historiskt stor satsning på järnvägen, men vi har också problemet att många fortfarande väljer att använda långtradar och vägtransporter i stället för järnväg.

Vi är överens i januariavtalet om att vi ska ta fram en miljöstyrande avgift för tunga transporter. Det kommer att komma. Men vi gör också väldigt mycket mer för smarta logistiklösningar och inför en ekobonus för sjöfarten för att på så sätt få bort så mycket som möjligt från vägarna.

Vi är också överens om en bonus för ellastbilar och att vi ska bygga delvis elektrifierade vägar där de tunga transporterna kan gå. Vi behöver effektivisera väldigt mycket för att få bort så mycket som möjligt från vägarna. Jag tror också att vi kan göra väldigt mycket med offentlig upphandling.

Louise Meijer nämner hur utsläppen minskade under en lång tid från 1990-talet. Den främsta anledningen till det, Louise Meijer, var koldioxidskatten som infördes i början av 90-talet – den högsta i världen. Jag kan

Prot. 2019/20:38
26 november

Svar på
interpellationer

konstatera att Moderaterna i sin skuggbudget vill sänka koldioxidskatten med 1 krona. Det kommer inte att leda till utsläppsminskningar.

Den del av den utsläppsminskningen som skedde under tiden 2003 till 2014 handlar också om att vi hade en lågkonjunktur som peakade 2009, och det är klart att det medförde minskade utsläpp. Fjärrvärmesektorn i bostadsuppvärmningen är också en stor förklaring till utsläppsminskningarna, liksom energieffektivisering i industrin. Det här går ganska lätt att ta reda på.

Ska vi minska de stora utsläpp som vi nu har från biltrafik, från lastbilstrafik och från masugnarna som tillverkar stål behövs nya åtgärder. Några nya åtgärder ser jag dock inte från Moderaterna, mer än att ni pratar om kärnkraft.

Då vill jag verkligen uppmana Louise Meijer: Titta på vårt grannland Finland! Titta på Storbritannien! Hitachi och Toshiba tar nu miljardförluster på 25 miljarder i stället för att fortsätta att bygga ut kärnkraften, därför att den inte är konkurrenskraftig i förhållande till förnybar vindkraft.

Anf. 13 LOUISE MEIJER (M):

Fru talman! Tack, Isabella Lövin, för svaret! Det låter nästan som om miljö- och klimatministern är nöjd när hon säger att Miljöpartiet under sin tid i regering visst har påverkat i bättre riktning.

Samtidigt kan vi konstatera att utsläppen faktiskt har ökat. De ökade förra året med 2 procent, och de ser ut att öka både för kvartal 1 och kvartal 2 år 2019 jämfört med föregående år. Jag tycker inte att det är ett klimatafacit att vara nöjd med.

Ministern nämnde nya åtgärder och att hon inte ser några sådana hos Moderaterna. Hon tog också upp Industriklivet. Ja, industrin i Sverige behöver långsiktiga villkor. Det förslag som Moderaterna har presenterat handlar dels om att fullfölja regeringens förslag om Industriklivet, dels om att komplettera med ett klimatavdrag som innebär en reduktion av bolagskatten som korrelerar med de utsläppsminskningar som företaget har genomfört genom investeringar i teknik. Jag tror att det kan ge enorma synergieffekter, vilket gör att vi får en ännu snabbare omställning i industrin. Det är ett sådant förslag om hur industrins omställning skulle kunna gå snabbare som Moderaterna har men inte regeringen.

Ministern nämnde också att demokrati tar tid och att det är viktigt att få med sig alla. Precis det skulle jag vilja ta fasta på när det kommer till koldioxidskatten och bensinpriser: Om vi ska få med hela samhället på den här viktiga omställningen behövs också en bred förankring i hela landet. Då blir det fel när vi säger att bensinpriset ska vara oproportionerligt högt för dem som inte har något alternativ till att ta bilen till skolan, jobbet, träningen eller vad det nu må vara.

Vi måste se till att det finns en bred förankring av den omställning vi står inför. Det är en otrolig omställning som vi nästan aldrig sett tidigare i historien. Vi ska nämligen gå från ett fossilt samhälle till ett elektrifierat samhälle.

Det är här det blir fel när Isabella Lövin säger att det enda Moderaterna tjuvar om är kärnkraften. Ja, vi tjuvar och tjuvar på grund av att kärnkraften behövs. Vi ser att den behövs i omvärlden, och vi ser att den behövs i Sverige.

Till 2045 talas det om ett ökat energibehov som uppgår till 1,5 Danmark. Var ska man få den elen ifrån? Om vi ska kunna täcka upp även de kalla dagarna, om inte våra kaffemaskiner ska stå stilla på morgonen, om vi inte ska behöva duscha kallt eller vad det nu må vara och vi inte ska behöva importera polsk eller till och med rysk fossil el, då behöver vi våra kärnkraftverk.

Vi vet att nedläggningen av kärnkraftverken Ringhals 1 och 2 förmodligen kommer att leda till 8 miljoner ton i utsläppsökningar i EU – 8 miljoner ton! Isabella Lövin pratar om att Preems ökning på ungefär 1 miljon ton är fruktansvärd, och man plockar in prövningen av detta hos regeringen i stället för att ha den hos domstolarna. Man upprörs otroligt mycket över 1 miljon ton i utsläppsökning. Samtidigt ser vi alltså att nedläggningen av Ringhals 1 och 2 kan leda till 8 miljoner ton i utsläppsökning. Det blir oproportionerligt i reaktionerna och vad man tänker sig är det viktigaste. Jag tror och misstänker att det kan vara så att regeringens politik och klimatpolitik döljs av ideologiska skygglappar. Det tycker jag är tråkigt, för i praktiken leder det till globala utsläppsökningar.

Jag vill fråga miljö- och klimatminister Isabella Lövin: Är det försvarbart att tycka att det är bra klimatpolitik att lägga ned Ringhals 1 och 2, vilket leder till utsläppsökningar?

Anf. 14 JENS HOLM (V):

Fru talman! Jag skulle bara vilja säga några ord till Louise Meijer. Hon frågar om vi ska importera el från kolproducerande Polen. Men i dag är det ju vi som exporterar el till Polen, Finland och Tyskland. Vi har det största elöverskottet någonsin, 20 terawattimmar, så jag tror inte att det är det som är det stora problemet.

Även vi i Vänsterpartiet vill så långt som möjligt se en elektrifiering av exempelvis fordonsflottan, men det kan vi klara med förnybar energi som ju är långt mycket billigare och säkrare än kärnkraft.

Annars håller jag med Louise Meijer om att det finns en nöjdhet hos miljö- och klimatministern som är lite problematisk. Man kan inte vara nöjd när de svenska utsläppen ökar. Man måste säga att vi måste göra otroligt mycket mer. Frågan måste vara överst på dagordningen på vartenda politiskt möte som regeringen deltar i, anser jag.

Jag har en konkret fråga om de förnybara drivmedlen här i Sverige. Vi kan inte tappa den striden i Bryssel, för då kommer biogasen, etanolen och biodieseln att försvinna. Det vore förödande, för då kommer våra utsläpp att öka. Dessutom kommer vi att rulla över stora kostnader på våra kollektivtrafikhuvudmän runt om i våra kommuner och regioner. Vad gör regeringen för att värna de skattenedsättningar som vi i dag har i Sverige för förnybara drivmedel?

Anf. 15 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Jag kan försäkra samtliga här att jag absolut inte känner vare sig lugn eller någon som helst nöjdhet. Jag skulle önska att Miljöpartiet hade väldigt mycket starkare stöd så att vi kunde gå fram snabbare med de reformer som vi ser är absolut nödvändiga.

Däremot hör jag att Louise Meijer hela tiden upprepar att Sverige står för bara 1 promille av alla globala utsläpp. Bakom den meningen som upp-

repas flera gånger hör jag att Moderaterna egentligen tycker att det inte spelar någon roll vad Sverige gör. Det är bara en droppe i havet.

Jag skulle vilja säga till dig, Louise Meijer, att det finns så många länder i världen som också står för bara 1 promille. Det är som att vi skulle stå vid en brasa och tycka att vår lilla hink ska vi inte kasta, för det finns andra som har en mycket större hink. Men ser vi oss omkring ser vi att det står ungefär tusen länder med var sin liten hink som de inte bryr sig om att kasta på brasan. Vi ska ta vårt ledarskap och vårt ansvar.

I fråga om kärnkraften tycker jag att Louise Meijer kommer med ren skräckpropaganda och helt enkelt felaktiga påståenden.

Det är ju så här: Ringhals 1 och 2 läggs inte ned på grund av någon sorts slumpartad politik som vi har beslutat om utan på grund av säkerhetskrav som Strålskyddsmyndigheten aviserade efter Fukushima – att vi måste ha oberoende härdkylning på våra reaktorer senast 2020. Vattenfall har räknat på vad det skulle kosta att införa oberoende härdkylning så att vi inte drabbas av en härdsmläta, till exempel om en terrorattack riktas mot ett av våra kärnkraftverk. Då ska vi ha oberoende härdkylning så att vi inte får en härdsmläta och förstör land och vatten för generationer framåt. Vattenfall har kommit fram till att vi inte har råd med detta, och på grundval av det lägger man ned Ringhals 1 och 2. Det är det ena faktumet.

Det andra faktumet är att utbyggnaden av vindkraft i Sverige, som skett till följd av energiöverenskommelsen, uppgår till 18 terawattimmar. På bara några få år har den byggts ut i Sverige – dessutom i norra Sverige, i Piteå. Det har skapat tusentals arbetstillfällen och gör att vi kommer att exportera mer el – inte mindre el än i dag, när vi redan har historiskt stora överskott, utan mer el. Vi exporterar bland annat till Finland, där de aldrig blir klara med sitt kärnkraftverk som de byggt på i över 15 år nu och som blir tre gånger dyrare än det var planerat från början.

Louise Meijer säger att det är enkelt och tillgängligt och skalbart. Det är inte sant. Toshiba och Hitachi har dragit sig ur stora kärnkraftsplaner i Storbritannien trots att den brittiska regeringen har garanterat ett lägsta pris till konsumenterna på den nya kärnkraften. Men vad blev det per kilowattimme på elräkningen för britterna? Jo, dubbelt så dyrt som ny vindkraft.

Ska vi prata ideologiska skygglappar är det en marknadsekonomisk härdsmläta som Moderaterna propagerar för. Vi ska alltså subventionera ny kärnkraft när marknaden bygger ny vindkraft billigt och säkert och utan säkerhetsproblem med hur vi ska ta hand om avfallet i 100 000 år. Det är fortfarande faktum i fallet kärnkraft, ny eller gammal.

Här handlar det om att vi ska ta ansvar för en hållbar framtid. Det gör vi, och jag gratulerar till att vi fortfarande har energiöverenskommelsen som gör att stora investerare fortsätter investera i ny vindkraft och förnybar energi i Sverige. Det gör de tack vare den politiska stabiliteten, som jag hoppas att Moderaterna inte ger upp.
(Applåder)

Anf. 16 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag påminner om att alla talar via talmannen här i kammaren.

Anf. 17 LOUISE MEIJER (M):

Fru talman! Miljö- och klimatminister Isabella Lövin använde ordet skräckpropaganda. Då kan jag inte avhålla mig från att nämna att en av

regeringens representanter i riksdagen, en riksdagsledamot, nyligen önskade företag i konkurs. Där kanske man kan tala om marknadsekonomisk hårdsmälta. Det begreppet kanske lämpar sig för den typen av uttryck när de kommer från partier som sitter i regeringen. Jag tror inte att man kan tala om marknadsekonomisk hårdsmälta när det inte finns någon fri marknad på energiområdet i Sverige.

Ministern nämnde också att vi i Sverige har en hink och att många andra länder också har det. Absolut, vi ska kasta på vattnet från den hinken allt vi kan från vårt håll. Men det finns ju för sjuttioåringen andra länder som har nästan ett vattenfall att hålla på brasan. Då måste väl ändå en viktig del, en rationell del, även av svensk klimatpolitik vara att se till att de stora länderna med vattenfall som enkelt kan släcka brasan gör vad de kan och inte koncentrera oss på de länder som står med var sin hink.

Miljöpartiets elekvation går inte ihop. Vi pratar om 1,5 Danmark i ökat elbehov till 2045. Vissa talar om en 60-procentig ökning av elbehovet till 2045. Var ska vi få vår energi ifrån? Energin måste ju fortsätta vara fossilfri. Det kommer inte att kunna lösas genom att vi skalar upp vindkraften eller solkraften. Senast jag såg solen var flera veckor sedan. Vi har väldigt ont om soltimmar i Sverige, och det blåser inte varje dag. Vi måste värna den fossilfria energiproduktionen. Vad vill miljö- och klimatminister Isabella Lövin göra för det?

Anf. 18 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Jag måste börja med att svara Jens Holm att jag tar upp det med kommissionen. Jag har skrivit brev och tar ständigt upp detta med skattenedsättningen på förnybara drivmedel. Med den nya Green Deal från Ursula von der Leyen förväntar jag mig att EU-kommissionen kommer att se till att vi kan snabba på en klimatomställning och inte bromsa upp den med stelbenthet och byråkrati.

Louise Meijer försöker hela tiden ge sken av att vi kommer att behöva duscha kallt, inte kunna koka kaffe och jag vet inte vad. Den som i stället läser Energimyndighetens rapport om vägen mot ett till 100 procent förnybart elsystem till 2040 ser att det är fullt möjligt. Vi pratar om ett scenario med mellan 60 och 120 terawattimmar som behövs i förnybar energi på grund av föråldrad teknik som så småningom tas ut.

Jag säger bara: 18 terawattimmar har vi på bara några få år fått i tillägg till vårt energisystem tack vare energiöverenskommelsen. Energimyndigheten ser en möjlighet till upp till 10 procent sole i Sverige.

Med en tydlig politik gör vi alla de företag som i dag satsar på forskning och utveckling av lagring av energi en enorm tjänst. Vi har i dag 25 terawatt i export av el. Vi kommer att behöva mer el, men jag vill också påminna om att sedan 1980 ligger elförbrukningen i Sverige i stort sett still. Med ny teknologi, energieffektivisering och så vidare ser vi framtiden an, och då kommer vi också att klara detta.

Vad gäller länder som har vattenfall tror jag att de små länder som är smarta och framåt och som visar ledarskap kan få de stora vattenfallsländerna att följa efter.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 9 Svar på interpellation 2019/20:85 om Asiatiska infrastrukturinvesteringsbanken

Anf. 19 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Ludvig Aspling har frågat ministern för internationellt utvecklingssamarbete om statsrådet anser att AIIB:s utlåning håller en tillräckligt hög kvalitet för att motivera svenskt medlemskap i banken, om statsrådet ser någon risk med att Sverige genom medlemskapet bidrar till att främja Kinas bredare utrikespolitiska ambitioner och om statsrådet ser några problem med att investera i en utvecklingsbank som tillåter finansiering av nya kolkraftverk. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Som medlem i AIIB verkar Sverige för att bankens utlåning ska hålla hög kvalitet. Sverige kan genom sitt medlemskap påverka de strategier och policyer och sociala och miljömässiga standarder som banken antar och vilka projekt den finansierar. Bankens standarder motsvarar dem som finns i andra internationella finansiella institutioner. En stor andel av AIIB:s projekt görs tillsammans med andra institutioner, till exempel Världsbanken och Asiatiska utvecklingsbanken, vilket bekräftar att projekten håller en motsvarande kvalitet.

Banken utesluter inte projekt som är kopplade till nationella eller regionala initiativ. Behovet av investering i infrastruktur i Asien är stort, och det är naturligt att det finns flera aktörer och initiativ som kan bidra till att stötta detta. AIIB:s syfte är att främja hållbar ekonomisk utveckling, skapa välbefinnande och förbättra anslutningar för infrastruktur i Asien. Att Sverige som medlem i banken stöder detta syfte innebär inte svenskt stöd för kinesiska utrikespolitiska ambitioner.

Multilaterala utvecklingsbanker som AIIB har en mycket viktig roll att spela i den globala omställningen från fossila till förnybara och hållbara energislag. Regeringen verkar för att banken ska vara ambitiös inom klimatområdet och finansiera projekt inom förnybar energi och energieffektivisering. AIIB har aldrig finansierat något kolkraftverk. Att det finns en sådan formell möjlighet i bankens energistrategi beror på att det inte fanns tillräckligt med stöd bland bankens medlemsländer för att utesluta den möjligheten.

Banken profilerar sig som ”grön”, och det finns inga indikationer på någon vilja att investera i kolkraft. Tvärtom ska AIIB enligt sin energistrategi stödja låntagarnas övergång till en användning av energikällor med låga koldioxidutsläpp och hjälpa dem att uppnå sina långsiktiga klimatmål enligt Parisavtalet. Banken har hittills godkänt finansiering av flera projekt inom förnybar energi, som vattenkraft och solenergi, och jobbar även med innovativa lösningar för klimatfinansiering.

Anf. 20 LUDVIG ASPLING (SD):

Fru talman! Kina kommer under en överskådlig framtid att vara västvärldens svåraste utrikespolitiska utmaning, vilket naturligtvis är skälet till att regeringen rätt nyligen har kommit med en Kinastrategi. Kinastrategin missar dock en av elefanterna i rummet.

Kinas huvudsakliga instrument för internationellt inflytande är det som kallas Belt and Road Initiative, vilket mycket väl kan vara världens största infrastrukturplan med en påstådd samlad prislapp på 1 biljon dollar. Planen

ska sammanlänka Kina, Centralasien, Mellanöstern och Europa genom massiva infrastrukturprojekt och råvaruutvinning. Syftet är att främja tillväxt och handel; det är i alla fall det uttalade syftet.

Två år efter att BRI lanserades 2013 lanserades dess huvudsakliga verktyg, Asiatiska infrastrukturinvesteringsbanken. Inledningsvis hävdade Kina att AIIB hade samma syfte som andra utvecklingsbanker. Men denna fasad har bit för bit raserats. President Xi beskriver själv AIIB och BRI som två motorer på ett flygplan.

AIIB:s främsta säljargument är flexibilitet, effektivitet och tillmötesgående av låntagarnas behov, vilket i praktiken betyder mindre ansvar för social och miljömässig påverkan, hållbarhet och korruption. Dessutom utses bankens ordförande, som i dag heter Jin Liqun, av den kinesiska staten, och det råder ingen tvekan om att han först och främst ser till Kinas övergripande utrikespolitiska prioriteringar.

Risken att lokalbefolkningen bokstavligen körs över av infrastrukturprojekt är ett ständigt återkommande problem inom utvecklingsbanker, vilket ställer höga krav på intern styrning och öppenhet. AIIB:s regler om social eller miljömässig påverkan har beskrivits som ”vaga och tandlösa” av forskare. Banken har inte heller någon oberoende enhet som granskar att reglerna över huvud taget följs.

AIIB har ingen fast lista på dokument som ska offentliggöras innan det beslutas om projekt. I stället består öppenhetspolicyn av principer som vägs mot varandra och ett stort antal undantag från öppenhet. Man ger dessutom ordföranden själv stora möjligheter att hindra utlämning av dokument. Vidare tillåter AIIB att dokument hemlighålls av hänsyn till lagstiftningen i verksamhetslandet. De här länderna är ofta svaga demokratier med liten tradition av offentlighet.

Om drabbade personer ändå skulle få information och vill motsätta sig projekt sätter AIIB upp onödiga och krångliga hinder för att göra en anmälan till dess tvistlösningsmekanism.

Allt detta avviker kraftigt från vad som brukar kallas best practices hos andra utvecklingsbanker och tydliggör att AIIB är en institution som präglas av kinesisk förvaltningskultur med dess bristande respekt för mänskliga rättigheter, miljö och öppenhet.

Jag vill därför fråga statsrådet om hon ser någon risk med att AIIB undergräver våra utvecklingsmål genom att ställa upp lägre standarder för upphandling och socialt och miljömässigt ansvar. Och ser hon något problem med att Sverige i praktiken lämnar ut sitt goda namn till Belt and Road-initiativet?

Anf. 21 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Jag ska ge svar på några frågor. Ludvig Aspling påstår att bankens ordförande utses av den kinesiska staten. Enligt bankens stadgar utses ordföranden av guvenörsstyrelsen, och det ska ske genom en öppen, transparent och meritbaserad process. Den nuvarande ordföranden kommer från Kina. Han har tidigare varit vice ordförande i Asiatiska utvecklingsbanken men också ställföreträdande direktör i Världsbankens styrelse.

Prot. 2019/20:38
26 november

Svar på
interpellationer

Används AIIB för det kinesiska projektet Belt and Road Initiative? Enligt min vetskap har inte banken finansierat något projekt inom detta initiativ, även om det inte är uteslutet. Men enligt min information har detta alltså inte skett.

Vad gäller öppenhetspolicy är bedömningen att banken har en sådan som motsvarar liknande organisationers. Det är alltså ingen skillnad mellan denna bank och andra internationella finansiella institutioner.

Vad gäller utvärdering av banken är det flera oberoende utvärderingar som bekräftar att bankens standard motsvarar den som finns i andra organisationer. Institutional Shareholder Services har gjort en sådan bedömning utifrån miljö, socialt ansvar och ägarstyrning och klassificerat standarden som högre än genomsnittet för den här typen av banker. Sustainability har granskat banken och menar att AIIB håller ungefärlig genomsnittlig standard jämfört med liknande organisationer. Civilsamhällesorganisationen E3G konstaterar att AIIB visar ledarskap bland finansiella institutioner. Tysklands finansministerium har i en rapport bekräftat att AIIB har sociala och miljömässiga ramverk som ligger i linje med Världsbankens och andra internationella finansiella institutioner.

Detta hindrar naturligtvis inte att det är viktigt att hålla koll på att reglerna efterlevs och att AIIB fortsätter att hålla sig till internationell standard. Då är det också bra att Sverige är medlem i banken, för det ger oss en annan möjlighet till insyn och kontroll och att säga vår mening tillsammans med alla de andra europeiska länder som också är med i banken.

Anf. 22 LUDVIG ASPLING (SD):

Fru talman! Låt mig påpeka att det finns gott om källor som talar för att den bild som jag lyfter fram och de problem som finns inom denna bank är verkliga. Till exempel har forskaren Korinna Horta, som är doktor, fellow vid Yaleuniversitetet och styrelseledamot i tyska Greenpeace, gjort en genomlysning av dessa dokument och bankens arbetssätt och kommit fram till en slutsats som i stort sett bekräftar den kritik som jag här lyfter fram.

Det finns en blandad bild. Jag har inte gått igenom de källor som statsrådet hänvisar till. De kunde ju ha inkluderats i interpellationssvaret, för då hade jag haft en chans att bemöta statsrådets påståenden. Det var tråkigt att det inte blev så, men vi får kanske chansen att debattera den frågan vid ett annat tillfälle.

Jag ska kort kommentera det som sägs i interpellationssvaret om att banken profilerar sig som grön. Detta med att profilera sig som grön innebär i praktiken att man inte ser det som mer än en fasad.

Något annat som kineserna profilerade som grönt var, om statsrådet minns, olympiaden 2008 – bara för att ta ett exempel. Jag hade nöjet att bo i en sovstad till Peking under 2008 och 2009 och såg med egna ögon vad den gröna profilen betydde i praktiken. Några månader före OS började man stänga ned fabriker, förhindra människor att köra bil i Peking, försöka sopa bort industriskräp och spola bort svart, illaluktande dagvatten från diken. Därefter genomfördes OS, och då såg det rätt hyggligt ut. Men direkt efter OS var det back to business som vanligt.

Att man har en grön profil innebär alltså i mångt och mycket en fasad. Det är inget man ser som en riktig målsättning.

Jag tror att man har blivit lite lurad. EU-gruppens strategi är att försöka styra denna bank i en mer ansvarstagande riktning, men det har inte fungerat. EU utgör själv inte en blockerande minoritet och har haft svårt att bygga koalitioner för att få sin vilja igenom. Många av bankens medlemmar står själva i olika former av skuld till Kina, och det finns anledning att misstänka att Kina har olika sätt att kontrollera även många andra medlemmars röster.

Det vi också ska komma ihåg är att vad kineserna behöver från EU-länderna i denna fråga är i första hand inte kapital. Det har de ganska gott om själva. Det de behöver är vårt goda namn. Europa har av goda skäl ett gott rykte, och när man kan få oss att samfinansiera denna bank innebär det i praktiken att vi lånar ut vårt goda namn till den kinesiska utrikespolitiken, vilket är illa.

Vad tänker statsrådet när Kinas president säger att Belt and Road-initiativet och Asiatiska infrastrukturinvesteringsbanken är två motorer på ett flygplan? Vad det betyder är att det är två olika verktyg för att främja samma mål. Vilken slutsats drar statsrådet av detta uttalande? Det skulle jag vilja få ett svar på.

Anf. 23 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Om man säger att man har en grön profil men inte har det är ju bara ett skynke man håller upp. De utvärderingar som jag har fått ta del av via Finansdepartementets tjänstemän tittar just på om banken har en grön profil.

Institutional Shareholder Services säger att vad det gäller just hållbarhetsstandard ligger banken högre än genomsnittet. Sustainalytics säger att man är en genomsnittlig aktör bland andra institutioner vad gäller just miljö. Third Generation Environmentalism säger att man visar ledarskap bland finansiella institutioner i Asien genom sin ambition att inte finansiera kolprojekt, genom sina klimatobligationer och genom att öka medvetenheten vad gäller miljömässiga frågor. Tysklands finansministerium bekräftar att banken har miljömässiga ramverk som ligger i linje med Världsbankens.

Enligt de utvärderingar som jag har fått ta del av så tycks det gröna alltså inte bara vara något man säger utan något som faktiskt finns med i bankens arbete. Men återigen: Det är viktigt att följa upp att det verkligen är så, och därför är det viktigt att Sverige och andra europeiska länder är med i denna bank och kan granska att de standarder som har satts upp följs.

Jag ska inte uttolka den kinesiska presidentens uttalande när jag inte känner till hela sammanhanget. Det är dock tydligt att det finns behov av infrastrukturinvesteringar i Asien.

Anf. 24 LUDVIG ASPLING (SD):

Fru talman! Behovet av investeringar i infrastruktur är jag helt medveten om. Men det är också det som gör valet att gå in i AIIB lite märkligt. Det finns ju andra banker som sysslar med samma sak. Världsbanken är en sådan, och som statsrådet nämnde i interpellationssvaret finns Asiatiska utvecklingsbanken, som i stort sett gör samma sak men som har en lång historia och är mycket trovärdig. Det är något förbryllande att man inte använder dessa instrument i stället.

Något annat jag skulle vilja lyfta fram lite kort är uttalandet. Kina har redan från början hävdad att denna nya bank inte är en del av den kinesiska utrikespolitiska agendan. Men fasaden har fallit, och alla vet att detta är något kineserna använder för att främja just Belt and Road-initiativet. Det finns gott om källor som pekar på att de projekt som banken finansierar ofta sammanfaller med det som Kina identifierar som sitt Belt and Road-initiativ. Att det ligger till på det sättet är mer eller mindre klarlagt.

Det är tråkigt att de källor som statsrådet hänvisar till inte fanns med i interpellationssvaret. Jag hade gärna kollat upp det så att jag hade haft en chans att bemöta det. Men vi får väl helt enkelt ta upp det en annan gång.

Anf. 25 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Man måste inte heller alltid bemöta källorna; man kan också bara lyssna.

Man kan ha olika utgångspunkter. Sverige är med i Världsbanken och i andra internationella finansiella institutioner, och när detta initiativ kom var vår och riksdagens bedömning att det var en bra idé att gå med för då kunde vi också få inflytande över hur banken sattes ihop. Vår bedömning var att det var bättre att vara med och få inflytande än att sitta vid sidan om och gnälla. Men här har nog socialdemokrater och sverigedemokrater lite olika utgångspunkt.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 10 Svar på interpellation 2019/20:96 om reformer för att öka drivkrafter till arbete

Anf. 26 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Niklas Wykman har frågat om jag kommer att vidta åtgärder för att öka drivkrafterna till arbete och förbättra integrationen genom sänkt skatt på arbete.

Regeringen jobbar självklart brett för att fler ska komma i arbete och för en förbättrad integration. Exempel på åtgärder som har detta ändamål är nystartsjobb, växa-stöd, extratjänster och introduktionsjobb liksom statliga bidrag till kommuner med högt flyktingmottagande.

I budgetpropositionen för 2020 föreslår regeringen ytterligare satsningar i form av etableringsjobb och ingångsavdrag för personer som inte etablerat sig på arbetsmarknaden eller som länge stått utanför den. Dessutom föreslås en utökad samhällsorientering och ett intensivår för nyanlända.

Regeringen fortsätter även satsningarna på ett omfattande kunskapslyft som omfattar kommunal yrkesutbildning, yrkeshögskola, folkbildning och utbildning inom universitet och högskola.

Anf. 27 NIKLAS WYKMAN (M):

Fru talman! Vi hade en gång i tiden en socialdemokratisk regering som byggde upp ett mycket stort utanförskap; 1–1 ½ miljon människor som kunde arbeta arbetade inte eller arbetade inte så mycket som de skulle vilja göra. För att dölja detta i statistiken bestämde sig den dåvarande social-

demokratiska regeringen för att hitta på en lång rad olika aktiviteter som man kunde utföra i stället för att arbeta. I statistiken räknades det som att man jobbade, men de arbetade timmarna, i riktig bemärkelse, blev inte fler i ekonomin.

Detta byggde upp det mycket stora utanförskap som delvis motverkades under åren 2006–2014 men som i stor utsträckning finns kvar i Sverige än i dag.

Denna typ av utanförskap är tärande för ett land, dels för att det tar pengar från skolan, sjukvården och polisen som i stället behöver gå till att betala bidrag, dels på grund av det stora personliga lidande det skapar för dem som drabbas av utanförskapet, som inte har något jobb att gå till, som inte har känslan av stolthet, egenförsörjning eller semester eller som inte har föräldrar som går i väg till arbetet och så vidare. Detta tenderar att drabba nästa generation – de barn som har föräldrar som lever i utanförskap.

Jag blir därför lite oroad. Jag frågade finansministern vilka åtgärder finansministern vidtar eller kan tänka sig att vidta för att öka drivkrafterna för att arbeta, och det kom tillbaka en lång lista med krångliga subventions- och stödsystem som på ett oklart sätt påverkar drivkrafterna att arbeta men som alldeles uppenbart är väldigt svåra för både företag och ofientlig sektor att använda för att människor ska få jobb. Jag har givetvis all respekt för att de låter bra och att man kan prata om dem, skryta med dem och så vidare, men deras bevisade effekt får bedömas som låg. Den bevisade effekten av de åtgärder som Magdalena Andersson just beskrev är troligtvis så låg att finansministern själv därför inte redovisar den förväntade effekten av åtgärderna. Det är olika typer av namn på bidrag eller åtgärder som egentligen inte, åtminstone inte enligt bästa tillgängliga bedömning, ökar sysselsättningen varaktigt och långsiktigt i ekonomin.

Bakgrunden till min fråga till finansministern är delvis den rapport som EU-kommissionen har kommit med och som rekommenderar Sverige att bygga ut jobbskatteavdraget eller något som åtminstone liknar jobbskatteavdraget för människor som har det tufft att etablera sig på arbetsmarknaden. Frågan till finansministern består.

Det som tyvärr inte var med i svaret – det hade väl fallit bort – var hur finansministern ser på rekommendationen från EU om att bygga ut jobbskatteavdraget för de människor som har det svårast att få in en fot på arbetsmarknaden, så att drivkrafterna att arbeta och delta allmänt kan komma att öka. Är detta något som finansministern över huvud taget kan tänka sig att överväga?

Jobbskatteavdrag används i ungefär ett tjugotal länder med mycket god effekt. Det har utvärderats i hyllmeter av akademisk litteratur. När vi nu dessutom fått en internationell uppmaning att något öka drivkrafterna att arbeta för de grupper som kanske inte kan få de högsta inkomsterna kanske svenska folket är nyfiket på ett svar från finansministern om hon kan tänka sig något sådant.

Anf. 28 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Det är något oklart vilka rekommendationer från kommissionen som Niklas Wykman menar. Är det den rapport som jag håller i? Niklas Wykman har i sin interpellationsfråga inte varit tydlig med exakt vad han menar. Det närmaste vi har hittat är denna rapport, men jag vet

inte om det är den som åsyftas. Det är inte en rapport från kommissionen utan en rapport som textförfattarna själva står bakom. Det som föreslås där är en arbetsgivaravgiftssänkning, och en sådan arbetsgivaravgiftssänkning för personer som står långt ifrån arbetsmarknaden är ju precis vad regeringen föreslår i budgeten. Det föreslås också att sänkningen ska finansieras genom ett avskaffat ränteavdrag för dem som äger och har lånat till sina bostäder, men detta har regeringen däremot inte föreslagit.

Anf. 29 NIKLAS WYKMAN (M):

Fru talman! Man kan konstatera att finansministern väljer att vara väldigt kort i sitt svar. Finansministern kanske vill ta frågeställningen på lite större allvar, för finansministern själv kan ju knappast vara nöjd med utvecklingen så som den är i Sverige. Vi har stora integrationsproblem. Det är nog de flesta beredda att skriva under på. Vi har en långtidsarbetslöshet som har bitit sig fast på höga nivåer. Vi har en arbetslöshet som trots högkonjunktur har bitit sig fast på höga nivåer. Vi har en jämviktsarbetslöshet som är hög i Sverige.

När finansministern tog över ansvaret för den ekonomiska politiken var målsättningen att vi skulle ha EU:s lägsta arbetslöshet. I dag tillhör vi de absolut sämsta i hela Europeiska unionen när det kommer till att bekämpa arbetslöshet. Misslyckande är kanske ett svagt ord för att beskriva det som Magdalena Andersson har åstadkommit med jobben. Visst, självfallet har jobben blivit fler med en kraftigt ökande befolkning och en stark konjunktur, men vi har fortfarande hög arbetslöshet trots en lång period med högkonjunktur.

Detta är oroväckande för ett land som vill ha en stark, generell och gemensamt finansierad välfärd. Det riskerar nämligen att leda fram till precis den situation som vi befinner oss i, där vi inte har råd med de välfärdstjänster som vi har utlovat till svenska folket, där vi till exempel får långa köer i sjukvården men också där många människor hamnar i utanförskap därför att de inte har ett arbete att gå till. Utanförskapets pris är högt för den som drabbas personligen och gäller också de skatteintäkter till samhället som uteblir och den kriminalitet, oro och otrygghet som utanförskap göder, både för de människor som lever i den och för dem som drabbas av de brott som uppkommer när människor inte har egen försörjning eller trygghet i samhället.

Därför kvarstår frågan till Magdalena Andersson. Kan finansministern tänka sig att öka drivkrafterna för människor med låga inkomster att arbeta? Jag vet, fru talman, att det sitter oerhört långt inne för socialdemokrater att göra det mer lönsamt att arbeta. Magdalena Andersson har med frenesi motsatt sig vartenda steg i jobbskatteavdraget, och hon har till exempel beskrivit RUT-avdraget och använt det i diskussionen om pigdebatt och annat som inte alls beskriver reformens värde. Jobbskatteavdraget och RUT-avdraget har tillsammans skapat 150 000 arbetstillfällen i ekonomin som vi annars inte hade haft. Därför kan man fråga finansministern om hon på något sätt är beredd att använda skattepolitiken för att på ett vetenskapligt verifierat sätt eller utifrån praktiska erfarenheter verifierat sätt öka sysselsättningen i ekonomin och ge fler möjligheten att gå till jobbet.

Den lista som finansministern läste upp i början med extratjänster och så vidare kan med säkerhet göra stor skillnad för den enskilda person som får ett sådant jobb eller en sådan sysselsättning, men på totalen, långsiktigt

och varaktigt ger det troligtvis inte fler jobb i ekonomin. Det är detta som är den stora frågan: Hur ska jobben varaktigt kunna bli fler i ekonomin, och hur ska vi varaktigt till exempel kunna få högre tillväxt?

Nu förutspår EU-kommissionen att vi ska få lägst tillväxt per capita i hela EU nästa år. Om man har lägst tillväxt per person, fru talman, och om ekonomin per person inte växer alls kan man ju bara omfördela resurser som redan finns och ta från någon för att ge till någon annan. Om man i stället har tillväxt kan ju alla få mer utan att någon behöver få det sämre.

Min fråga till finansministern kvarstår därför: Finns det någon möjlighet att hon vill se över den misslyckade politiken och i stället föra en politik som gör att arbetslösheten minskar?

Anf. 30 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Niklas Wykman ställde i det förra inlägget en tydlig fråga: om jag är beredd att göra det som står i rapporten, om det nu är den rapport jag håller i som Niklas Wykman åsyftar. Jag svarade på frågan. Då är det lite konstigt att man sedan blir angripen för att man svarar på frågan och inte pratar om en massa annat. Det är en annorlunda debattstil. Annars brukar Niklas Wykman oftast klaga på att han inte tycker att jag svarar tillräckligt tydligt på frågan. Här gäller tydligen *damned if you do, damned if you don't*, men det är möjligt att det är en arbetsuppgift för riksdagsledamöter i opposition att agera på det sättet.

Om Niklas Wykman nu hävdar att det är kommissionen som har givit oss några rekommendationer som vi på Finansdepartementet inte kan hitta kanske han kan fråga om det är rapportens författare han avser snarare än kommissionen. Detta skulle vara klargörande för debatten.

Nu ser vi hur arbetslösheten ökar, inte minst bland utrikes födda kvinnor. Där ser vi att ökningen av antalet inskrivna på Arbetsförmedlingen nästan direkt motsvarar minskningen av antalet subventionerade anställningar, vilken var en följd av den budgetreservation eller servettskiss som Niklas Wykman och hans vänner tryckte igenom här i riksdagen. Inte minst extratjänsterna användes av många utrikes födda kvinnor och kommuner och var ett viktigt första steg in på arbetsmarknaden för utrikes födda kvinnor. Utvärderingar har också visat att många av dem som hade extratjänster sedan gick vidare antingen till studier, till exempel för att bli vårdbiträde eller undersköterska, eller till fortsatt arbete. Det var alltså en lyckad reform.

Jag kan konstatera att Moderaternas nedmontering av arbetsmarknadspolitik just nu får stor effekt på arbetslösheten. Den slår också direkt på kommunernas ekonomi, eftersom försörjningsstöden ökar på grund av nedmonteringen av Arbetsförmedlingen.

Anf. 31 NIKLAS WYKMAN (M):

Fru talman! Finansminister Magdalena Andersson är alltså ansvarig för den ekonomiska politiken i ett land som nästa år förväntas ha lägst ekonomisk tillväxt i hela Europeiska unionen, ett land som har gått från att vara bättre än medel i Europeiska unionen på att bekämpa arbetslöshet till att nu, enligt de senaste siffrorna, vara femte sämst. Magdalena Andersson har uppburit detta ansvar sedan 2015, och hon har inget annat besked än att skylla på Moderaterna. Hela stadsdelar tyngs av utanförskap och våldsdåd på öppen gata, och det är kris i kommunernas ekonomier. Magdalena

Prot. 2019/20:38
26 november

Svar på
interpellationer

Andersson har varit finansminister i fem år och allt är Moderaternas fel. Det är nog därför som Socialdemokraterna är på väg ned mot 20-procentsstrecket i opinionen, eftersom det inte går att tro på detta. Det kan helt enkelt inte vara så.

Sverige har allvarliga problem, och ett av dem är att vi har en finansminister som bara skyller ifrån sig i stället för att nyfiket intressera sig för att genomföra reformer som kan få ekonomin att växa, få människor att komma i sysselsättning och få hela samhället att känna mer av framtidstro.

Fru talman! Det är klart att det finns för höga trösklar för att komma in på den svenska arbetsmarknaden. Inte minst kan det bevisas av att en person som i andra länder uppenbarligen kan bli utrikesminister i Sverige inte ens en gång betecknas ha arbetsförmåga utan ska vara sjukskriven. Det säger väl någonting om vart denna regering har tagit politiken. Här krävs rejäla skärpningar.

Vi moderater tycker alltid att det ska löna sig att arbeta. Vi vet att jobbskatteavdrag är effektiva. Därför vill vi bygga ut dem för att minska det utanförskap som nu har drabbat Sverige.

(Applåder)

Anf. 32 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Alla vet att årets budget är ett resultat av vilken knapp som Niklas Wykman tryckte på i riksdagen i december förra året. Niklas Wykman, ta ansvar! Varför var det rätt att montera ned arbetsmarknadspolitik i en nedåtgående konjunktur? Varför var det rätt att spara dessa pengar, så att utrikes födda kvinnor inte längre har möjlighet att hjälpa till i hemtjänsten och få in en fot på arbetsmarknaden för att sedan kunna ta ytterligare ett steg och utbilda sig? Niklas Wykman borde stå här och försvara vad han har gjort och vilken knapp han har tryckt på. Men han säger inte ett ord.

Jag kan däremot berätta vad jag har gjort som finansminister. Vi har ökat möjligheter och drivkrafter, inte minst för utrikes födda kvinnor, att komma in i arbete. Vi har avskaffat vårdnadsbidraget som Moderaterna införde. Vi har gjort om föräldraförsäkringen, så att nyanlända kvinnor snabbare kommer ut på arbetsmarknaden. Vi har ökat möjligheterna till utbildning. Vi har gett möjligheter för kvinnor att lära sig svenska samtidigt som de är föräldralediga. Det är en lång rad åtgärder, och de har haft effekt. Andelen utrikes födda kvinnor och män som har sysselsättning har nämligen ökat dramatiskt under mina år som finansminister. Av över 300 000 jobb är det 200 000 jobb som har gått till utrikes födda. Men arbetskraftsdeltagandet har också ökat. Det gör att arbetslösheten inte har fallit tillbaka på samma sätt som den annars skulle ha gjort. Men det är bra.

Vår politik har också lett till att fler söker sig ut på arbetsmarknaden. Det är det som är resultatet av min politik. Men resultatet av Niklas Wykmans politik är att möjligheterna återigen minskar för utrikes födda kvinnor att få det där viktiga första steget ut på arbetsmarknaden. Niklas Wykman borde förklara varför han tycker att det är rätt och riktigt.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Anf. 33 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Kjell Jansson har frågat mig om hur januariöverenskommelsens förslag bidrar till att öka drivkrafterna till arbete, ökad sysselsättning och lägre arbetslöshet. Han har även frågat vilka konkreta åtgärder i regeringens ekonomiska politik som bidrar till att värna arbetslinjen. Slutligen frågar han hur beskattningen av företag ska göras mer gynnsam framöver.

Jobb och sysselsättning är prioriterade områden i januariavtalet. Ett jobb är den viktigaste förutsättningen för egen försörjning och, för utrikes födda, etablering i det svenska samhället. Det ska finnas goda drivkrafter till arbete och goda möjligheter att få stöd för den som har svårt att komma in på arbetsmarknaden. Regeringen genomför ett omfattande kunskapslyft med satsningar inom hela utbildningssektorn, från gymnasieskola, vuxenutbildning, yrkeshögskola och folkbildning till högskola och universitet. I budgetpropositionen för 2020 föreslår regeringen etableringsjobb, ingångsavdrag, ökade resurser till arbetsmarknadsutbildning, fortsatt studiestartsstöd och fler deltagare i matchningstjänster. Dessa förslag bedöms bidra till högre sysselsättning och lägre arbetslöshet. Samtidigt understöds sysselsättningen i kommunsektorn med ytterligare 20 välfärds miljarder. Att vi säkerställer tillgången till förskola och äldreomsorg upprätthåller även Sveriges mycket höga arbetskraftsdeltagande.

Regeringen och våra samarbetspartner vill stärka Sveriges ekonomi genom att främja ett mer konkurrenskraftigt och innovativt näringsliv och underlätta för dem som verkar som företagare. Vid halvårsskiftet trädde en ny lagstiftning i kraft som underlättar generationsväxlingar i fåmansbolag. I budgetpropositionen för 2020 aviserades en sänkning av arbetsgivaravgifterna genom ingångsavdraget, och dessutom aviserades sänkta arbetsgivaravgifter för personer som arbetar med forskning eller utveckling för att förbättra möjligheterna för företag att bedriva forskning.

Anf. 34 KJELL JANSSON (M):

Fru talman! Sverige ska ha Europas lägsta arbetslöshet, sa Stefan Löfven och Magdalena Andersson i valrörelsen 2014. Det var en ambitiös målsättning, men helt orealistisk.

I dag, november 2019, ligger vi på plats 23 inom EU av 28 länder. Vi är i skamvrån, och det är verkligen illa. Vi har högre arbetslöshet än på många år. Över 7 procent av den arbetsföra befolkningen går inte till jobbet på morgonen. Vi har den näst lägsta tillväxten i EU under 2019, och under 2020 spås vi få den lägsta tillväxten inom hela EU – detta trots en långvarig högkonjunktur under många år. Vi har en exportindustri i yttersta världsklass som är ett riktigt draglok och som drar in 53 procent av den svenska bruttonationalprodukten.

Fru talman! De nya jobben skapas i företagen och av entreprenörer med drivkraft. Dock verkar regeringen inte förstå detta och vad man ska göra för att få fart på landet.

Vilken beskattning av företag avser ministern att göra mer gynnsam framöver och hur? Sverige behöver en starkare finanspolitik som stimulerar investeringar i företagande och jobb. Då krävs det också reformer på

*Svar på
interpellationer*

skatteområdet, exempelvis lägre bolagsskatt, lägre inkomstskatt och framför allt lägre marginalskatter. Fortfarande har Sverige den tredje högsta marginalskatten i världen, trots att man 2020 tar bort värnskatten.

Vad har finansministern för förslag för att få fart på företagen så att det blir fler jobb, eller handlar det bara om bidrag och subventioner och om mer pengar till arbetsmarknadsåtgärder och vuxenutbildning? Var finns förslagen? Jag vill ha svaret här. Finansministern är skyldig kammaren ett svar.

Anf. 35 NIKLAS WYKMAN (M):

Fru talman! Sverige befinner sig i ett allvarligt läge. Det är välkänt; det är inget som bara räknemissar inne på några kontor oroar sig för.

Regeringen har gång på gång, senast i *Aktuellt* i går, upprepat budskapet att man inte såg detta komma, att man inte hade någon aning om det och att det på inget sätt kunde förutses. "Hur kunde det bli så här? Vi är nästan i chock."

Men den situation vi nu befinner oss i är ytterligt förutsägbar och har varit väntad länge. Landets kommuner kommer att få ekonomiska problem när de flyktingar de har tagit emot inte längre ersätts med statliga pengar och vidare när ekonomin viker nedåt – när arbetsmarknaden och tillväxten viker nedåt. Ingen rimlig regering kan hävda att man inte såg detta komma och att man inte hade någon aning, för högkonjunkturer och lågkonjunkturer har vi alltid haft i ekonomin.

Nu går vi mot en svagare konjunktur, och det behöver en finansminister och en regering givetvis kunna förutse. Att handlingar får konsekvenser kan rimligtvis inte heller vara okänt.

På den positiva sidan har finansministern och regeringen utlovat åtgärder för att möta den typ av problem som Sverige har, till exempel det välldigt allvarliga problemet att finansministerns politik har lett fram till att Sverige nästa år förväntas ha lägst tillväxt i hela Europeiska unionen. Ingen finansminister lyckas alltså sämre med tillväxten än vad Magdalena Andersson gör.

Men Magdalena Andersson har inte varit helt uppgiven inför detta. Åtgärder ska vidtas – en skattereform.

Interpellanten Kjell Jansson efterfrågade åtminstone partiella svar kring skattereformen. På vilket sätt ska det bli mer lönsamt, bättre och enklare att driva företag i Sverige, så att vi kan få mer av tillväxt, kreativitet, dynamik, jobbtillväxt och jobbskapande, så att fler människor kan komma in på arbetsmarknaden och så att det blir mer pengar att fördela till polis, sjukvård och annat som är viktigt för oss alla?

Hur går det med skattereformen, Magdalena Andersson? Var i processen kring detta befinner sig regeringen och dess stödpartier Centerpartiet och Liberalerna? Det är ju utlovat att det ska ske en skattereform. Nu är det 2019. Snart är det 2020, och snart är det val igen 2022. En skattereform kräver ett långt förberedelsearbete av ett eller annat slag – någon form av utredning eller liknande.

Det finns ju inga besked kring detta. Jag undrar om finansministern kan ge ett besked eller åtminstone berätta var i processen denna skattereform befinner sig.

Hur går samtalen med Centerpartiet? Hur går förberedelsearbetet på Finansdepartementet? När kan vi förvänta oss ett besked om när processen åtminstone ska börja? Detta är det ena.

Det andra, som Kjell Jansson också frågade om i sin interpellation, är hur det går med att stärka och förbättra villkoren för företag.

Finansministern har gång på gång upprepat en önskan – om det är en politisk riktning eller inte är väl något oklart, men det är åtminstone en önskan – att få höja skatten på investeringar och entreprenörskap. Vi har i flera intervjuer, bland annat i Dagens industri, kunnat läsa om att finansministern vill göra de så kallade 3:12-reglerna mindre förmånliga och driva upp skatten mer på att ta risker, investera och anställa i ekonomin. Det vore bra om dessa entreprenörer kunde få besked om på vilket sätt finansministern innerst inne vill försämma dessa villkor.

Fru talman! Att rent allmänt hota dem som vill skapa jobb med försämringar tror jag är en dålig idé om man vill att jobben ska bli fler.

Anf. 36 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Hur ska jobben bli fler? När jag talar med företag är det framför allt tre saker de tar upp. Det första är att de har svårt att hitta rätt kompetens. Det andra är att de har problem med infrastrukturen – inte minst järnvägar är ett stort problem som tas upp, men det gäller också vägar. Det tredje är bostäder – om man vill rekrytera personer är det ofta svårt att hitta en bostad. Det är faktiskt väldigt sällan de tar upp skatter. Framför allt gäller detta 3:12-företag, som tvärtom ofta säger att de är väl medvetna om att 3:12-reglerna är oproportionerligt gynnsamma jämfört med vad vanliga löntagare betalar i skatt.

På dessa områden har regeringen viktiga förslag. När det gäller kompetensutveckling har vi ett omfattande program för att bygga ut det nya kunskapslyftet. När det gäller investeringar genomför vi just nu den största infrastrukturplanering som har skett. Vad gäller bostäder har vi nu återigen kunnat ha det viktiga investeringsstödet till hyresbostäder. Om människor ska flytta för att få jobb är det ofta viktigt att de kan hyra en bostad. Detta är någonting som Moderaterna tog bort.

Därutöver genomför vi en del skatteförändringar och skattesänkningar som bland annat syftar till att underlätta för generationsskiften för små företag som ska växa samt för innovativa och forskningsintensiva företag som anställer personer. Därutöver finns alltså förslag på detta område.

Moderaternas svar på alla frågor är ju oftast att man ska sänka skatten, men där har de företag jag talar med ofta en lite annan syn.

Anf. 37 KJELL JANSSON (M):

Fru talman! Det var ett bra svar från finansministern att hon vill bygga ut vägnätet – det är bra att hon inser detta.

Jag tycker att det då finns goda skäl att sätta igång och ta fram Östlig förbindelse och Södertörnsleden. Det har byggts en ny hamn i nere i Norvik som staten var inblandad i, men det har inte byggts någon väg. Man ska alltså åka fyra mil in till Stockholm med allt gods och sedan tillbaka när man ska söderut. Det är fullständigt håll i huvudet i planeringen.

Jag vill också höra om finansministern tror att det är bra för familjeföretag och små företag med personalliggare när deras egna barn som jobbar i bolagen straffas.

Tror finansministern att det skapas fler jobb av att vi har höga marginalskatter?

Tror finansministern att det skapas nya jobb av den arbetsmarknads- lagstiftning – LAS – som vi har i dag? Tror finansministern att det är möjligt att reformera denna och att det blir fler jobb? Det undrar jag. Finansministern är svaret skyldig.

Timbro kom i dag med en rapport i Dagens Nyheter. Man vill sänka marginalskatterna och kapitalskatten. Är finansministerns åsikt förenlig med detta? Tycker finansministern att detta är ett bra förslag?

Sänkta skatter ger mer kapital på marknaden; högre skatter gör staten starkare och människan svagare.

Tror finansministern att familjeveckor och friår är en framgångsrik väg för nya jobb? Tror finansministern att det generella bidragssystemet behöver strypas för att skapa fler jobb? Finansministern är svaret skyldig.

Vi är på väg mot en riktig kräftgång med den lägsta tillväxten inom EU år 2020, trots att vi har världens bästa exportindustri.

Anf. 38 NIKLAS WYKMAN (M):

Fru talman! Om svensk export blomstrade, om svensk sysselsättning blomstrade, om Sverige tillhörde de bästa länderna i Europeiska unionen på att skapa arbetstillfällen och bekämpa arbetslöshet, om svensk tillväxt var bland de högsta i den utvecklade världen, om Sveriges tillväxt var i toppen av EU:s listor, om Malmö var en trygg stad, om Sveriges kommuner hade gott om resurser och om den svenska sjukvården var fri från köer skulle jag vara relativt nöjd som finansminister.

Men givet hur Sverige ser ut i dag – med otrygghet, låg tillväxt och bristande finansiering i välfärdens kärna – skulle jag inte alls vara lika nöjd som Magdalena Andersson verkar vara, utan jag skulle tvärtom vara bekymrad. Framför allt skulle jag vara upptagen med att genomföra reformer som kunde vända utvecklingen, som kunde återvinna tryggheten i Malmö, som kunde bryta utanförskapet, som kunde ge växtkraft till svenska företag och till svensk tillväxt och som kunde se till att Sverige åter blev ett framgångsland som kunde beskrivas som ”the Nordic light”, där vi tillsammans kände en stor tilltro inför framtiden.

Men detta kräver reformer och en nyfiken och framtidsinriktad finansminister. Jag återupprepar därför min fråga till finansminister Magdalena Andersson: Hur går det med den stora utlovade skattereformen? Hur ser samtalen ut? Hur ser processen ut? Var ligger vi?

Sverige behöver ett besked, för Sverige behöver förändring.

Anf. 39 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Jag noterar att när vi pratar om infrastruktur är Kjell Jansson oerhört intresserad av att bygga vägar i Stockholmsområdet. Själv ser jag stora behov också i andra delar av landet. Jag tror inte riktigt på bara den Stockholmsfokuserade politiken, för det finns stora behov av förbättring av infrastruktur och vägnät i hela landet.

När det gäller att sänka marginalsatser skapade fler jobb visar forskningen att sänkta marginalsatser för dem med höga inkomster framför allt ökar arbetade timmar och inte påverkar sysselsättning och arbetslöshet särskilt mycket. Detta är forskningen tämligen enig om.

Timbrorapporten är intressant. Där föreslår de 245 miljarder i skattesänkningar. Då har jag förstått det som att de menar att 140 av dem ska ske genom nedskärningar. Om Moderaterna tycker att det är bra politik vore det intressant att höra från Kjell Jansson vilka 140 miljarder man vill skära ned. Det är särskilt intressant mot bakgrund av att Niklas Wykman i sitt inlägg menar att kommunerna har problem med sina resurser, vilket ju är en uppfattning som jag delar. Därför beklagar jag de 20 miljarder i skattesänkning som Moderaterna drev igenom innan landet ens hade en regering.

Niklas Wykman tycker att jag borde vara upptagen med att genomföra reformer. Jag är mycket upptagen med att genomföra reformer alla timmar som jag inte står i riksdagen och har interpellationsdebatter, vilket i och för sig är ett stort nöje. Några av reformerna räknade jag också upp i mitt interpellationssvar.

Skattereformen och de ambitioner som vi har med den är någonting som jag diskuterar med de fyra partier som står bakom skrivningarna om skattereformen. När vi är redo att diskutera detta publikt eller med andra partier kommer vi att återkomma.

Anf. 40 KJELL JANSSON (M):

Fru talman! Det var intressant detta med Stockholmsfixeringen. Visst är jag Stockholmsfixerad. Jag är ordförande i Moderaterna i Stockholms län; det är mitt jobb.

Jag vill upplysa finansministern om att 40 procent av skatteintäkterna av tillväxten kommer från Stockholmsregionen. Så sent som i fredags fick vi en rapport från Handelskammaren om att tillväxten nu bromsar in kraftigt i Stockholmsregionen och att det är början på en lågkonjunktur så småningom. Därför är det av stor vikt att statens investeringar går till Stockholmsregionen. Den enda huvudstad i Europa, fru talman, som inte har en ringled är Stockholm nu. Jag tror att till och med Tirana har fått en.

Frågan kvarstår, fru talman: Blir det någon skattereform? Är det bara JÖK-partierna som ska ta fram den, eller kommer övriga partier att få vara med, exempelvis Moderaterna som har ganska många friska förslag i skattefrågan?

Det återstår också ett svar på frågan: Hur ska finansministern få fram åtgärder för fler arbetstillfällen och mer tillväxt i Sverige, eller är det bara högre skatter och bidrag som gäller?

Kommunerna går dåligt nu, och vi vet varför. Det är därför att staten har tvingat på dem ett stort mottagande. Man fick betalt för det i två år, och nu sitter man kostnaderna kvar och har många människor som inte kommer ut på arbetsmarknaden.

Finansministern är svaret skyldig, och finansministern är faktiskt ansvarig för detta efter fem år.

Anf. 41 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Kjell Jansson säger att jag är svaret skyldig. Jag har svarat på frågorna, men jag kan göra det igen.

På vilket sätt ska vi skapa fler jobb? När jag pratar med företagare är det tre saker som de lyfter fram: kompetensförsörjning, infrastruktur och bostäder.

I och med att jag tydligen är svaret skyldig igen kan jag upprepa svaren igen.

När det gäller kompetensutveckling har vi ett stort program för kunskapsutbyggnad, Kunskapslyftet, eftersom ökad kompetens är något som företagen efterfrågar.

När det gäller infrastruktur har vi en stor infrastrukturesatsning inte bara i Stockholm, där det är viktiga satsningar, utan också i övriga delar av landet.

Vad gäller bostäder har vi återinfört det stöd för byggande av hyresrätter som Moderaterna tog bort.

Jag kan upprepa svaren fler gånger om Kjell Jansson så önskar.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 12 Svar på interpellation 2019/20:107 om slopande av överskottsmålet

Anf. 42 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Mattias Karlsson har frågat mig om det är rimligt att förändra finanspolitiska regler som bara har varit i kraft i elva månader och hur länge jag anser att en blocköverskridande överenskommelse som det finanspolitiska ramverket bör gälla för att den ska uppfattas som trovärdig.

Först vill jag börja med lite historik. När statens finanser sanerades på 90-talet var en av de centrala delarna att införa ett finanspolitiskt ramverk så att Sverige aldrig skulle hamna i en liknande situation igen. En del av ramverket var att införa ett överskottsmål för de offentliga finanserna. Vid tiden för införandet fanns inte lika brett stöd för överskottsmålet, bland andra Moderaterna var emot det.

Det fanns framför allt tre motiv till att införa överskottsmålet: för det första att återställa förtroendet för de offentliga finanserna och minska behovet av utländsk upplåning, för det andra att ge utrymme för stabiliseringspolitik och för det tredje att bidra till att det offentliga ska kunna möta den demografiska utmaningen framöver. Tanken var aldrig att den offentliga sektorn skulle gå med överskott om 1 procent i all evighet utan att nivån på målet skulle omprövas i framtiden.

Nu har vi en annan situation. Regeringen har sedan vi tillträdde 2014 vänt underskott till överskott och rustat Sverige. Statsskulden är nu den lägsta sedan 1977. Samtidigt befinner vi oss just nu mitt i det demografiska skifte som vi har förberett oss för. Mot den bakgrunden tog regeringen under förra mandatperioden initiativ till en översyn av det finanspolitiska ramverket.

Redan innan Överskottsmålskommittén inrättades meddelade vi att överskottsmålets nivå bör sänkas till ett balansmål. Utvecklingen sedan överenskommelsen slöts har stärkt argumenten för ett balansmål ytterli-

gare. Den offentliga sektorns bruttoskuld har sjunkit snabbare än den utveckling som Överskottsmålskommittén såg framför sig. Dessutom har penningpolitiken svårt att uppnå inflationsmålet, vilket gör att riskerna med en expansiv finanspolitik i dagsläget är mindre än vad kommittén såg framför sig.

Regeringen är därför redo att tidigarelägga en översyn av målnivån om en bredare samsyn finns.

Anf. 43 MATTIAS KARLSSON i Luleå (M):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka finansministern för svaret.

Som en produkt av 90-talskrisen skapades ju överskottsmålet för staten. Sedan dess har detta och det övriga finanspolitiska ramverket tjänat oss väl. Målet handlar ju om att den offentliga sektorns finansiella sparande ska nå en viss nivå för att det ska finnas pengar att använda när tiderna blir sämre. Men sedan 2015 vill finansminister Magdalena Andersson slopa överskottsmålet och ersätta det med ett balansmål som endast kräver att statens inkomster och utgifter går ihop.

Sedan finansministern först vädrade sin uppfattning om att överge överskottsmålet har frågan delvis varit begravd, detta sedan en parlamentarisk kommitté 2016 slog fast att överskottsmålet skulle behållas men sänkas från 1 procent till en tredjedels procent av bnp. Den ordningen började att gälla först i år.

Trots att överskottsmålet nu är närmare noll är finansministern inte nöjd. Om fler partier är med på bollen vill finansministern återigen se över ramverket, trots att gällande överenskommelse säger att det ska ske vart åttonde år.

Finansministern och Socialdemokraterna är inte ensamma om att vilja släppa det relativt låga krav på sparande som hon nu är bunden till, men som hon med ganska stor säkerhet inte kommer att nå vare sig i år eller 2020 om man får tro Ekonomistyrningsverkets senaste prognoser.

Flera intressegrupper vill också att pengarna som nu går till sparande i stället ska spenderas på annat. Nu när statsskulden är så låg finns det väl ingen anledning att fortsätta spara, låter resonemanget.

Kritiken mot överskottsmålet står dock på svag grund. Visst finns det investeringsbehov på flera håll, men varför är det just sparpengarna som ska användas till det? Samtidigt spenderas ju ansevärda summor på onödiga bidrag och ineffektiva klimatinvesteringar. När investeringar behöver göras är det mest rimligt att ta av de onödiga utgifterna, inte att slopa sparandet.

Att i stället införa ett balansmål blir också riskfyllt, inte minst för att det nu väldigt låga överskottsmålet i praktiken är närmast ett balansmål. Om finansministern inte når målet blir det också särskilt riskfyllt. Att genom ett balansmål ytterligare sänka ambitionen gör att det visserligen blir lättare för finansministern att nå målet, men det öppnar också upp för att man fortsätter att tumma på marginalen i underkant med argumentet att situationen kräver det.

Med ett fortsatt överskottsmål kan olika bedömningar göras i olika lägen. Det kan mycket väl vara så att det ibland inte nås, men sådana budgetbeslut måste i så fall försvaras på goda grunder.

Sparandet inför sämre tider, så som vi nu är på väg in i, bör även fortsättningsvis vara huvudregel. Regeringen kan inte fortsätta att vara frikos-

tig med onödiga utgifter och samtidigt ytterligare sänka ambitionen för sparandet.

Anf. 44 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Jag kan konstatera att Moderaterna inte har särskilt många med sig i debatten, utan det är väldigt många andra som också menar att ett balansmål skulle vara mer väl avvägt i detta läge. Sverige har dels en låg statsskuld, dels går vi just nu in i den period som vi skapade överskottsmålet som förberedelse för. Nu kommer nämligen de stora 40-talistkullarna upp i 80-årsåldern.

Väldigt många barn föddes på 40-talet, och de kommer nu upp i den ålder då man behöver mer sjukvård, äldreomsorg och hemtjänst. Detta kommer under kommande år att innebära mycket omfattande utgiftsökningar för kommuner och landsting. Samtidigt var också 90-talistkullarna stora. De är nu i barnafödande ålder, och det gör att man kommer att behöva anställa lärare och förskollärare runt om i hela landet. Dessa båda saker gör sammantaget att kommuner och landsting kommer att få en knepig ekonomisk situation framöver.

Min bedömning är att det vore mer väl avvägt att underlätta för kommuner och landsting än att betala av på statsskulden. Vi har nämligen en exceptionell situation som ligger framför oss. Vi i Sverige har under väldigt lång tid haft en ganska stillaliggande försörjningskvot, det vill säga andelen yngre och äldre som behöver försörjas av dem i arbetsför ålder. Men just nu sker ett mycket tydligt skifte på grund av 40- och 90-talisterna.

Våra 40-talister har ju jobbat ett helt långt yrkesliv, så de ska ha en trygg ålderdom. Men då måste vi också se till att kommunerna och landstingen har tillräckliga resurser.

Min bedömning är att det i detta läge därför vore mer väl avvägt att ha ett balansmål. Även med balansmål minskar statsskulden i takt med att ekonomin växer.

Anf. 45 MATTIAS KARLSSON i Luleå (M):

Fru talman! Jag tycker inte att det är seriöst att efter elva månader riva upp det finanspolitiska ramverket. Politiken har ju angivit att regelverket ska ses över varannan mandatperiod. Det är inte rimligt att ha den tidshorisonten om man vill att det ska finnas någon trovärdighet för de regler som vi har kommit överens om.

Men efter höstens budgetprocess tyder nog alltmer på att notan för januariöverenskommelsen kommer att bli högre än många hade trott. Redan dyra punkter i programmet kan utökas i förhandlingarna och dessutom kompletteras med helt nya utgifter. Liberalerna krävde exempelvis ett tillskott till kriminalvården som inte fanns i 73-punktsprogrammet. Samtidigt har de punkter som Socialdemokraterna har stridit för, exempelvis familjeveckan, inte ens börjat genomföras.

Till detta ska läggas att LO nu kräver att överskottsmålet ska tas bort. Man vill ha mer pengar till sin önskelista, som innehåller höjda bidrag och ökade offentliga utgifter. Man inser väl att pengarna ändå inte skulle räcka till, och LO kräver därför också höjda skatter.

Jag förstår att finansministern har svårt att hålla emot dessa krafter. Risken är att finansministern snart får slut på pengarna. I det läget känner jag en förståelse för att ett avskaffat överskottsmål i sammanhanget skulle vara en bekväm lösning för regeringen.

Prot. 2019/20:38
26 november

Svar på
interpellationer

Anf. 46 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Det här handlar inte om ett yttre tryck, utan detta är en åsikt som jag har haft sedan 2015. Det är alltså ingen ny uppfattning från min sida.

Mattias Karlsson undrar hur länge en blocköverskridande överenskommelse ska gälla. Jag har inte sagt att vi tänker lämna överenskommelsen, utan givet att saker har förändrats sedan den slöts säger jag bara att jag tycker att man ska kunna ta upp diskussionen igen. Men jag hotar inte att lämna den, och jag tänker heller inte lämna den.

Det är kanske lite vågat av en moderat att ta upp frågan om att hålla sig till överenskommelser eller inte. Moderaterna lämnade ju decemberöverenskommelsen efter nio månader. Det var en överenskommelse som vi slutit och sagt att den skulle gälla i åtta år, men ni lämnade den. Ni sa inte att ni var beredda att diskutera den igen, utan ni sa – eller messade – bara att ni inte stod bakom den längre. Vad gäller energiöverenskommelsen har ni inte sagt att det har kommit nya fakta och att ni gärna skulle vilja diskutera det hela igen. Nej, er partiledare gick ut i tidningen och hotade med att lämna den. Så agerar Moderaterna. Det är inte ansvarsfullt.

Jag däremot säger att jag är öppen för diskussion. Så kan man också agera.

Anf. 47 MATTIAS KARLSSON i Luleå (M):

Fru talman! Det nuvarande finanspolitiska ramverket är välavvägt, och det är en styrka att det har en förankring över blockgränsen. Att i dagsläget trycka på gaspedalen och kraftigt öka de offentliga utgifterna riskerar att leda till slöseri med de offentliga medlen. Det är medel som kommer att behövas i den kommande lågkonjunkturen. En översyn av målen är ändå planerad att ske vart åttonde år. Till dess kan finansministern gott få hålla i pengarna.

Anf. 48 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Moderaternas motstånd var kraftigt när vi införde överskottsmålet, och de kallade det för överbeskattning. När vi sedan ville ändra överskottsmålet var de också mycket emot det och tyckte att vi absolut skulle ha kvar överskottsmålet, som tidigare kallats överbeskattning. Men vi lyckades få med dem på att gå ned till en tredjedels procent. När vi nu säger att tiden kanske är mogen att åter se över detta är Moderaterna emot detta igen.

Det är kanske detta som är definitionen av att vara konservativ. Jag har dock ingen brådska, för jag vet att jag har tiden på min sida. Balansmål är det som i detta läge är mest väl avvägt för Sveriges ekonomi.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 13 Svar på interpellation 2019/20:119 om kontroll av samordningsnummer

Anf. 49 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Borian Åberg har frågat mig vilka åtgärder jag kommer att vidta för att samordningsnummer ska tilldelas och användas av korrekta skäl, för att missbruk med samordningsnummer ska upphöra och för att samordningsnummer som inte används ska plockas bort.

En person som inte är eller har varit folkbokförd får efter begäran från en statlig myndighet eller vissa enskilda utbildningsanordnare tilldelas ett samordningsnummer om den begärande aktören i sin verksamhet behöver ett samordningsnummer för att undvika personförväxling eller för att utbyta information om personen med andra myndigheter eller organisationer.

Det stämmer att användningen av samordningsnummer i samhället ser annorlunda ut i dag jämfört med när systemet infördes år 2000. Samordningsnummer fyller fortfarande en viktig funktion genom att tillgodose myndigheters behov av en identitetsbeteckning för personer som inte är eller har varit folkbokförda i Sverige. Men i dag har samordningsnumrens funktion även betydelse för personer som vistas i Sverige under en inte helt kortvarig tid och som har ett starkt behov av att ha en fungerande identitetsbeteckning för att kunna sköta sina vardagliga liv.

Jag vill dock klargöra att ett samordningsnummer inte ger några rättigheter eller förmåner i sig. Det kan dock finnas ett behov av numret till exempel för en myndighets handläggning av olika ärenden. Uppgifter från folkbokföringen, om bland annat samordningsnummer, ligger ofta till grund för andra myndigheters beslut.

Likväl fungerar samordningsnumren inte optimalt i dag. En bredare användning av samordningsnummer i samhället ställer också högre krav på systemet. Flera av de problem som är förknippade med samordningsnummer grundar sig i bristfällig identitetskontroll, och vid en ofullständig kontroll finns risker med en utbredd användning och acceptans av numret i samhället.

Regeringen och Skatteverket har därför vidtagit en rad åtgärder. Skatteverket har tillsammans med andra myndigheter bland annat genomfört utbildningar i dokumentgranskning där fokus varit på hur man ska tolka information i äkta identitetshandlingar och utländska dokument.

Inom ramen för ett regeringsuppdrag har Skatteverket under 2018 infört en applikation som ska uppmärksamma om olika personer använder samma identitetshandling vid handläggning av ärenden som rör samordningsnummer. Skatteverket har också med anledning av ett annat regeringsuppdrag utrett vissa aspekter av systemet för samordningsnummer och har i sin redovisning av uppdraget bland annat analyserat risker vid tilldelning av samordningsnummer och hur sådana skulle kunna åtgärdas. Skatteverket lämnar även förslag om hur samordningsnummer som inte längre används i samhället bör hanteras. Ärendet bereds nu inom Regeringskansliet.

Det krävs dock ytterligare åtgärder för att förändra och förstärka systemet med samordningsnummer. Regeringen beslutade därför den 5 september 2019 om kommittédirektivet *Åtgärder för att minska fel i folkbokföringen*. I den statliga utredningens uppdrag ingår bland annat att utreda och lämna förslag om ett säkrare system för samordningsnummer för att

tillgodose behovet för både enskilda och andra aktörer av en tillförlitlig och användbar identitetsbeteckning för personer som inte är eller har varit folkbokförda.

Avslutningsvis vill jag även nämna att regeringen i budgetpropositionen för 2020 har föreslagit att Skatteverkets anslag ökas för att höja kvaliteten i folkbokföringen. I och med tillskottet kommer Skatteverket bland annat att kunna upptäcka, utreda och åtgärda fler fel i folkbokföringen.

Anf. 50 BORIANA ÅBERG (M):

Fru talman! Jag tackar finansministern för svaret. Missbruket av samordningsnummer är omfattande och kräver omedelbara och verkningsfulla åtgärder. Det har pågått alltför länge. Flera myndigheter har i flera rapporter larmat om bristen på kontroll och om skadorna som tillfogas samhället. Förslag på ändringar har lagts fram, men regeringen har inte återkommit.

I sitt svar hänvisar ministern till kommittédirektivet *Åtgärder för att minska fel i folkbokföringen*, som regeringen beslutade om i september i år. Ja, det behövs verkligen ett krafttag för att folkbokföringen ska innehålla riktiga uppgifter. Fallet med Iraks försvarsminister, som är folkbokförd i Sverige under annat namn och uppbär diverse bidrag, har med all tydlighet visat att kontrollen har brustit på flera områden, inte bara folkbokföringen.

Jag ser det som ett problem att det i kommittédirektivet står att det ska finnas ytterligare möjligheter att tilldela samordningsnummer utöver dem som redan finns i dag. Detta kommer att öka riskerna för missbruk. Det finns många områden där samordningsnumren används i brottsligt syfte. Penningtvätt och finansiering av terrorism är exempel. Samordningsnummer som tilldelas utan noggrann kontroll omöjliggör spårbarhet mellan brottsvinster och de kriminella som ligger bakom brotten. Detta gör Sverige till ett väldigt attraktivt land för förbrytare.

Samordningsnummer på felaktiga grunder öppnar också för brottslighet mot välfärdssystemet. Oftast är det felaktiga arbetstillstånd, osanna in-tyg och oriktig folkbokföring som orsakar felaktiga utbetalningar. Det är skrämmande att vem som helst kan komma in i Sverige och ta del av den svenska välfärden utan att ha bidragit.

Ministern säger i sitt interpellationssvar att hon vill ”klargöra att ett samordningsnummer inte ger några rättigheter eller förmåner i sig”. Nej, inte direkt, men i princip. Så här står det i Skatteverkets rapport *En analys av samordningsnummer för beskattningsändamål*: ”Ett samordningsnummer ger i princip EU/EES-medborgare samma rättigheter till välfärdssystemet (bosättnings- och arbetsbaserade förmåner) som ett personnummer. Arbetsinkomst som kopplas till ett samordningsnummer kan medföra arbetsbaserade förmåner och pensionsrätt för medborgare från samtliga länder, oavsett om arbetstillstånd finns och oavsett om samordningsnumret är baserat på äkta handlingar.” Med andra ord kan man med mycket enkla medel få tillgång till sjukpenning, a-kassa, bostadsbidrag, pension eller allt tillsammans utan att ha rätt till detta. Är det då ansvarsfullt att fler ska ha samordningsnummer och att användningen av samordningsnummer i samhället ska öka?

Prot. 2019/20:38
26 november

Svar på
interpellationer

Anf. 51 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Svaret på den frågan är nej. I dag kan en individ inte begära samordningsnummer själv, utan det kan bara gå via myndigheter. Ska man öka möjligheten att få samordningsnummer måste man samtidigt skärpa kontrollen. Det är helt uppenbart. Att bara öka användningen av samordningsnummer som det fungerar i dag utan att också genomföra en skärping ska inte ske.

Däremot har regeringen vidtagit en lång rad åtgärder för att minska fusket mot våra välfärdssystem. Det första vi gjorde när vi klev in 2014 var att tillsätta en utredning med Lars-Erik Lövdén för att titta på bidragsbrott och hur man kan motverka dem. Efter det har regeringen vidtagit en lång rad åtgärder vad gäller folkbokföring generellt och hur man kan tillskansa sig välfärdsförmåner som man egentligen inte ska ha men också specifikt vad gäller samordningsnummer.

En av de saker vi har gjort med samordningsnummer är att öka medvetenheten om att man behöver kontrollera. Den enskilda myndighet som vill att en person ska ha ett samordningsnummer har en skyldighet att kontrollera att id-handlingarna är äkta. Skatteverket, som bara ska utfärda samordningsnummer och inte kontrollera, har undervisat andra myndigheter i hur man kontrollerar det här. Detta har haft effekt. Jag ska ta två exempel. Före den här utbildningen avtog Transportstyrelsen på fordonsområdet 28 ansökningar under hela året 2017; år 2018 avtog man 238 ansökningar. På körkortsområdet avtog 2017 37 ansökningar; år 2018 avtog 317. Hittills i år har ytterligare 275 ansökningar avslagits. Det är alltså uppenbart att åtgärden har haft effekt.

Ytterligare en åtgärd som kan minska risken för att detta går fel till är att Skatteverket har utarbetat en ny applikation för att uppmärksamma om man använder samma handling. Dessutom har vi tillfört särskilda resurser för Skatteverket för att man ska kunna upptäcka felaktigheter i folkbokföringen och kontrollera.

I Regeringskansliet tittar vi nu på ytterligare åtgärder för att på kort sikt kunna skärpa systemet med samordningsnummer. Vi har även en utredning som mer långsiktigt ska se över systemet.

Därutöver har regeringen vidtagit en lång rad åtgärder för att generellt sett begränsa möjligheterna till fusk med våra välfärdssystem. Folkbokföringsbrott har återinförts. Skatteverket kan göra spontanbesök för att kontrollera folkbokföringen. Man kan avregistrera falska identiteter i folkbokföringen. En lång rad andra åtgärder har vidtagits.

Det här är ett viktigt område. Regeringen har jobbat intensivt med frågan sedan vi kom i regeringsställning och kommer att fortsätta det arbetet.

Anf. 52 BORIANA ÅBERG (M):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret. Jag tar det som ett löfte om att inga uppluckringar kommer att ske gällande möjligheten att få samordningsnummer innan man verkligen har skärpt kontrollen och kan försäkra att de som får samordningsnummer har fastställd identitet.

Det är bra att börja från rätt sida: först eliminera alla möjligheter för kriminella att bedriva verksamhet och sedan ge EU- och EES-medborgare möjlighet att själva begära tilldelning av samordningsnummer, som det föreslås i kommittédirektivet. Jag är orolig över att denna möjlighet kommer

att öppna för ännu mer missbruk, trots de åtgärder som ministern nyss berättade om.

I kommittédirektivet står att man måste underlätta för EU- och EES-medborgare att komma till Sverige och kunna vara verksamma här. Men det finns flera sätt att locka dessa medborgare hit. Det handlar till exempel om den fina naturen och det välordnade samhället.

Tyvärr har den senaste tidens växande kriminalitet med väpnade rån, sprängningar och skjutningar minskat Sveriges attraktionskraft. Mycket av det beror på att vi inte har koll på vem som kommer in i landet. Vi har alldeles för många exempel på EU-medborgare från unionens fattigaste länder som tas till Sverige av skrupelfria ligor för att begå brott, tigga eller prostituera sig. Dessa människor utnyttjas grovt.

Oftast skickas de tillbaka till hemlandet efter det att de har erhållit samordningsnummer, och detta nummer används för att begå diverse brott. Det handlar om penningtvätt, välfärdsbedrägerier och så vidare. Det är oansvarigt att underlätta för erhållande av samordningsnummer innan annan lagstiftning har kommit på plats, till exempel nationellt förbud mot tiggeri, möjlighet att utvisa EU-medborgare som begår grova brott i Sverige etcetera.

I stället bör kontrollen skärpas och tilldelningen av samordningsnummer bli ännu mer restriktiv. Nu finns det sajter på nätet på olika språk som ger tips om hur man får ett samordningsnummer i Sverige. Ministern nämnde ingenting om hur man ska kolla att anställningsbevis är riktiga och ordentliga.

Ministern nämnde hur man har förbättrat sina rutiner vid Transportstyrelsen. Men det är fortfarande inte tillfredsställande. Fortfarande går det att köpa en skrotbil och registreras som ägare till den och som resultat av detta få ett samordningsnummer utan att behöva inställa sig vid myndigheten. Man kanske har blivit skickligare på att sålla bort de värsta förfalskningarna av pass. Men uppenbarligen är man inte tillräckligt bra, eller så är förfalskarna väldigt skickliga.

Det är inte meningen att systemet med samordningsnummer ska fungera som en magnet för brottslingar och bedragare. Jag tror att de generösa bidrag som människor får i Sverige gör att många försöker ta sig hit för få ta del av dessa. Jag undrar om statsrådet kan tänka sig att strama åt reglerna för bidrag.

Anf. 53 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Jag delar helt Borianas Åbergs uppfattning att vi inte kan göra det lättare att få samordningsnummer om man inte samtidigt skärper kontrollen så att människor har korrekta identitetshandlingar. Personlig inställelse är absolut en av de frågor som man kan titta på om det är så att en person själv ska kunna begära att få ett samordningsnummer. Jag delar helt den uppfattningen.

Samtidigt får Sverige kritik från kommissionen för att det kan vara svårt för EU-medborgare och EES-medborgare att få ett samordningsnummer. Jag känner själv till en schweizisk medborgare som inte lyckades få ut sitt samordningsnummer i Sverige. Det gör livet väldigt krångligt för de laglydiga EU-medborgare som har ett arbete i Sverige. Det är svårt att kunna öppna ett bankkonto och få ut sin lön till exempel om man inte har ett samordningsnummer.

Prot. 2019/20:38
26 november

Svar på
interpellationer

Det är viktigt att det fungerar. Men då måste också kontrollen vara central. För mig som socialdemokrat är detta att vi har ordning och reda i våra välfärdssystem helt grundläggande. Att människor kan få stöd under de perioder i livet när de behöver det, till exempel om de blir sjuka, arbets-skadade eller arbetslösa, bygger på att det finns goda kontroller så att människor inte kan fuskas sig till de stöden.

Mycket av det fusk vi nu ser i Sverige är därutöver kopplat till den företagsverksamhet som finns inom välfärdssystemen eller det offentliga. Vi ser tyvärr alltför många uppmärksammade fall på fusk inom assistans-ersättningen men också fusk med olika former av anställningsstöd. Där är det viktigt att ha god kontroll av de företag som tyvärr i dagsläget fuskar med de offentliga stöden.

Samtidigt är det viktiga åtgärder. Därför är det otroligt viktigt att vi har kontroll och lägger ned tillräckligt mycket med resurser på detta. Det första regeringen gjorde var därför att tillsätta en utredning för att se hur man kan begränsa möjligheterna till fusk. Regeringen har sedan dess också vidtagit en lång rad åtgärder för att stävja missbruket.

Anf. 54 BORIANA ÅBERG (M):

Fru talman! Jag hann inte säga allt i mitt förra anförande. Jag vill gärna fråga statsrådet om hon är beredd att vidta åtgärder så att reglerna för vem som får bidrag eller inte stramas åt och att man inför ett system där människor kvalificerar sig för att ta del av den svenska välfärden. Det skulle vara väldigt begränsande för all sorts brottslighet med våra välfärdssystem.

Den socialdemokratiska socialministern Gustav Möller myntade begreppet: Varje förslösad skattekrona är en stöld från folket. Nu kan man säga att skattekrönorna går direkt till kriminella med hjälp av missbruket av samordningsnummer. Jag hoppas verkligen att ministern menar allvar och att alla förslag på åtgärder som kommer i diverse utredningar för hur man ska stävja välfärdsbrottslighet och annan brottslighet blir verkliga lagar och att det sker skyndsamt.

Missbruket av skattemedel är ett hån mot alla som går till jobbet varje dag, gör rätt för sig och betalar skatt. Vi vet att Skatteverket är mycket effektivt när det gäller kontakterna och förehavandena med laglydiga medborgare. Nu krävs det att samma effektivitet tillämpas när det gäller tilldelningen av samordningsnummer.

Skatteverket behöver alla förutsättningar att förebygga, utreda och beivra brott. Invandringen behöver också minskas radikalt. Det har uppdagats att personer som har sökt asyl har fått flera identiteter. Av 700 000 utfärdade samordningsnummer har 150 000 blivit personnummer. Restande drygt en halv miljon vet man ingenting om.

Anf. 55 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Jag vill tacka för interpellationen. Boriana Åberg tar upp en oerhört viktig fråga. Vi ska ha ordning och reda i våra välfärdssystem. Därför måste vi säkerställa att de identiteter och den folkbokföring som finns i Sverige fungerar på det sätt som de ska. Där är samordningsnumren ett problem.

Här behöver lagstiftningen skärpas. Det är viktigt att myndigheter fortsätter arbeta på det sätt som de gör i dag för att öka kontrollen av de samordningsnummer som delas ut i dag. Därutöver tittar vi på Finansdeparte-

mentet på vilka åtgärder vi kan vidta därutöver, både kortsiktigt och långsiktigt, för att stärka kontrollen av systemet med samordningsnummer.

Samtidigt är det viktigt att titta på resultatet av den utredning under ledning av Sven-Erik Österberg som nyligen kom vad gäller fusk i välfärdssystemen. De drog slutsatsen att av det samlade välfärdsfusket i Sverige är det en liten del som kommer just från samordningsnummer. Det är viktigt att inte tappa fokus på de andra delarna.

Ja, vi ska göra mycket, och vi ska göra mer. Vi ska ha bättre ordning och reda i samordningsnumren. Men vi måste också jobba mot de andra frågorna. Där finns det mer pengar att hämta. Där är läckaget större i våra välfärdssystem.

Det är viktigt att ha ett brett fokus så att vi inte bara fixerar på samordningsnumren. De är ett problem. Men det är viktigt att vi också jobbar mot den generella folkbokföringen. Där är de brott som regeringen har infört samt kontroller och utökade resurser till Skatteverket viktiga.

Därutöver har Skatteverket fått helt nya verktyg. Vi har nu ökade krav på att Skatteverket ska utbyta information mellan till exempel folkbokföringen, id-verksamheten och Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet. Det är ett område där regeringen jobbar med full kraft för att minska möjligheten att fuska med våra välfärdssystem.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 14 Svar på interpellation 2019/20:130 om outsourcing av svensk betalningsinfrastruktur

Anf. 56 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Mattias Karlsson har ställt flera frågor till mig som rör hur jag ser på gränserna för Riksbankens rätt att besluta om betalningsinfrastrukturen och särskilt Riksbankens planer på att göra den svenska kronan tillgänglig för avveckling på den Europeiska centralbankens plattform Target Instant Payment System, TIPS.

Riksbanken är som bekant en myndighet under riksdagen. Till skillnad från regeringens myndigheter styrs Riksbanken inte genom förordningar och regleringsbrev, utan genom lag. Riksbankens oberoende sträcker sig längre än andra myndigheters genom att vårt EU-medlemskap ställer krav på att centralbanken ska ha ett funktionellt, institutionellt, personligt och finansiellt oberoende.

I nuvarande svensk lagstiftning kommer detta till uttryck i regeringsformen, där det står: "Ingen myndighet får bestämma hur Riksbanken ska besluta i frågor som rör penningpolitik." Enligt förarbetena till denna paragraf inkluderar instruktionsförbudet andra uppgifter som Riksbanken utför inom Europeiska centralbankssystemet för att främja väl fungerande betalningssystem.

Som Mattias Karlsson säkert förstår kan jag som minister inte uttala mig, ge instruktioner eller på annat sätt söka påverka Riksbanken i dess beslut med mindre än att jag riskerar att åsidosätta grundlagen. Däremot kan jag konstatera att det enligt riksdagsordningen är finansutskottet som har att bereda ärenden om Riksbankens verksamhet. Som riksdagen uttalade i samband med att Riksbanken valde att bolagisera sin kontanthante-

Prot. 2019/20:38
26 november

Svar på
interpellationer

ringsverksamhet i början av 2000-talet ska Riksbanken, innan beslut fattas som utgör en väsentlig verksamhetsförändring, informera utskottet.

Riksdagen har ansett att den demokratiska granskningen av Riksbanken och Riksbankens beredskapsansvar behöver förtydligas och stärkas. Jag delar den uppfattningen, och det var också en av anledningarna till att regeringen, efter ett tillkännagivande från riksdagen, tillsatte den parlamentariska Riksbankskommittén 2016. Kommittén kommer att lämna sitt slutbetänkande den 29 november.

Det kommer dock att dröja innan vi har en ny riksbankslag på plats, och som Mattias Karlsson påpekar ligger Sverige långt fram i den digitala utvecklingen på betalningsmarknaden. Detta ställer också krav på Riksbanken att utveckla den infrastruktur som den tillhandahåller för att vi ska kunna dra nytta av de nya möjligheter som bland annat fintechindustrin tar fram, men samtidigt fortsätta att främja ett säkert betalningsväsen.

När det gäller den specifika frågan om en eventuell anslutning till TIPS förutsätter jag att Riksbanken beaktar säkerhets- och tillförlitlighetsaspekter samt synpunkter från dem som berörs. Jag förutsätter också att Riksbanken informerar sin huvudman, riksdagen, och att Mattias Karlsson då inom ramen för sin roll i finansutskottet beaktar de frågor han ställt till mig.

Anf. 57 MATTIAS KARLSSON i Luleå (M):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka finansmarknadsministern för svaret.

I takt med digitalisering och innovation förändras svenskt betalväsen i grunden. Målet är att alla svenskar och företag nu ska kunna göra överföringar mellan olika länder i olika valutor. Allt ska gå sekundsabbt, vara tillgängligt dygnet runt, året om, och tillgodose ökade säkerhetskrav.

Utvecklingen har i sin tur lett till högre krav på den bakomliggande infrastruktur som gör allt detta möjligt, så kallade avvecklingstjänster. Infrastrukturen är lika grundläggande som elnät, vägar och järnvägar. Den modell vi har i Sverige, som gör alla betaltransaktioner möjliga, är ett arv från framgångsrik samverkan mellan privata och offentliga aktörer.

Affärsbankerna står för betalningar och clearing via det gemensamt ägda bolaget Bankgirot. Riksbanken står för avvecklingen av fordringar. Enkelt uttryckt kan man säga att bankerna gör överföringar mellan varandra i Riksbankens avvecklingssystem RIX och därmed slutligen reglerar skulderna mellan bankerna.

I början av juni presenterade Riksbanken sin plan att upphandla ett nytt avvecklingssystem och beslutade sig för en plattform utvecklad av Europeiska centralbanken – Target Instant Payment System, TIPS.

Det kan finnas skäl att standardisera och harmonisera med EU och dess institutioner när det finns stordriftsfördelar och en logisk förklaring, vilket inte är fallet med TIPS. Av alla Europas tusentals banker har endast 25 anslutit sig till TIPS. Den enda centralbank som i dag är ansluten är Lettlands. Ingen av våra nordiska grannar arbetar med att ansluta sig – inte ens Finland, som är med i EMU, som systemet främst riktar sig mot.

Antalet transaktioner i TIPS är också skrämmande lågt; det rör sig bara om några hundratal per dag. För att ställa detta i ett svenskt perspektiv sker dagligen över 1 ½ miljon överföringar med Swish.

Det finns även fler orosmoln. Själva TIPS är outsourcat till Banca d'Italia, vilket betyder att vi outsourcar driften av vår viktigaste infrastruktur för betalningar till ett land två och ett halvt tusen kilometer bort.

Den här utvecklingen är bara ett av flera fall av outsourcing av kritisk svensk infrastruktur, vilket inte kan viftas bort alltför enkelt. Det ter sig som att varken regeringen eller Riksbanken har tänkt igenom den problematik som skulle kunna uppstå vid katastrofläge eller driftsstörningar, vilket i sin tur skulle ha en monumental direkt påverkan på Sveriges transaktionsekonomi.

Anf. 58 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Jag måste säga att detta är en av de märkligare interpellationer jag har mottagit i min roll som statsråd. I vanliga fall brukar interpellationer handla om vår ämbetsutövning, de myndigheter vi ansvarar för och de beslut vi fattar.

Det är tråkigt att jag än en gång behöver påminna Mattias Karlsson om att Riksbanken inte är en myndighet under regeringen, utan under riksdagen. Den styrs inte heller av regeringen, genom regleringsbrev eller liknande, utan genom lag. Mattias Karlsson ställer frågor som säkerligen är relevanta och som han också kan förvänta sig svar på. Men de ska inte ställas till mig, utan Mattias Karlsson får i sin roll som ledamot av riksdagen, som ju ansvarar för Riksbankens verksamhet, ställa dem till Riksbankens representanter. I finansutskottet har han när som helst möjlighet att begära att Riksbanken ska komma och svara på frågor och redogöra för sin syn.

Som jag påpekar i mitt svar på interpellationen har jag såklart ingen anledning att gå emot vår grundlag, som tydligt klargör att regeringen inte påverkar penningpolitiken och inte ska bestämma hur Riksbanken ska besluta i frågor som rör den. Detta gäller enligt förarbetena även uppgifter som Riksbanken utför inom Europeiska centralbankssystemet för att främja väl fungerande betalningssystem. Detta gör att jag som minister inte kan uttala mig, ge instruktioner eller på annat sätt söka påverka Riksbanken i frågor som rör dessa beslut.

Däremot har finansutskottet i sin egenskap av representant för riksdagen alla möjligheter att ta ställning till hur man tycker att Riksbanken utför sitt arbete och också att ändra lagstiftningen om man är missnöjd med de befogenheter som man ju själv tidigare har gett Riksbanken.

Jag får alltså helt enkelt skicka tillbaka frågeställningarna till Mattias Karlsson själv att besvara.

Anf. 59 MATTIAS KARLSSON i Luleå (M):

Fru talman! Regeringen har ansvar för den finansiella stabiliteten. Mot den bakgrunden och med tanke på att detta definitivt skulle kunna påverka densamma tycker jag att det finns anledning att ha ett resonemang om detta mellan riksdagen och regeringen och försöka analysera på vilket sätt det skulle kunna ha en skadlig inverkan på den finansiella stabiliteten i framtiden.

I Sverige är vi världsledande när det gäller att skapa bolag som definieras som enhörningar, det vill säga techbolag med ett värde över 1 miljard dollar. Med TIPS kommer den marknadsdynamik som byggts upp under årtionden att försvinna, och i stället monopoliseras marknaden. Det

innebär att det kommer att bli omöjligt att vidareutveckla finansiella tjänster för svenska konsumenter och företag med dagens smidighet och utvecklingstakt. Sveriges betalningsmarknad skulle behöva anpassa sig till den långsammare utvecklingstakt som är önskad av hela den europeiska marknaden och Europeiska centralbanken tillsammans.

Swish, som i dag kopplar samman 7 miljoner människor, är ett exempel. TIPS skulle innebära att Swish och svenska banker behöver genomgå stora förändringar enbart för att kunna fungera som de gör i dag. Att Riksbanken vill ta sådana risker med vårt av hävd tryggt uppbyggda betalningssystem är för mig en gåta, likaså att vi som politiskt förtroendevalda utsedda i demokratiska val inte heller fått vara med och påverka en sådan för samhället avgörande kritisk frågeställning.

Jag tror att vi alla kommer ihåg Transportstyrelsens haveri 2017. Ett liknande haveri inom svenska betalningar skulle få oanade konsekvenser, speciellt då myntproduktionen numera sköts av ett finskt bolag och sedelproduktionen av ett amerikanskt bolag och om alla digitala betalningar kommer att ske via Banca d'Italia och ECB i Frankfurt.

Vi behöver en tydlig riskutvärdering och diskussion. Vad är egentligen bäst för Sveriges invånare och företag? Och ska verkligen Riksbanken på egen hand få ta dessa beslut utan att frågan behandlats av Sveriges riksdag?

Anf. 60 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Regeringen har ansvar för den finansiella stabiliteten, och det ansvaret tar vi också med all önskvärd tydlighet. Vi fattar beslut som kan göra att människor upplever att man får besvär i sin vardag eller tycker att det blir onödigt krångligt men som just syftar till att bibehålla stabiliteten för framtiden. Till exempel vidtar vi åtgärder för att dämpa hushållens skuldsättning för att man inte ska ha en tillväxt av skuldsättningen som gör att vi hamnar i stora finansiella risker som land och även på individnivå.

Detta ansvar kommer vi att fortsätta ta, trots att vi ofta får kritik från oppositionen för de åtgärder vi vidtar. Som opposition är det väldigt lätt att alltid säga: Vi kan vänta med åtgärderna, det är roligare att festa nu, tänk inte på framtiden. Den inställningen har inte regeringen. Vi tar ansvar här och nu för att bibehålla den finansiella stabiliteten. Det ansvaret kommer vi att ta oavsett hur de finansiella marknaderna utvecklas. När nya tekniker kommer, när människor slutar använda kontanter och börjar använda Swish eller andra verktyg, kommer regeringen självklart att fortsätta ta ansvar för den finansiella stabiliteten.

Däremot tycker jag att den här frågan är väldigt märklig. Hela den här debatten är därigenom också väldigt märklig. Den påminner mig om den där radioreklamen som går just nu där en företagare frågar på apoteket vilken tjänstepension han ska välja, som svar på frågan om det var någonting mer. Frågan är helt enkelt felriktad. Det är inte jag som ska svara på frågorna om Riksbankens vägval; det är Mattias Karlsson som ska svara på de frågorna. Det finns alltså till och med ytterligare en twist här. Det är inte apoteket och inte heller företagaren utan faktiskt Mattias Karlsson som ska svara på frågorna: Vilka fri- och rättigheter har Riksbanken? Är Riksbankens mandat väl utformat?

Om riksdagen vill ta över frågor som Riksbanken i dag har att besluta om är det möjligt att det går att göra förändringar, inom de ramar som vårt EU-medlemskap sätter om att Riksbanken ska vara en oberoende instans.

Det är dock en fråga som Mattias Karlsson behöver ställa till sina kollegor i finansutskottet. Det är där diskussionen bör föras. Om man vill att Riksbanken ska ha en annan verktygslåda och om man i viss mån vill begränsa Riksbankens oberoende är det en fråga som måste tas upp i riksdagens finansutskott. Det har Mattias Karlsson alla möjligheter att göra vilken dag som helst.

Jag tycker alltså att den här debatten är väldigt märklig. Jag tycker att Mattias Karlsson kanske kan använda sin tid bättre än till att ställa frågor till regeringen som faktiskt enligt vår lagstiftning ligger på riksdagens bord.

Anf. 61 MATTIAS KARLSSON i Luleå (M):

Fru talman! Riksbankens självständighet avseende penningpolitiken är begriplig. Men frågan bör ställas om detta oberoende verkligen sträcker sig så långt som att, utan en mer genomlysande konsultation med riksdagen och relevanta intressenter, besluta om vilket it-system som ska utgöra svenskt betalningssystem.

Jag menar att Riksbanken inte på en djupare nivå har analyserat andra alternativ än outsourcing till TIPS. Mycket tidigt kom man fram till att det var det bästa alternativet, utan att analysera andra alternativ.

En sista fråga som vi nog kommer att få se hänga i luften, i varje fall i dag, är om Riksbanken hade gjort en säkerhetskyddsanalys enligt säkerhetsskyddslagen innan man valde alternativet TIPS.

Anf. 62 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Det har varit en intressant stund i riksdagen. Den lämnar mig med lite funderingar kring vad vi egentligen har ägnat oss åt den här kvarten. Jag uppmanar Mattias Karlsson att ta frågan dit där den hör hemma. Ta den till finansutskottets bord och ta upp den med riksbanksföreträdare, som ju är de som fattar de konkreta besluten!

Regeringen kommer att fortsätta ta ansvar för den finansiella stabiliteten. Men vi kommer att respektera både lagstiftning och grundlag, som säger att Riksbanken har ett oberoende i denna typ av frågor. Är det någonting som ska ändras är det en fråga som riksdagen behöver hantera.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 15 Svar på interpellation 2019/20:131 om kreditrestriktioners inverkan på bostadsmarknaden

Anf. 63 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Ola Johansson har frågat mig när jag kommer att ge ett uppdrag till Finansinspektionen att se över effekterna av och ompröva det förstärkta amorteringskravet samt hur jag ser på ungas svårigheter att etablera sig på ägandemarknaden.

Jag vill inleda med att säga att frågor som rör bostadsmarknaden är viktiga för regeringen. Sverige har en fortsatt hög nivå på bostadsbyggandet, även om antalet påbörjade bostäder förväntas minska något i år. För att öka bostadsbyggandet arbetar regeringen, i enlighet med januariavtalet,

för närvarande bland annat med att effektivisera och koncentrera investeringsstödet för hyreslägenheter. Investeringsstödet har beviljats för drygt 26 000 lägenheter och är ett viktigt verktyg för att skapa förutsättningar för byggande av lägenheter med rimliga krav på hyresgästernas betalningsförmåga. Det är viktigt att det även finns en god tillgång på hyresrätter i hela landet.

Under en längre tid har vi sett hur skulderna har stigit i förhållande till inkomsterna för hushållen. Samtidigt har riskerna med den ökade skuldsättningen uppmärksammats av såväl regeringen som Finansinspektionen, Riksgäldskontoret och Riksbanken. Även internationella bedömare som IMF och Europiska kommissionen har noterat detta och rekommenderat åtgärder för att hantera riskerna. Makrotillsynsåtgärderna, däribland amorteringskraven, har införts för att minska riskerna som är förknippade med hushållens skuldsättning och stärka hushållens motståndskraft.

Jag instämmer i att det är viktigt att utvärdera genomförda åtgärder. Därför gav regeringen förra året Finansinspektionen i uppdrag att utveckla metoder för att identifiera makroekonomiska och finansiella stabilitetsrisker samt att utvärdera makrotillsynen. Detta inkluderar effekterna av amorteringskraven.

Uppdraget slutredovisades av Finansinspektionen i juni 2019. Redovisningen visade att de genomförda makrotillsynsåtgärderna har bidragit till att nya bolånetagare lånar mindre och köper billigare bostäder än om åtgärderna inte skulle ha genomförts. Det förstärkta amorteringskravet har även minskat antalet nya bolånetagare med stora lån i förhållande till sina inkomster och lett till färre sårbara hushåll. Sammantaget visar detta att makrotillsynsåtgärderna har stärkt hushållens motståndskraft och bidragit till en sundare amorteringskultur. IMF har gjort bedömningen att de genomförda makrotillsynsåtgärderna, inklusive det förstärkta amorteringskravet, har varit väl motiverade och har minskat riskerna i det finansiella systemet.

Finansinspektionens bolåneundersökningar har visat att andelen av de nya bolånen som går till unga, definierat som åldersgruppen 18–30 år, varit stabil på omkring 20 procent sedan 2016. År 2012 låg andelen på enbart 10 procent. Med det sagt finns det svårigheter för unga att komma in på bostadsmarknaden. Finansinspektionen publicerade nyligen en analys om ungas situation på bostadsmarknaden där det framgår att den huvudsakliga orsaken till att det har blivit svårare för unga att köpa en bostad de senaste åren är de stigande bostadspriserna.

Lösningen på bostadsmarknadens utmaningar kan inte vara att ensidigt underlätta ytterligare skuldsättning. Det är viktigt att säkra ett utbud av bostäder som möter efterfrågan utan att vältra över riskerna på hushållen. För att skapa bättre förutsättningar för bostadsmarknaden behövs ett helhetsgrepp och en långsiktighet, vilket gör att en bred politisk överenskommelse är önskvärd. I enlighet med januariavtalet, som är en sakpolitisk överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna, ska en omfattande skattereform genomföras som bland annat ska syfta till att förbättra bostadsmarknadens funktionsätt samtidigt som hushållens skuldsättning minskar. I en sådan översyn är det naturligt att beakta hur till exempel ungas möjlighet att etablera sig på bostadsmarknaden kan underlättas.

Fru talman! Jag tackar för svaret. Det är nästan rörande att höra statsrådet Bolunds totala oförståelse för den kritik som gång efter gång riktas av företrädare för riksdagens partier, ekonomiska experter, debattörer och en nästan enig byggbransch mot amorteringskrav och bolånetak.

Det gäller speciellt det senast införda amorteringskravet, som innebär att en bolånetagare som tar lån som överstiger 4 ½ procent av årsinkomsten måste amortera 1 procent per år. Det första kravet, som infördes 2016, innebär att du om du lånar mer än 50 procent av bostadens värde måste amortera 1 procent av lånet per år tills du når under 50 procent och 2 procent om du lånar 70 procent. Utöver det har det redan tidigare funnits ett bolånetak där du enbart får låna till 85 procent av bostadens värde.

Fru talman! Det är bra för debatten att beskriva hur detta lapptäcke är uppbyggt och hur svårt det är, speciellt för unga, att kunna äga sin bostad. Har man inte rika föräldrar eller en inkomst som vida överstiger det normala för ett ungt par där båda jobbar kan man glömma att låna i bank för att äga sin bostad.

Att äga sin bostad och amortera på ett bostadslån är ett sparande. Det ger lägre totala boendekostnader över tid jämfört med alla andra upplåtelseformer, och det minskar trycket på hyresmarknaden från unga bostadskonsumenter.

Fru talman! Bostadsbyggandet sjunker åter från en tidigare hög men otillräcklig nivå. Trähusfabriker för serietillverkning av hus går på halvfart för att det saknas köpare medan attraktiva bostadsrätter i storstäderna säljs till allt högre priser till personer med höga inkomster och mycket pengar undanstoppade på banken och i fonder. Det är snarare deras betalningsförmåga som är förklaringen till de höga bostadspriserna som Finansinspektionen anger vara huvudorsaken till undanträngningen.

Den verkliga orsaken till att unga trängs undan är inte bostadspriserna, utan det är amorteringskravet. Det kan beläggas av bland annat nationalekonomen Lars E.O. Svensson som har skrivit en debattartikel om detta.

Per Bolund påstår att unga lånar mer i dag än vad de gjorde tidigare. Det gjorde han så sent som i torsdags under frågestunden. I själva verket har bolånen bland unga fram till 2012 legat på 10 procent för att därefter ligga stilla på runt 20 procent sedan 2016. Att utifrån det antyda att det skulle pågå en ökning är närmast oseriöst. I stället för att andelen på bostadsmarknaden ökar minskar den i relation till andra köpargrupper.

Som har sagts tidigare krävs det höga inkomster för att kunna låna. Innan man påstår något sådant som ministern gjorde bör man säkerställa att det kännetecknar hela gruppen unga. Det är i stället troligt att den grupp som lånar i dag är mindre men lånar mer än vad den har gjort tidigare. Det är fortfarande så att fler unga än tidigare uteslängs från bostadsmarknaden. Det är det som är själva vitsen med att införa de hårdare reglerna, alltså att unga ska låna mindre och därmed inte få tag i bostäder, eller hur?

I sitt svar hänvisar Per Bolund till det uppdrag som givits till Finansinspektionen att utvärdera sig själv. Självklart har man där ingen anledning att ifrågasätta sitt eget agerande. Ska någon effekt dras fram som kan uppfattas som positiv är det den som bekräftar att åtgärden varit riktig utifrån Finansinspektionens sätt att se på saken.

Finansinspektionen påstår vidare att unga lånar lägre belopp och köper billigare bostäder än tidigare. Men det är ett antagande och ingenting man

kan belägga. Unga lånar mindre, men enligt en rapport från försäkringsbolaget Skandia har andelen unga med en 18 år äldre medlåntagare ökat sedan 2016 från 15 procent till 24 procent. Unga lånar mindre, ja, men bara om de har föräldrar som hjälper till. Merparten, en växande andel, får avslag på sina låneansökningar och kommer därmed aldrig med i statistiken.

Anf. 65 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Det här verkar vara dagen för märkliga interpellationer. Ola Johansson står nu och talar med brösttoner, men frågan som Ola Johansson har ställt till mig är om jag inte ska ge ett uppdrag till just Finansinspektionen, som Ola Johansson nämner i sin frågeställning. Sedan raljerar han här över att Finansinspektionen skulle granska sig själv, men om det är en kritik som Ola Johansson vill framföra undrar jag varför han har ställt frågan om när jag ska ge ett uppdrag till just Finansinspektionen. Det är en lite märklig frågeställning, kan man tycka.

Det är också märkligt att ställa en fråga om varför jag inte låter Finansinspektionen utvärdera de här åtgärderna när jag har gett ett uppdrag till Finansinspektionen att utreda just de här åtgärderna. Det uppdraget är dessutom redovisat till regeringen. Ola Johansson har nog alltså inte riktigt hängt med i de beslut som regeringen har fattat och de aktiviteter som pågår på det här området, vilket jag beklagar.

Självklart tar vi ungas situation på bostadsmarknaden på allra största allvar. Vi försöker göra allt vi kan för att se till att det finns en bättre matchning mellan tillgång och efterfrågan på bostadsmarknaden. Jag tror att Ola Johansson ändå kan hålla med mig om att grundproblematiken på den bostadsmarknad vi har är att det finns en väldigt stor efterfrågan och ett för litet utbud som matchar efterfrågan.

Hyresmarknaden och den ägda marknaden är såklart också två kommunicerande kärl. Unga som i dag inte kan få tillgång till en hyreslägenhet på grund av att bostadsköerna i många fall är väldigt långa tvingas mer eller mindre att söka sig ut på ägandemarknaden för att kunna få en bostad. Det gör också att efterfrågan ökar och att priserna därmed ökar. Det är det vi har sett i stora delar av landet, inte minst i storstäderna, där priserna under många år, särskilt under de åtta år då det var en borgerligt ledd regering, stigit enormt kraftigt. Det var prisstegringar på 10–15 procent per år.

Att från Ola Johanssons sida hävda att det inte skulle påverka möjligheten för unga människor att efterfråga en lägenhet tycker jag är emot vett och sans och dessutom emot den kunskap som vi faktiskt sitter på. När priserna stiger betydligt mycket mer än vad inkomsterna gör blir det självklart svårare och svårare för en ung person att kunna förverkliga drömmen om att kunna få ett bra boende.

Vi försöker matcha tillgången mot efterfrågan, inte minst genom många åtgärder som Ola Johansson och jag är överens om och håller på att genomföra inom ramen för januariavtalet. Vi ser över hyresmarknaden och hur den fungerar och har fattat beslut om att vi ska ha ett fortsatt investeringsstöd. Det har än så länge lett till 26 000 hyreslägenheter med rimliga hyror som alltså blir tillgängliga för människor som har en inkomst som inte ligger i toppskiktet. Dessutom ser vi nu till att vi har ett byggande som ligger på väldigt höga nivåer historiskt sett.

Det är värt att konstatera att varje år med en rödgrön regering och en grön bostadsminister har det byggts mer än under något enda år när vi hade borgerliga partier som ledde bostadspolitiken i Sverige. Varje år har det byggts mer än något enda år under den borgerliga regeringens tid vid makten. Det gör att vi nu har kommit upp i en byggtakt som åtminstone rimmar bättre med den efterfrågan som finns.

När vi nu diskuterar självklarheter kan man också konstatera att 20 procent är mer än 10 procent. Det är någonting i linje med *Fem myror är fler än fyra elefanter*. Ola Johansson verkar tycka att det har skett en minskning. Men 20 procent av bolånetagarna i dag är unga, upp till 30 år. År 2012 var den siffran 10 procent. Det är svårt att säga att det inte är en ökning. Nu ligger den nivån stabilt – den minskar inte och den ökar inte. Det visar att unga fortfarande kan få lån på kreditmarknaden i dag, till skillnad från vad de myter säger som ibland sprids från talarstolen här om att det skulle vara omöjligt att kunna få lån i dag. Det stämmer inte.
(forts.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.57 på förslag av andre vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 18.00.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 18.00.

§ 15 (forts.) Svar på interpellation 2019/20:131 om kreditrestriktioners inverkan på bostadsmarknaden

Anf. 66 OLA JOHANSSON (C):

Fru talman! Statsrådet konstaterade att det är en märklig fråga med tanke på att han redan har gett Finansinspektionen i uppdrag att göra den utvärdering som jag frågar om. Samtidigt betonar jag att ungas bostadssituation är viktig att framhålla. I sitt svar besvarar Per Bolund faktiskt den kritik som riktas mot Finansinspektionens egen utvärdering. Det indikerar att han har förstått frågan.

Per Bolund och Finansinspektionen söker bekräftelse från internationella bedömare som IMF och OECD för att stärka sin tes att amorteringskraven behövs och har varit verkningsfulla. Man påstår att problemen med hushållens skuldsättning till följd av bolån tros riskera Sveriges ekonomi som helhet. Men i en internationell jämförelse är belåningsgraden hög om man begränsar sig till bara bolånen. Men bolån är till sin karaktär ett sparande och en tillgång som både är livsnödvändig och som i ett längre perspektiv får anses vara en säker investering.

Vi är i gott sällskap. Norge och Danmark är länder vars hushåll är betydligt mer skuldsatta än de svenska. Danskarnas hushållsskulder är hela 100 procent högre än våra är i dag. Ändå klarade sig Danmark bättre än

Sverige under den stora finanskrisen 2008. Trots att deras skuldsättning var hela 340 procent, vilket kan jämföras med 186 som vi har i Sverige i dag, drabbades inte Danmarks bnp hårdare än vår. Fastighetspriserna sjönk med 20 procent, vilket inte är en särskilt låg nivå, men de återhämtade sig också snabbt. Då ska man komma ihåg att Danmark vid tillfället hade en fastighetskris, vilket inte Sverige hade.

Hög skuldsättning behöver inte innebära en stor risk, speciellt inte om det kombineras med ett betydande sparande. Svenskar har till skillnad från många andra pensionssparat och behöver därför inte vara skuldfria den dagen det är dags att sluta arbeta. Vi betalar en större del av våra inkomster i skatt och kan därför räkna med att få välfärden finansierad när vi behöver det. Det kan man inte om man bor i till exempel Italien, Frankrike eller Spanien. Där löper hushållen betydligt större risk att drabbas, inte för att de har hög skuldkvot utan för att hushållens ekonomi är känsligare och måste bära andra kostnader.

Hushållens aggregerade tillgångar är i Sverige fem gånger högre än lånen. Svenska hushåll har aldrig varit rikare. Något annat som skiljer ut Sverige är att vi har en låg statsskuld. Sammantaget är Sveriges och svenskarnas ekonomiska situation stabilare än nästan alla andra länders.

Det är alltså inte relevant att som Per Bolund och Finansinspektionen lyfta ut bolånen, som är en del av hushållens skuld, och beskriva dem som det stora och enda hotet mot landets ekonomi. Den verkligt oroande delen av hushållens skulder består av konsumtionslån, blankolån, och inte bolån.

Utlåningen ska givetvis vara ansvarsfull och grundas på låntagarens betalningsförmåga. Det är självklart. Men det behövs en mer nyanserad diskussion om hushållens skulder, precis som det behövs en mer nyanserad diskussion om våld och kriminalitet. Det är en liten grupp människor som lånar mycket, medan det stora flertalet drabbas indirekt när allt fokus hamnar på extremfallen: de som avviker från det normala. 9 procent har lån som överstiger 2 miljoner kronor. 55 procent har inga lån alls, och resten som lånar normala summor, till och med ganska små summor, max 2 miljoner, finns däremellan.

Hushållens betalningsförmåga mäts i hur många gånger man kan betala sina låneräntor med sina inkomster. Finansinspektionen säger själv att hushållens motståndskraft är stark. Vid ett prisfall på 40 procent och en ökning av arbetslösheten på 12 procent får inte mer än 2 procent av hushållen med nytagna lån problem med sina betalningar.

Anf. 67 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Låt oss konstatera att den utvärdering som Ola Johansson i den här interpellationen ber mig att göra redan har gjorts. Man har analyserat de makrotillsynsåtgärder, som det kallas, som har genomförts. Den samlade bedömningen har varit att de införda makrotillsynsåtgärderna och de begränsningar som har införts inte har reducerat efterfrågan på svensk bostadsmarknad. Den kvarstår som hög. Däremot har de lett till färre sårbara hushåll.

Just det här med sårbara hushåll är värt att komma ihåg. Ola Johansson beskriver bolån som ett sparande, vilket ur ekonomisk synvinkel är ganska häpnadsväckande. Ett lån är ett lån. Men det är också värt att påminna om att många tusentals människor under finanskrisen på 90-talet blev tvungna att i ett svårt ekonomiskt läge sälja bostäder som man hade höga lån på.

Bostadspriserna hade fallit, och man hade mer i lån än man fick in av försäljningarna. Det finns fortfarande i dag tusentals människor i Sverige som sitter kvar med skulderna från den erfarenheten. Jag vill inte att någon ska behöva hamna där. Därför tar jag också den finansiella stabiliteten på det allvar som den förtjänar.

Jag vill ställa en fråga tillbaka till Ola Johansson. Vi har gemensamt i Sverige, med ganska bred politisk samsyn, utsett expertmyndigheter för att säkerställa stabiliteten i svensk ekonomi. Det är Finansinspektionen, det är Riksbanken och det är Riksgälden. Det är dem vi har lagt ansvaret på när det gäller att säkerställa olika delar men i stort Sveriges ekonomi.

Efter finanskrisen 2008 såg man också behovet av externa granskningar. Man kan inte bara förlita sig på att alla länder tar sitt ansvar. Man behöver göra granskningar över gränserna. Där finns Internationella valuta-fonden, EU-kommissionen och OECD. De gör den typen av granskningar.

Alla de här, tre svenska myndigheter och utländska bedömare, drar samma slutsats: att den höga skuldsättningen i Sverige är en risk för svensk ekonomi. När Ola Johansson kommer fram till en annan slutsats är frågan om alla de här bedömarena, med alla deras resurser, har fel. Är det Centerpartiets och Ola Johanssons slutsats? Eller struntar Ola Johansson i finansiell stabilitet? Han tycker kanske inte att det är en viktig fråga; de har alltså rätt, men vi ska inte göra någonting åt det. Eller har Centerpartiet förslag på andra åtgärder som Finansinspektionen, Riksbanken, Riksgälden och internationella bedömare inte har analyserat? Centerpartiet kanske har kommit på en lösning på hur man ska hantera det här. Det vore intressant att höra Ola Johanssons svar på det.

Jag blir lite överraskad när Ola Johansson målar upp en bild av att svenska pensioner är höga och att vi inte har något problem med att människor har för lite att leva på när de slutar sin yrkeskarriär. Det är inte den bild jag möter i mitt arbete som finansmarknadsminister. Jag hör snarare klagomål på att pensionerna borde vara högre och att man borde ha en säkrare och mer stabil ekonomi när man blir äldre. Givetvis får man en stabilare ekonomi om man har god kontroll över sin skuldsättning och kan bygga upp en buffert i hushållet.

Vi har hittat en viktig balans. Vi måste ta ansvar för den finansiella stabiliteten. Det finns alltid en lockelse när tiderna är goda att konsumera mer och köpa en ännu lite dyrare bostad. Det är dessa ord jag hör från Ola Johansson. Han vill vänta med restriktioner och inte ha några begränsningar utan fortsätta festen så länge det går bra.

Ola Johansson glömmar dock att det kan komma en morgondag då det inte går så bra. Men vi minns effekterna. Vad händer när det inte går så bra i svensk ekonomi? Det första som händer är att statsskulden stiger. Det andra som händer är att framför allt de marknader som är känsliga faller platt, och bostadsmarknaden är ett typexempel på det. Under 90-talskrisen och i många länder under finanskrisen 2008 dök bostadsmarknaden djupast. Det är värt att komma ihåg i denna debatt.

Anf. 68 OLA JOHANSSON (C):

Fru talman! Bostadsministern får det att låta som att det bara är jag och Centerpartiet som är kritiska till det andra amorteringskravet och kan se effekterna av det. Men det stämmer inte. Det är flera debattörer och nationalekonomer som slår håll på bostadsministerns och Finansinspektionens

argument. Per Bolund försöker försvara sig mot det som många bedömare anser vara korrekta siffror.

Jag startade denna debatt för att jag med hjälp av sifferunderlag ska kunna påvisa att det finns stora felaktigheter i Finansinspektionens analys, som bostadsministern med sådan emfas försvarar.

Bostadsministern kommer också med ytterligare en felaktighet. Det är inte de som skuldsatte sig på 90-talet som står för vår stora skuldsättning. Det är fel, och det framgår av skuldutredningen från 2013.

Utan bosparande och med upptrissade priser som orsakas av decennier av felriktade subventioner, bristande rörlighet, krångliga byggregler, långa planprocesser och höga trösklar kommer det att fortsätta att se dystert ut för de unga på bostadsmarknaden.

Hyresgäster använder 28 procent av sin disponibla inkomst till boende, bostadsrättsinnehavare 20 procent och egnahemsägare ca 15 procent. Varför ska unga hushåll tvingas in i dyra nyproducerade hyresrätter när de i stället skulle kunna äga sina bostäder?

Det är tråkigt att lyssna till Per Bolund som likt Bagdad-Bob upprepar uppenbara felaktigheter i stället för att agera och vidta åtgärder som underlättar ungas inträde och på allvar utvärderar och förändrar kreditrestriktionerna. Detta får gärna ske på Per Bolunds eget initiativ; han måste inte fråga Finansinspektionen om lov.

Fru talman! Jag är besviken. Jag trodde på allvar att bostadsminister Per Bolund hade lyckats övertyga finansmarknadsminister Per Bolund att tänka om. Men när denna Dr Jekyll och Mr Hyde-historia är över ska jag ge regeringen ytterligare en chans att tala med sig själv.

Anf. 69 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Det har ju hänt en del saker på bostadsmarknaden de senaste åren. Det byggs betydligt mer än det har gjorts under väldigt lång tid. Genomsnittet per år sedan 90-talet har varit ungefär 30 000 bostäder; i dag ligger nybyggnadstakten på 50 000 bostäder.

Vi ser hur bostadsmarknaden börjar vända runt om i landet. Efterfrågan på nya lägenheter ökar – tvärtemot den bild som Ola Johansson försöker måla upp av att det inte skulle finnas en efterfrågan.

Under den rödgröna regeringen har det byggts mer varje år än under något enda år under den borgerligt styrda bostadspolitiken. Det ska vi vara glada över.

Vi har också ett investeringsstöd som gör att det byggs även inom segment där det inte byggdes när det inte fanns någon bostadspolitik utan man lät marknaden styra. Det handlar om små hyreslägenheter som passar för exempelvis ungdomar, som generellt har lägre inkomster än övriga på bostadsmarknaden.

Jag har inte sagt att de med skulder från 90-talet står för en majoritet av skulderna på bostadsmarknaden. Däremot har jag sagt att finanskriserna gav upphov till en stor del av evighetsgäldenärerna. Låt oss minnas det och inte försöka att lösa problemen som finns för inträde på bostadsmarknaden genom att vältra över riskerna på de enskilda och att ta bort de begränsningar som finns för att skydda den svenska ekonomin och bolånetagarna.

Ola Johansson har gett exempel från andra länder. Låt oss se på vad som hände i Danmark när man just med motivet att ge unga inträde på bostadsmarknaden tog bort amorteringskravet på bolån och sa att lånen

skulle vara amorteringsfria. Det blev ingen som helst ökning av de unga på bostadsmarknaden. I stället steg priset kraftigt på bostäderna, vilket gjorde att man fick högre skuldsättning. Nu föreslår Ola Johansson att vi ska göra samma sak i Sverige. Det vill jag varna för; det vore fel metod.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Prot. 2019/20:38
26 november

Svar på
interpellationer

§ 16 Svar på interpellation 2019/20:122 om otryggheten i Malmö efter de senaste skjutningarna

Anf. 70 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Angelika Bengtsson har frågat justitie- och migrationsministern när vi kommer att se resultat av de åtgärder som antingen ska införas eller har införts för att bekämpa gängkriminaliteten i Malmö. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Det våld som gängkriminella utövar är ett hot mot människors säkerhet, mot känslan av trygghet i samhället och i förlängningen mot rättssamhället och demokratin. Att möta detta hot tillhör statens kärnuppgifter och är en av regeringens mest prioriterade frågor.

Polisen har nyligen gjort en kraftsamling mot gängkriminaliteten genom den nationella särskilda händelsen Operation Rimfrost. Arbetet är tänkt att ge resultat i Malmö såväl som i andra drabbade delar av Sverige. Målet med den särskilda händelsen är att skjutningar och sprängningar ska minska, att beslag av vapen och sprängmedel ska öka, att det ska bli färre gängkriminella och att allmänheten ska bli tryggare.

Regeringen har mot bakgrund av det ökade gängvåldet tagit fram det största paketet mot gängkriminaliteten någonsin i Sverige. Det så kallade 34-punktsprogrammet omfattar ett flertal nya verktyg för de brottsbekämpande myndigheterna, hårdare straff och ett stärkt brottsförebyggande arbete. För bara en månad sedan fattade regeringen exempelvis beslut om en lagrådsremiss om hemlig dataavläsning som ger polisen ett mycket skarpt vapen mot den grova brottsligheten.

Det finns även åtgärder som redan har vidtagits och gett tydliga resultat. Regeringen har fördubblat minimistraffen för grovt vapenbrott och grovt brott mot tillståndsplikten för explosiva varor. Som ett resultat av straffskärpningarna kunde fem gånger fler häktas för grova vapenbrott förra året, och den trenden fortsätter även i år. Polismyndigheten beslagtogs dessutom över tusen skjutvapen förra året. Det är fler än 20 vapen i veckan.

Ett annat verktyg som är efterfrågat av både polisen och kommunerna i arbetet mot gängkriminaliteten är möjligheten att sätta upp fler kameror på gator och torg. Efter förslag från regeringen kommer polisen från årsskiftet att få bedriva kamerabevakning utan tillstånd från Datainspektionen.

Viktigast av allt är dock de historiskt stora satsningar som nu görs på svensk polis. Regeringens målsättning är att öka antalet polisanställda med 10 000 till 2024. För att kunna klara målet har regeringen bland annat byggt ut polisutbildningen till två nya orter. Polisutbildningen har i dag ett rekordstort söktryck.

Det kommer att krävas målmedvetenhet för att vända en utveckling som pågått under lång tid. Regeringen ser mycket allvarligt på de sprängningar och skjutningar som skett, och vi är fast beslutna att kraftsamla för att göra det som krävs för att vända utvecklingen.

Anf. 71 ANGELIKA BENGTTSSON (SD):

Fru talman! När jag skrev min interpellation var jag frustrerad. Återigen stod min hemstad Malmö i fokus för en dödsskjutning. En ung mamma avrättades mitt på ljusan dag med sitt barn i famnen. Därefter avrättades en 15-åring, och ytterligare en 15-åring skadades svårt. Säkerligen har fler än så mist livet till följd av grov brottslighet och skjutningar, men det är dessa som har fått nationell uppmärksamhet. Det var också dessa handlingar som fick regeringen att äntligen göra något och ingripa.

Jag började engagera mig politiskt för tio år sedan just på grund av de kriminalpolitiska frågorna. Jag var trött på våldet i Malmö och den utveckling som skedde. Saker och ting blev grövre och grövre, men ingenting verkade hända från politikens håll. När man slutar reagera på grov misshandel, knivhugg, skjutningar och våldtäkter, som om de vore normalfallet, mister man även förtroendet för politiken.

De svar som jag fått i denna debatt låter bra och ser bra ut på papperet, men vad kommer de att ge för resultat i verkliga livet? Är det inte lite sent att reagera nu? Jag såg problem för tio år sedan när jag var en ung tjej, 19 år gammal, och det som händer i Malmö blir bara grövre och grövre. Offentliga avrättningar är normalfallet i Malmö, och det som regeringen har visat på verkar inte ge några resultat.

Min första fråga är: När kommer vi att se resultat av alla de straffhöjningar som regeringen pratar gott om? När kommer vi att se resultat när det gäller att sätta de grovt kriminella som går fritt på gatan i Malmö i finkan därför att de har dödat någon, kanske mamman eller den 15-åring vi kunde läsa om senast?

Det är bra att man äntligen, efter flera års rop och varningar, höjer straffskalorna för flera brott. Men varför har man haft huvudet i sanden under så här lång tid? Varför gör man inte mer? Och varför har man inte gjort mer från politikens sida? Det är regeringen som styr och som har ansvar för säkerheten på våra gator och torg.

Det är verkligen på tiden att vi har denna debatt i dag om den ökade otryggheten i Malmö och de senaste skjutningarna. De integrationssatser som regeringen har öst miljarder över verkar inte ha gett några resultat. Varför fortsätter man i samma spår som man har arbetat efter i många år? Hur länge ska man satsa på något som inte verkar fungera? Och varför fortsätter man med integrationsprojekt som inte ger resultat?

Jag hoppas verkligen att denna debatt kan tydliggöra det som regeringen anser ska ge resultat. Det är min förhoppning att detta ska tydliggöras för oss från politiskt håll men även för dem som lyssnar och framför allt för alla malmöiter som räds i Malmö i dag.

Anf. 72 JÖRGEN GRUBB (SD):

Fru talman! Otryggheten i Malmö är verkligen otrygg. Jag skulle vilja anlägga ett lite annorlunda perspektiv på det. Jag är en 57-årig gammal gubbe från Malmö. Jag har bott där i hela mitt liv. Jag älskar min stad och hoppas att jag kan fortsätta att älska min stad. Jag bor ganska centralt i

Malmö. Jag bor inte i det som kallas utanförskapsområden, men runt omkring mig, väldigt nära mig, finns områden som man kanske kan kalla för utanförskapsområden. Ibland är de ett gränsfall.

Jag ska erkänna att jag under de senaste åren har blivit fundersam. Vill jag vara kvar i Malmö? Men det vill jag, när jag funderar lite djupare, för den staden är så fin och fantastisk. Det är Sveriges tredje största storstad. Vi ligger fantastiskt nära kontinenten. Vi borde ha alla förutsättningar för allting och ha en fantastisk ekonomi, vilket vi inte har.

Jag skulle vilja berätta lite för ministern hur vi upplever det i min familj, på riktigt. Vi sitter en sommarkväll vid sjutiden på kvällen. Familjen är samlad. Fönstret är öppet i huset. Plötsligt hör vi automatvapen, pang, pang, pang. Det är rätt obehagligt, om man säger så. Jag lever med min fru och våra två döttrar. Mest reagerar de, mer än vad jag gör, även om jag också reagerar. Vad är det som händer? Jo, det är en dödsskjutning. Det tar under en timme, och sedan har äldsta dottern fått reda på precis vem som har fallit offer. Tyvärr avled han, och några blev skadade.

Dessa upplevelser är inte så trevliga för en familj som vill bo kvar i Malmö. Vi har grannar, och alla runt omkring har också hört och märkt detta. Det är inte något som vi bara läser om i tidningen.

Några veckor senare sitter jag och äldsta dottern uppe ganska sent. Det börjar närma sig midnatt. Pang! Det blixtrar och smäller utanför. Vad är det nu? Är det krig? Vi springer ut från huset och kollar vad som händer. Det blixtrar lite överallt, och sedan går vi 50 meter. Där står tre bilar i brand, och så kommer brandkåren. Det var en klassisk bilbrand, som det finns jättemånga av i Malmö och i andra städer också.

På torget i vår närhet, som heter Nydalatorget, har det under de senaste två åren skett ett par tre avrättningar. Det ligger en park vid sidan om. Inte i somras utan sommaren före knivskar de en till döds där klockan fyra. En mamma med ett litet barn låg och solade i parken, och barnet lekte och upptäckte den blödande personen, som senare avled.

Det är ett vanligt område egentligen, ett klassiskt område byggt på 50-talet, gjort för oss medelsvenssons, så att säga. Det var fantastiskt. Vi hade det klassiska torget och butiker, och allting var frid och fröjd. Det var jättemysigt att vara där. Men det har hänt något. Och det hände inte i går och inte i förrgår, utan situationen har trappats upp under rätt många år. Kanske började det redan för 15–20 år sedan.

När jag kommer hem från jobbet i Stockholm möts jag ofta i dörren av min fru, som tittar på nya prospekt för boenden utanför Malmö. Jag blir inte så glad, så vi får ha en liten debatt där och skoja bort det och så vidare. Hon vill inte bo kvar, så familjen kan bli splittrad. Det hoppas jag verkligen inte, i alla fall inte på grund av detta.

Min fråga till ministern är: Vad är er plan för att göra Malmö helt igen?

Anf. 73 LARS ANDERSSON (SD):

Fru talman! De senaste årens mycket gradvisa och förutsägbara eskalering av våldet i Malmö har nu nått helt oacceptabla nivåer. Det har inte smugit sig på försiktigt och under radarn såtillvida att man kan hävda att man inte såg det komma eller skylla på vad som blivit regeringens ledord: ”Vi har varit naiva.” Jag, och många med mig, har absolut inte varit naiva.

Jag är uppväxt i Skåne, inklusive Malmö i många år, samt har varit bosatt i diverse grannkommuner ett stort antal år. Jag hade dock ett ganska stort avbrott, då jag år 1981 beslöt mig för att ta ett år i utlandet som utbytesstudent. Lite visste jag då att detta år till slut skulle bli ett äventyr på hela 28 år utomlands, innan jag blev en så kallad hemvändare år 2009.

För att återuppleva gamla minnen tog jag pappas gamla rostiga cykel och gav mig ut i stan för att besöka alla ställen som jag hade så kära minnen från. Det blev, minst sagt, ett näst intill obehagligt uppvaknande. Ett av dessa minnen var när jag vintertid brukade åka pulka på Holmabackarna med kompisar som bodde i området. Jag kan säga att den kulturkrock jag kände relativt omgående under min cykeltur snarare var en chock än endast en krock.

Inom vissa utvalda områden i Malmö i dag känns det inte som om man är i Sverige över huvud taget. Må så vara att 28 år är en ganska lång period i en enskild människas liv, men i ett historiskt perspektiv, i ett samhällsperspektiv, är det en väldigt kort period. De helt otroligt omvälvande förändringar som min gamla hemstad har genomgått på så pass kort tid är minst sagt slående. Stora delar av Malmö präglas i dag av för mig främmande klädkoder, ofta kvinnoförtryckande sådana, och skyltar som jag inte förstår mig på eller kan läsa. Vissa torg är som scener hämtade ur en främmande film.

I takt med att dessa områden på rekordtid har förvandlats från arbetarområden – områden med knegare, alltså vanliga arbetare – till så kallade utsatta områden, som numera domineras av diverse invandrargrupper, har även bidragsberoendet ökat markant och likaså arbetslösheten och våldet. Under min cykeltur ifrågasatte jag vilka politiker som på ett par decennier kunde tro att detta skulle sluta väl.

Denna cykeltur blev ett startskott för mig in i politiken. Efter några veckors lusläsande av samtliga partiers plattformar och valmanifest blev jag sverigedemokrat, mindre än 90 dagar efter min hemkomst till Sverige efter 28 år utomlands. Det fanns ingenting att vara naiv om. Verkligheten stirrade mig bokstavligen i ansiktet.

Det som jag finner mest oroväckande nu när regeringen på ett halvår ska knäcka brottsspiralen, som det heter, är den envisa inställningen att en stor invandring absolut inte har någonting med ökad brottslighet att göra. Att inte våga eller kunna erkänna detta faktum menar jag inte bara är naivt utan långsiktigt rent destruktivt. Man har helt enkelt inte ens lyckats göra en korrekt analys av underliggande orsaker.

Fru talman! Några av minister Dambergs kollegor har varit helt öppna med att det självklart inte finns något samband mellan höga nivåer av migration från mycket främmande kulturer och ökad kriminalitet.

Min fråga blir således: Är detta en ståndpunkt som delas inte bara av statsministern och partisekreteraren utan även av minister Damberg?

Anf. 74 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Först av allt: Vår tid präglas just nu av gängvåld med sprängningar och skjutningar som skapar väldigt mycket otrygghet runt om i Sverige, inte bara i Malmö. Det är en fråga som vi absolut tar på största allvar. Jag som inrikesminister tar ansvar med det program som vi nu levererar med den största utbyggnaden av polisen i modern politisk historia, och vi ska bygga ut polisen från nästan 30 000 anställda till nästan

40 000 anställda till 2024. Det finns ingen annan myndighet i Sverige som genomgår samma transformering. Vi har bestämt oss för att det ska finnas fler poliser runt om i Sverige som ökar tryggheten och skapar minskad kriminalitet.

Jag backar också upp polisens arbete i Malmö och i Sverige i övrigt. Jag vill betona att Operation Rimfrost som polisen har utlyst handlar om att bryta kurvan för gängvåldet i Sverige. Man börjar i Malmö, men man kommer att ha andra insatser runt om i Sverige. Och man har pekat ut att man vill se resultat av sina insatser inom sex månader. Det är inte jag som säger det, utan det är Polismyndigheten som säger att deras offensiva strategi mot de kriminella gängen, med start i Malmö, kommer att ge effekt på ungefär sex månaders sikt. Man har sagt att man ska utvärdera detta efter sex månader.

Jag tror att det är viktigt att vi nu backar upp Polismyndigheten och inte säger att detta är regeringens målsättningar om det ena eller det andra – alltså att vi faktiskt säger att vi är beredda att backa upp polisen i detta viktiga arbete, oavsett var detta våld sker.

Jag kan inte ta ifrån Sverigedemokraterna deras bild av Malmö. Den är ganska känd sedan tidigare, och ni har vittnat om hur ni ser på Malmö. Jag har varit i Malmö många gånger. Men jag bor inte i Malmö utan här i Stockholmsområdet. Därför har jag mitt perspektiv. Jag har rest väldigt mycket till Malmö de senaste åren, och jag har som inrikesminister rest väldigt mycket dit kopplat till de skjutningar och sprängningar som har skett. Jag har lyssnat på hur polisen kraftsamlar och tittat på hur polis och kommun samverkar för att se till att unga människor inte dras in i dessa kriminella miljöer. Det är ett mycket målmedvetet arbete som bedrivs i Malmö, men nu också med nationella resurser som verkligen gör skillnad.

Det som jag blir lite förvånad över – men det är inte hela fokus för denna debatt – är att det målas upp en bild av att det inte händer någonting annat i Malmö och att det inte finns fler bilder av Malmö. Jag har också som näringsminister och innovationsminister bilden av Malmö som en av Sveriges växande städer. Det är en stad som har gjort stora investeringar i ett modernt näringsliv, som har fått ett nytt universitet och som utvecklas och skapar väldigt många nya jobb. Det är också en bild av Malmö som har transformerats från en traditionell industristad till ett tjänstebaserat samhälle i mycket större utsträckning än tidigare. Det är en svår resa att göra för en stad. Men Malmö har verkligen påbörjat en sådan omformulerad resa som en modern industristad, inte minst kopplat till universitetets utveckling. Det finns alltså flera bilder av Malmö.

Jag är beredd att ta fortsatt ansvar för en politik som ger polisen de resurser som de behöver, som skärper en del straff, vilket vi har varit inne på, som ger polisen nya befogenheter att låsa in gängkriminella och få tag i vapen och som ser till att tullen får ökade resurser för att se till att dessa vapen och sprängmedel inte kommer in i landet. Men jag är också beredd att satsa på förebyggande arbete och se till att vi satsar på skolan, på socialtjänsten och på arbetsmarknadsåtgärder som gör att människor hamnar i arbete. Ingen tjänar på att dessa resurser rycks undan, vilket Sverigedemokraterna tyvärr bidrog till när M-KD-budgeten blev verklighet i Sverige.

Prot. 2019/20:38
26 november

*Svar på
interpellationer*

Anf. 75 ANGELIKA BENGTTSSON (SD):

Fru talman! Man kan ge en ljus bild av Malmö, och det händer mycket i Malmö – absolut. Men om jag inte vågar gå ut i Malmö, hur ska jag då kunna se det? Jag är inte ensam om att ha förändrat mitt sätt att leva och verka i Malmö på grund av att de kriminella gängen – kriminella personer – går omkring fritt och när som helst kan skjuta vem som helst. Vi har sett det de senaste veckorna och de senaste åren.

Vi ställer oss bakom polisens utbyggnad. Det är klart att vi behöver fler poliser. Vi har verkligen belyst detta problem under så många år, och vi kunde bara glädja oss åt att man äntligen har insett problemet med att det inte finns tillräckligt många poliser. Men helt ärligt, är möten med saft och bullar eller att man bjuder på vegetarisk pizza rätt väg att gå när man ska möta de kriminella i Malmö?

Senast var det, ett stenkast från där jag är uppväxt och där mina föräldrar fortfarande bor kvar, massor av bilar runt Stadion i Malmö. Mina föräldrar undrade vad det var som skedde. Det visade sig senare att det inte var Malmö FF som spelade på Stadion, utan det var ett möte med de kriminella. Vad det bjöds på ska jag låta vara osagt. Men jag tycker att det är helt fel väg att gå att dalta med de kriminella och bjuda på fika i stället för att verkligen spärra in dem. När kommer vi att se fler personer sitta i fängelse i stället för att sälja knark eller göra andra olagliga saker på Malmös gator och torg?

Fru talman! Sverige är, tillsammans med Norge och Finland, ett av Europas mest jämställda länder. Det skiljer inte mycket mellan dessa tre länder. Ändå har vi den största andelen skjutningar bland män under 29 år i Europa. Är inte detta ett misslyckande? Det är tio gånger fler än i Tyskland. Men de sociala klyftorna är större i Tyskland.

Det har gjorts många insatser från polisen, inte minst nu med Operation Rimfrost. Varför har vi inte kunnat se dessa nationella insatser tidigare? Varför har man inte lyssnat på oss som bor i Malmö och sett utvecklingen på riktigt? Kom till Malmö! Det räcker inte att bara åka dit ned lite då och då. Lyssna på oss som bor där och känner otryggheten.

Man månar, som sagt, om att höja straffskalan. Men jag vill återigen veta vad man gör mer. Och varför har man inte gjort detta tidigare? Varför har man vägrat att inse problemen?

Jag anser att alla de no go-zoner som vi har i Sverige är en stor del av problematiken. Hur arbetar regeringen med att få bort alla no go-zoner?

Återigen: När kommer vi att få se resultaten av alla de satsningar som görs? Man kan nämligen inte bara stå här som politiker och ansvarig för frågorna och säga att man gör så här mycket. Man måste också ha mål med alla satsningar. När får vi se resultaten? När kommer jag som ung tjej att känna mig trygg i min hemstad?

Anf. 76 JÖRGEN GRUBB (SD):

Fru talman! Socialdemokraterna har styrt i Malmö i ungefär 25 år. En stor del av den tiden har man också lett regeringen. Man föreslår nu en del reaktiva förslag, som jag kallar det. Det är förvisso jättebra; vi står bakom förslagen, och vi har själva lagt fram dem för många år sedan. Det är bra att ni nu plockar upp bollen, Damberg. Men på något sätt är det ändå som att sätta ett plåster på ett stort sår. Det är nämligen inte dit vi vill, utan vi vill naturligtvis att dessa brott inte begås.

Ni har under lång tid – det kommer ni aldrig ifrån – tillåtit en enorm invandring till vår stad utan att veta hur ni ska hantera det. Ni har alltså inte haft en plan. Vi har en bro som heter Öresundsbron, och där forsar trafiken över med illegala vapen. Ni svarar med att ni ska tuffa till vapenreglerna för våra jägare. Det är inte ens samma sak! Jag förstår det inte. Det finns fullt med vapen som är mycket billigare än riktiga jaktvapen, som är ganska dyra att anskaffa.

I Malmös skolor låter ni mängder med ungdomar, framför allt i utanförskapsområdena, misslyckas med sin skolgång och gå rakt ut i en kanske lockande kriminalitet. På gatan bredvid mig finns det sju frisörer som tar 50 spänn för en herrklippning – detta på en 200 meter lång del av gatan. Jag har hört att i alla fall fem av dem har samma ägare. Det är inte friskt. Vi har Norra Grängesbergsgatan, där det sker enormt mycket svarthandel på export-, import- och däckfirmor. Tidningen Sydsvenskan har vittnat om detta, och det rör sig om miljardbelopp.

Min fråga är: Hur kunde ni göra detta mot oss i Malmö?

Anf. 77 LARS ANDERSSON (SD):

Fru talman! Representanter även från socialdemokratiskt håll säger sig se ett samband mellan segregation och ökad kriminalitet. Det är naturligtvis en välkommen insikt, då vi vet att gängkriminalitet i mångt och mycket förknippas med unga män med invandrarbakgrund.

Att man från den insikten inte lyckas analysera bakåt i tiden, alltså se var och hur denna segregation har uppstått, förvånar mig dock. Naturligtvis härstammar segregationen från invandringsnivåer som visat sig vara alldeles för höga för att det ska gå att åstadkomma en lyckad integration. Mer eller mindre samtliga integrationsprojekt har slutat i det ena fiaskot efter det andra.

Jag inbillar mig att Socialdemokraterna hade, och fortfarande har, ett väldigt stort stöd i många av Malmös tidigare nämnda områden – dock under en annorlunda flagg. Under 70- och 80-talen var man ett ganska re-korderligt arbetarparti, och dagens beskrivning är – mer passande – att man är ett bidragsparti. Kan det vara i syfte att skydda denna numera stora väljargrupp som man insisterar på att hög invandring och ökad kriminalitet inte har något som helst samband?

Det som kanske överraskar allra mest är dock att resultatet, enligt statsministerns egen utsago, hade varit exakt detsamma om vi satte enbart svenskar i dessa områden och förutsättningar. Det hade varit skjutningar, gruppvåldtäkter, gänguppgifter, sprängningar och kallblodiga mord på öppen gata. Om jag inte missminner mig helt var det i huvudsak svenskar som bodde i dessa områdena under min uppväxt, även om det fanns finländare, chilener, polacker, tjecker och andra nationaliteter i mixen. Varför sprängdes, mördades och lemlästades det inte där då? Det var ju inte de mest välbärgade områdena på den tiden heller.

Delar minister Damberg statsministerns åsikt att resultaten skulle vara identiska, det vill säga att det inte finns nämnvärda skillnader mellan grupperingar med vitt skilda attityder vad gäller problemlösning, kvinno- och jämlikhet och svenskar som vuxit upp med en helt annan värdegrund och ett helt annat sätt att verka och leva?

Anf. 78 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! För det första skulle jag uppskatta om man slutade förtala svensk polis i den här debatten. Det har gjorts flera gånger nu. Först beskriver man polisens projekt för att minska skjutningar i Malmö som att det handlar om saft och bullar och att dalta med kriminella. Det visar att man inte alls vet hur polisen i Malmö jobbar målmedvetet med att minska skjutningar i Malmö. Det görs med en internationellt erkänd metod som har minskat skjutningarna med någonstans 30–40 procent i de städer som har tillämpat metoden.

För det andra: Att det finns no go-zoner i Sverige är ju sådant som Donald Trump påstår. Polismyndigheten säger att Sverige inte har några no go-zoner. Det är polisen som avgör om man åker in i ett bostadsområde eller inte. Fråga rikspolischefen! Han kommer att säga att vi inte har några no go-zoner. Svensk polis åker in i alla bostadsområden runt om i Sverige.

För det tredje: Om vi nu ska ha en diskussion om enbart Malmö, vilket är lite annorlunda när det gäller en politisk debatt i Sveriges riksdag, och om nu Sverigedemokraterna så gärna vill titta på utvecklingen i Malmö – vad har då hänt med skjutningarna i Malmö under de senaste tre åren? Jämför man perioden januari till oktober de senaste tre åren ser man följande: 2017 var det 81 skjutningar, 2018 var det 64 skjutningar och 2019 var det 50 skjutningar. Det har alltså gått från 81 skjutningar till 50 skjutningar.

Jag är ju inte nöjd med detta, men jag är jätteglad att polisen gör en nationell kraftsamling som riktar sig mot skjutningarna och sprängningarna i Malmö. Jag tycker att det är rätt, och vi kommer att backa upp det. Om man ska beskriva utvecklingen måste man också beskriva vad polisen har gjort rätt och om de har flyttat fram positionerna eller inte. Jag tycker att Malmö har ett alldeles för stort problem med både skjutvapenvåld och sprängningar, fortfarande, och det är därför jag backar upp polisen och ser till att ge dem de resurser som behövs. Men vill man ha en seriös diskussion om utvecklingen i Malmö är det intressant att åtminstone redovisa hur många skjutningar som har skett i Malmö de senaste åren och om det går åt rätt eller fel håll.

Jag tror att Sverigedemokraterna egentligen ville ha den här diskussionen för att få diskutera sin syn på Malmö. De vill nämligen göra Malmö till en symbol för våldet och gängkriminaliteten i Sverige, medan vi har bestämt oss för att vända utvecklingen.

Integrationen, om vi växlar spår, underlättas inte av detta. Integrationen underlättas inte av att man sparar pengar i statsbudgeten och ger mindre pengar till de kommuner som har störst problem med segregation i Sverige – de som behöver mer pengar till skola, socialtjänst och insatser för att fånga in unga människor. Det kanske inte var där man skulle lägga sparkraven i den budget som Sverigedemokraterna hade möjlighet att påverka. Att inte göra tillräckliga insatser för språkinläring och inte göra tillräckliga insatser för kvinnor på arbetsmarknaden underlättar inte. Att fortfarande öppna för religiösa skolor, som är en djupt segregeringande fråga i svenskt samhälle, underlättar ju inte arbetet med integration.

Jag menar att det handlar om sådant som att förändra EBO-lagstiftningen, satsa på skolan, öka resurserna i de skolor som har störst problem och göra långsiktiga satsningar på de kommuner som har störst sociala utmaningar. Det handlar också om att se till att det finns arbetsmarknads-

åtgärder så att folk inte hamnar i bidragsberoende utan tvingas gå till jobbet i stället. Detta är en klart mycket bättre politik, men ni i SD har än så länge – i era budgetförslag – valt att prioritera ned just dessa insatser. Det hjälper inte Malmö, som har de här utmaningarna i dag.

Prot. 2019/20:38
26 november

Svar på
interpellationer

Anf. 79 ANGELIKA BENGTTSSON (SD):

Fru talman! Jag har den här debatten för att jag verkligen vill belysa de problem som Socialdemokraterna på nationell nivå och även i Malmö har skapat. Jag kan nästan garantera att vi för 20 år sedan inte hade 50 skjutningar per år, men här står Damberg i Sveriges riksdag och är nöjd med den siffran, eftersom den går nedåt. Det är 50 skjutningar i år bara i Malmö, och statsrådet Damberg är nöjd med det.

Jag vill därför bjuda in statsrådet Damberg till Seved. Kom dit när mörkret har lagt sig och försök besöka den stadsdelen! Inte ens rörmokare kommer in utan polisskydd.

Sedan menar man att jag säger att polisen daltar i sitt arbete för att de bjuder på saft och bulle. Men om vi inte ser några resultat efter dessa möten i Malmö, trots att det är en så kallad internationellt erkänd metod att arbeta efter, är det någonting som inte fungerar här i Sverige och specifikt i Malmö, för vi har fortfarande 50 skjutningar varje år.

Jag håller med om att vi måste göra mer i skolan. Sverigedemokraterna lägger en halv miljard mer än regeringen på skola och utbildning.

I mitt Malmö har kriminella gäng tagit över butiker i centrala delar av staden. I mitt Malmö har vi öppen droghandel. I mitt Malmö har vi avrättningar på öppen gata, mitt på ljusa dagen.

Grova brott blir allt grövre. Detta är min verklighet i dag. Jag hoppas att det ser helt annorlunda ut om 20 år.

Anf. 80 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Vi tar gängvåldet på absolut största allvar. Jag tar ansvar för det som vi nu gör. Vi bygger ut polisen med 10 000 fler anställda. I måndags började 39 nya poliser – tror jag att det var – att arbeta bara i Malmö. Över 100 nya poliser började i Region syd. Detta är den största trygghetssatsning vi gjort i modern tid, och den tar jag ansvar för.

Jag tar också ansvar för att vi skärper straff och för att vi ger polisen de verktyg som behövs för att bryta ned de kriminella gängen. Men jag är nog med att säga att man för att lyckas med detta även måste ge Malmö och andra kommuner resurser för att jobba med de förebyggande insatserna så att skola, socialtjänst, bostadspolitik och arbetsmarknad fungerar – annars kommer vi inte att lyckas med detta.

En sak är jag väldigt nogga med att säga: I vårt Sverige kommer Malmö aldrig att stå ensamt. Vi kommer att hjälpa till med nationella resurser när det behövs.

När polisen i Malmö har gjort ett bra jobb och på några år minskat antalet skjutningar från – vad var det nu – 81 till 50 under de första månaderna av året ska de ha beröm för det arbetet. De ska ha uppbackning för det, för vi ska fortsätta på den vägen och minska antalet skjutningar i Sverige.

Men då kan man inte bara stå och säga att polisen har no go-zoner och att polisen daltar med de kriminella och bjuder på saft och bullar när de

bevisligen burar in kriminella och ser till att antalet skjutningar minskar också i Malmö.

Detta arbete är långsiktigt. Det är hårt och tungt, men vi ska pressa tillbaka det gängkriminella våldet i Sverige. Detta arbete hoppas jag att det finns en bred politisk enighet om i Sveriges riksdag.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 17 Svar på interpellation 2019/20:133 om kriminaliteten på våra vägar

Anf. 81 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Thomas Morell har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att rikta polisiära resurser till kampen mot kriminaliteten på våra vägar och därmed höja yrkesförarnas trygghet.

Sverige ska vara ett tryggt land att leva i för alla. Att bekämpa kriminalitet och öka tryggheten i samhället är en av regeringens mest prioriterade frågor. Många insatser görs på området, och centralt är de historiskt stora satsningar som nu görs på svensk polis. Regeringens målsättning är att öka antalet polisanställda med 10 000 till 2024. Från startdatumet på tillväxten den 1 januari 2016 till och med september 2019 har antalet ökat med drygt 2 000. Det är en glädjande utveckling, och på sikt kommer detta att göra stor skillnad för ett starkare samhälle och ett tryggare Sverige.

I interpellationen hänvisar Thomas Morell till de 100 miljoner som tilldelats Polismyndigheten i vad han kallar cabotagemiljonerna. Dessa medel tilldelades Polismyndigheten 2017 och avses att användas under fyra år.

Polismyndighetens trafiksäkerhetsarbete ska bidra till att minska antalet döda och allvarligt skadade i vägtrafikmiljön i enlighet med nollvisionen. Medlen är till för att utveckla kontroller av cabotagetransporter och flygande inspektioner av nyttofordon samt för att säkerställa att insatserna på dessa områden förbättras. Det är myndigheten som bestämmer hur medlen ska användas. Uppdraget ska slutredovisas i årsredovisningen för 2020.

Polismyndigheten arbetar tillsammans med Trafikverket på en rad områden, till exempel genom upprustning av de kontrollplatser som Trafikverket ansvarar för. I år har Polismyndigheten bland annat redovisat en utbildningsinsats gällande internationell trafik, inklusive cabotage. Insatsen gällde närmare 400 poliser och bilinspektörer. Antalet ärenden redovisade till Transportstyrelsen avseende sanktionsavgifter i olaga cabotage har som följd ökat avsevärt, från 65 ärenden 2017 till 221 ärenden 2018.

Säkerheten på rastplatserna berör många aktörer, och det är glädjande att Sveriges Åkeriföretag nyligen ordnade en konferens om detta. Där deltog bland annat företrädare för Polismyndigheten och Trafikverket. Aktörerna kommer att fortsätta arbeta med frågor kring säkra rastplatser för yrkestrafiken och hur den organiserade brottsligheten kan bekämpas.

Bekämpning av kriminalitet förutsätter bland annat ett starkt rättsväsen, ändamålsenlig straffrättslig lagstiftning och en tillgänglig polis. En av regeringens prioriterade frågor är därför att fortsätta satsningen på att stärka det polisiära arbetet. Samtidigt förstärker vi också de andra delarna av rättskedjan. Sammantaget ger vi rättsväsendet bättre förutsättningar att

öka tryggheten och att bekämpa alla former av brottslighet, oavsett vem den riktas mot.

Prot. 2019/20:38
26 november

Anf. 82 THOMAS MORELL (SD):

Fru talman! Jag får tacka statsrådet Mikael Damberg för svaret. Jag måste säga att jag inte är särskilt nöjd, men det kanske inte heller var väntat.

I onsdags, för snart en vecka sedan, körde en förare en bärgningsbil mellan Härryda och Lerum. Han fick en felindikation i sin bil, så han körde in på en rastplats för att se vad det var som var fel. När han kom in såg han en utlandsregistrerad vit personbil som stod vid sidan av. Han körde in där, stannade och gick ut för att se vad som var fel på bilen.

Då blev han nedslagen bakifrån, misshandlad till medvetslöshet och rånad. Gärningsmannen – eller gärningsmännen – plockade även utrustning från bärgningsbilen. Föraren hamnade på sjukhus.

I fredags talade jag med förarens arbetsgivare om hur detta hade gått till. Arbetsgivaren berättade då att föraren var hemkommen från sjukhuset. Han mådde naturligtvis dåligt och hade fortfarande skador.

Detta är alltså en förare som har råkat ut för det allt grövre våldet ute på våra vägar.

Anledningen till att jag ställde denna interpellation var just den konferens som statsrådet nämnde. Där kom det fram – och det är regeringen själv som har beställt denna utredning – att 70 procent av landets förare känner otrygghet på rastplatser.

Om vi omsätter dessa 70 procent till riksdagen – det kan vara lite intressant – är det 244 ledamöter i denna kammare som skulle vara oroliga för att utsättas för kriminalitet. Om vi startar på den bortre bänken här i kammaren landar vi någonstans vid Västra Götalands läns södra valkrets.

Vi vet också att 43 procent av förarna har utsatts för ett brott – alltså för en faktisk handling. Det motsvarar 150 ledamöter, och då hamnar vi vid de platser som tillhör Kronobergs läns valkrets här i kammaren.

Då förstår vi hur många det är frågan om som känner oro och som faktiskt har blivit utsatta för ett brott på sin arbetsplats. Det skulle vara ganska många i denna kammare om vi skulle omvandla det till de personer som är här inne.

Det är inte lönt att knacka denna förare på axeln och säga: ”Du kan ta det lugnt – regeringen har tillsatt en utredning som man ska redovisa i mars 2021 för att se hur man ska organisera trafikpolisen.”

Jag vill först säga att jag tycker att det är bra att man gör denna utredning för att se var vi ska ha denna kontrollverksamhet. Ska den ligga kvar hos polisen, eller ska den ha en egen myndighet? Men vi kan inte låta det förfalla under tiden.

Regeringen säger ofta att man satsar på polisen, och det gör man. Nu är det så att jag har en nära relation till polisen. Jag har själv varit anställd, så jag har stått på lönelistan där under tolv år.

Jag noterade att en person vid Polisförbundet i går sa att antalet poliser i landet har minskat med nästan 470 jämfört med 2015, då det är fler poliser som slutar än vad man har lyckats att rekrytera, samt att antalet poliser i Region mitt har minskat med 60 hittills i år.

Svar på
interpellationer

Jag kan titta tillbaka på min egen arbetsplats på trafikpolisen i Skara. Där hade vi tre turlag med nio man i varje som jobbade i yttre tjänst, plus att vi hade en stab inne. I dag är de totalt fem personer, och det finns ingen stab inne. Det är klart att man inte kan göra jobbet då.

Anf. 83 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Tack, Thomas Morell, för en viktig interpellation!

Hela transportsektorn har varit lite förbigången och inte fokuserad på under ganska många år. Det har blivit lite vilda västern i stora delar. Nu tänker jag på andra delar av den här frågan, där vi har sett hur regelverk har brutits, att man inte upprätthållit lagen och att det har skett en väldig underbudskonkurrens som inte är sjyst. Det har gjort att konkurrensen på vägarna inte har skett på lika villkor.

Vi har därför tagit flera steg för att skapa ordning och reda på vägarna och kommer att fortsätta att göra det. Det är ett viktigt led i att också de som jobbar på vägarna kan känna sig trygga i sin anställning och med de arbeten de utför. Det här är en av de sektorer som är mest utsatt för illojal konkurrens, menar jag. Som du vet har vi beslutat om nya cabotageregler, sanktionsavgifter, klampning, alkotullar och krav på nya dubbdäck. Vi har alltså tagit flera steg, men mer kommer att behöva göras för att få ordning i den delen.

Jag vill inte vifta undan det som sägs om att polisen har för lite resurser på det här området. Jag reser ju varje vecka runt om i Sverige och ser hur poliser i dag tvingas till orimliga värderingar av vad de ska prioritera i sin verksamhet.

Även om det är tusentals fler poliser anställda i dag än 2016 är nästan alla civila. Det finns nästan inte en extrapolis, eftersom det tar två och ett halvt år att utbilda en polis. Det är först nu, från måndag och framåt, som 546 poliser börjar anställas. Vi räknar med att det i år anställs ungefär 1 100 nya poliser i Sverige. Det tror jag kommer att vara fler än de som slutar – vi får väl se när vi summerar året. Och det är färre poliser som hoppar av i dag än förra året.

Vi är inne i en positiv utveckling. Men det här kommer att ta lite tid. Jag vill inte vifta undan problematiken med att detta kanske inte alltid varit det mest prioriterade arbetet. När polisen växer måste man också fundera på hur man ska organisera den här verksamheten på bästa möjliga sätt. Därför är det bra att vi tittar på detta.

Jag tycker att konferensen, som jag själv inte deltog i, var bra, för där var flera aktörer med. Till exempel måste också Trafikverket fundera över vad som är deras ansvar när man ordnar sådana här uppställningsplatser. Hur bygger man dem, och hur jobbar man med belysning? En fråga som var uppe var om man ska jobba med kameror i större utsträckning. Det är viktiga frågor.

Jag kommer att ta ansvar för att polisen är en aktiv part i de här forumen. Jag har också lyssnat till rikspolischefen, som säger att han ser att kontroller på vägar är en av de frågor som blir allt viktigare.

Jag har inte statistik på detta, men jag skulle gissa att en del av rånen på de brottsutsatta platserna begås av internationella brottsnätverk, av ligor som kommer till Sverige för att begå olika typer av rån i transportsektorn. Vi har nu gett tre olika myndigheter i uppdrag att samverka för att hjälpa till vid gränsen och stoppa dem som inte har rätt att komma in, men också

jobba med underrättelse för att slå mot de här ligorna på ett mycket smartare sätt än tidigare.

En av prioriteringarna när Polismyndigheten växer är att jobba mer mot de internationella stöldligorna som skapar mycket stök, inte bara i transportsektorn utan också på landsbygden runt om i Sverige.

Prot. 2019/20:38
26 november

Svar på
interpellationer

Anf. 84 THOMAS MORELL (SD):

Fru talman! När jag skrev interpellationen var grunden att jag på konferensen hörde hur många förare som var oroliga på sin arbetsplats och som utsätts för brott.

När jag först skrev en fråga till statsrådet fick jag ett svar som gjorde mig irriterad. Ni svarade med cabotagemiljonerna. Polismyndigheten har fått 100 miljoner, men myndigheten kan bara redovisa 2,6 miljoner. De andra pengarna är borta i verksamheten, men de har inte kommit ut ”på vägen”. Det var det ena.

Det andra svaret var att man inventerar polisens kontrollplatser. Det är naturligtvis bra, men det är ju inte där som förarna känner sig hotade. De kan möjligen känna sig rånade om polisen har gett dem böter. Men det är i alla fall inte fråga om kriminella här.

Polisen har kunnat redovisa 2,6 miljoner av de 100 miljoner som var avsatta för cabotage. Där har ärendena ökat från 65 till 221, en jätteökning, men vi pratar om brödsmulor i det stora hela.

Statsrådet sa nu i sitt inlägg att det är viktigt att komma åt de kriminella nätverken. Och tänk att det är någonting som jag har tjatat om sedan 2010! År 2012 kom polisen i Västra Götaland med en rapport som visade på sambandet mellan den olagliga yrkesmässiga trafiken på våra vägar och annan kriminell verksamhet. Polisen kunde påvisa att man skapar ekonomiska förutsättningar för att investera i annan kriminell verksamhet, precis det som vi hörde i den tidigare debatten om skjutningar i Malmö. Varifrån får de kriminella sina ekonomiska muskler? Jo, det får de ute på vägen. Det är där de skapar de ekonomiska krafterna för att investera i annan kriminell verksamhet.

Den värsta typen av kriminalitet såg vi exempel på i England, där 39 människor fick sätta livet till i en kylcontainer. Man bryr sig inte ett smack om mänskligt liv. Nu vet jag inte om siffran stämmer, men jag läste någonstans att var och en av människorna som var i containern hade fått betala 500 000 kronor för resan. Det var en enkel biljett till döden.

Det är så här de kriminella skapar sina ekonomiska muskler. Vårt samhälle är inte rustat för att möta och trycka tillbaka dem, och det får de här effekterna. Alla kriminella använder vägen som sin arbetsplats. Man skapar förutsättningar för att komma in i logistiksystem, man använder vägen för sin egen logistik, man kör in smuggelgods – narkotika, vapen, sprängmedel och människor – och använder vägen för att ta ut stöldgods.

Det här har vi diskuterat i så många år och kunnat påvisa i rapporter, men det har inte hänt någonting. Jo, det har det gjort. Mina gamla kollegor minskar i antal. Om vi ska prata om antalet fötter på vägen är det knappt 200, om man räknar in de aktiva trafikpoliser och bilinspektörer som går ut på vägen. Och alla som har varit chefer inom olika verksamheter vet att det inte är så många som går ut varje dag. Vissa är skiftarbetare, några är sjuka och en del är föräldralediga, så man disponerar inte alla varje dag.

Här behöver det ske stora satsningar för att få verksamheten att fungera och på något sätt bromsa de kriminellas verksamhet och deras möjligheter att skapa ekonomiska muskler. Där har regeringen ett ansvar. Jag är lite nyfiken på statsrådets svar på detta.

Anf. 85 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Om vi ska komma till rätta med kriminaliteten på vägarna måste den här sektorn städas upp. Det måste bli lag som gäller på vägarna. Det måste vara kollektivavtal som gäller på vägarna. Annars får vi en skumraskstruktur som bidrar till kriminalitet.

Vi har gjort otroligt mycket för att få ordning och reda på vägarna, och vi kommer att fortsätta att göra det i Sverige men också i Europa, där regelverken behöver stramas upp.

Den ena delen handlar om hur vi får ordning och reda på vägarna, för det minskar utrymmet för kriminella gäng att använda vägarna – som du säger, Thomas Morell – som en infrastruktur för sin kriminalitet.

Den andra delen handlar om hur vi stoppar saker och ting vid gräns. Här jobbar vi hårt nu med tullen, som har fått ökade resurser tre år i rad för att inte minst stoppa den insmuggling som du var inne på. Jag tror att tullen i år satsar på att anställa 100 fler som kommer att vara vid gränserna runt om i Sverige, vilket är bra. Vi har gett tre myndigheter, inklusive tull och polis, i uppdrag att samverka mot de internationella stöldligorna med underrättelsebaserad information om vid vilka tider och från vilka länder kriminella gäng kommer till Sverige för att begå brott. Det arbetet börjar bli mer effektivt i dag. Det kommer att behöva göras mer. De tre myndigheterna ska i början av året, i februari eller mars, slutredovisa en rapport om hur samarbetet har funkat och vad de ser är nästa steg i det arbetet.

Sedan har vi uppställningsplatserna, där jag tror att många som sover över känner oro. Trafikverket har bjudit in flera till en diskussion. Vad jag förstår håller de nu på med någon form av nulägesbeskrivning och behovsanalys som ska landa i en strategisk plan. Där ska man, vad jag förstått, titta på trygghetsfrågorna och bland annat diskutera om kameror kan vara ett viktigt verktyg för att skapa trygghet men också underlätta lagföring och utredningsarbete för polisen. Jag upplever alltså att en del är på gång.

När det slutligen gäller polisorganisationen skriver jag under på att den ännu inte har vuxit över Sverige. Det är nu tillväxten med poliser kommer att ske. Än så länge har det handlat om civilanställda. Jag hör också rikspolischefen säga att han vill se att fler poliser är ute på vägarna och gör kontroller. Han talar också om den större översynen om hur ansvarsfördelningen ska ske på lite längre sikt.

Allt detta säger jag inte för att visa på att allt i dag är bra, utan jag säger att väldigt mycket görs och att fokus finns på frågorna. Jag hoppas Thomas Morell även fortsättningsvis kan vara engagerad i dessa viktiga frågor, för jag tror att det behövs. Vi behöver mer ordning och reda på vägarna. Det skulle också skapa mer trygghet på vägarna.

Anf. 86 TREDJE VICE TALMANNEN:

Låt mig påminna om att samtliga talare talar via talmannen.

Anf. 87 THOMAS MORELL (SD):

Fru talman! Låt mig gå tillbaka till föraren som råkade ut för den där händelsen mellan Härryda och Lerum. Han kommer att vara påverkad av detta under många år, kanske livet ut. Han kommer alltid att ha en blick bakåt och se vad som finns där. Han kommer aldrig att våga vända ryggen åt något längre.

Detta är ett bekymmer. Jag pratar mycket med chaufförer där ute som känner en oro. De känner sig inte trygga, och de saknar polisens närvaro. Man må tycka vad man vill om poliser när man sitter framför en polisman efter att ha kört för länge och kanske får en bot för detta, men hur det än är skapar en polisiär närvaro en trygghet. Man vet att man har en myndighet som man kan få hjälp av om någonting händer.

Jag slutade vid trafikpolisen den 1 december 2007. Det har gått några år sedan dess. Under dessa år har jag varit inne på poliskontroller sju gånger, vilket är jättemycket. Fem av dessa gånger har jag sökt upp dem själv. Jag har först ringt och frågat var de är. Två gånger har jag blivit stoppad när de har haft en aktivitet då man ska blåsa. Sådana tillfällen har de någon gång per år. Men i övrigt ser man dem inte. På semestern kan man vara ute och åka och kanske bara se en enda polisbil. Det kan då handla om en ordningspolis och inte en trafikpolis.

Detta är det stora bekymret för hela branschen. Här måste staten se till att återupprätta trafikpolisen, för den är snart ett minne blott. Regeringen har ett jättearbete framför sig. Det tar nämligen tid att utbilda sådan personal. Man måste ju kunna arbeta och använda verktygslådan när något väl händer där ute.

Anf. 88 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Tack, Thomas Morell, för en viktig interpellation om ordning och reda på vägarna! Framför allt handlar det om trygghet för dem som arbetar på vägarna.

Denna fråga kommer vi även fortsättningsvis att jobba med. Det viktigaste ansvar jag har som inrikesminister är att se till att polisen fortsätter att växa, så att vi får fler. Det behövs även fler blåklädda poliser runt om i hela Sverige, inte bara civilanställda. Vi är på god väg, men mycket arbete återstår innan vi når upp till de 10 000 fler anställda.

Däremot kommer jag inte att exakt bestämma var och med vilka arbetsuppgifter poliserna jobbar. Det kommer jag att låta rikspolischefen bestämma, för jag tror att han är mer kunnig och bättre lämpad för detta än att den svenska regeringen styr här.

Jag har dock flera gånger hört rikspolischefen tala mycket om trafik. Han ser att i dag används trafikledare för brottslig verksamhet, och han känner själv att detta är ett område som har fått stå tillbaka under de många år då poliserna har minskat i antal och har haft stora och svåra avvägningar att göra. Med den kraftsamling som vi nu gör för vägar och ordning och reda tror jag att vi kommer att se en skillnad. Det kräver dock också ett bra samarbete mellan Trafikverket, polisen och åkarna så att detta tas på allvar och tas som en viktig arbetsmiljöfråga för landets åkare.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Prot. 2019/20:38

26 november

Svar på
interpellationer

§ 18 Svar på interpellation 2019/20:77 om bristande opartiskhet i utbildningsväsendet

Anf. 89 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Robert Stenkvist har frågat mig vad jag rent allmänt anser om att lärare vinklar sin undervisning åt de egna politiska preferenserna på ett signifikant sätt, och om jag anser att det behövs ändringar i till exempel skollagen för att förtydliga saklighet och opartiskhet och på så sätt om möjligt minska överträdelserna på våra utbildningsanstalter. Robert Stenkvist har också frågat mig om jag anser att det behövs tydligare och kraftfullare konsekvenser för lärare som kanske upprepade gånger påtagligt bryter mot saklighet och opartiskhet.

Jag vill inledningsvis säga att jag som minister inte kan kommentera de påståenden om en enskild lärare som Robert Stenkvist nämner i sin interpellation.

Regeringens och min självklara uppfattning är att alla lärare ska iaktta kravet på saklighet och allsidighet i undervisningen. Vikten av saklighet och objektivitet underströks också i propositionen *Politisk information i skolan* (prop. 2017/18:17), som riksdagen beslutade om hösten 2018.

Bestämmelser om statsskickets grunder och grundläggande fri- och rättigheter, som kan sägas utgöra vår konstitutions värdegrund, finns i regeringsformen. Enligt 1 kap. 2 § fjärde stycket regeringsformen ska det allmänna verka för att demokratins idéer blir vägledande inom samhällets alla områden. Skolor och skolans personal ska beakta objektivitetsprincipen i regeringsformen som innebär en skyldighet att iaktta saklighet och opartiskhet i verksamheten.

Skolan har också ett viktigt demokratiskt uppdrag, vilket regleras såväl i skollagen (2010:800) som i skolans läroplaner. Utbildningen ska vidare vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

En lärare ansvarar för den undervisning som han eller hon bedriver och ska se till att undervisningen är saklig och allsidig. Rektorn leder och samordnar det pedagogiska arbetet vid en skolenhet och ansvarar för att utbildningen utvecklas. Om en lärare i sin undervisning inte följer skolans styrdokument bör det få konsekvenser. I första hand åligger det arbetsgivaren att vidta åtgärder inom ramen för arbetsrätten. Statens skolinspektion har tillsyn över skolväsendet, och i detta ansvar ingår att kontrollera att utbildningen följer bestämmelserna i skollagen och andra författningar som reglerar verksamheten.

Vidare prövar Lärarnas ansvarsnämnd om lärare som misskött sig ska få en varning eller bli av med sina legitimationer. Prövningen sker efter att Skolinspektionen gjort en anmälan. En legitimerad lärare kan få en varning om han eller hon varit oskicklig i sin yrkesutövning eller i samband med sin yrkesutövning gjort något brottsligt som gör att lämpligheten att verka som lärare kan ifrågasättas eller på något annat sätt visat sig mindre lämplig att undervisa.

Om läraren till exempel varit grovt oskicklig i sin yrkesutövning, begått ett allvarligt brott eller på något annat sätt visat sig särskilt olämplig att undervisa kan lärarlegitimationen komma att dras in.

I fråga om saklighet och opartiskhet är regleringen tydlig, och jag ser inget behov av att göra några ändringar i skollagen eller andra författningar.

Anf. 90 ROBERT STENKVIST (SD):

Fru talman! Det här är andra gången som statsrådet Ekström och jag debatterar samma ämne. Orsaken är inte att ödsla vår tid, utan för att jag inte blev riktigt nöjd förra gången. Det här är ett återkommande problem som jag faktiskt tror måste åtgärdas.

Först vill jag mer direkt bemöta statsrådets svar, fru talman.

En minister ska självfallet inte gå in på enskilda fall, men jag ansåg mig tvungen att i min interpellation nämna ett exempel som visar hur detta odemokratiska ofog förekommer – bevis, helt enkelt.

Fru talman! I statsrådet Ekströms skriftliga svar står det följande: ”Regeringens och min självklara uppfattning är att alla lärare ska iaktta kravet på objektivitet och saklighet i undervisningen.” Det är jättebra. Jag minns inte att jag fick ett lika klart svar förra gången jag ställde en interpellation om detta. Jag tycker att detta är ett bra svar.

Vidare, fru talman, säger statsrådet Ekström att ”skolor och skolans personal ska beakta objektivitetsprincipen i regeringsformen som innebär bland annat en skyldighet att iaktta saklighet och opartiskhet i verksamheten”. Tack, statsrådet Ekström! Detta var exakt vad jag ville höra. Om statsrådet hade sagt detta förra gången hade vi kanske till och med kunnat skippa den här interpellationen helt.

Men så har vi problemen med att lärare som gör övertramp ändå fortsätter. Därav följer min fråga om det behöver göras förtydliganden i till exempel skollagen.

Jag ska tala lite om bakgrunden till min upprepade interpellation. Efter att vi pratades vid sist om det här har ett mycket graverande fall i ett gymnasium i Karlskrona uppmärksammats. Det var ett fall där en lärare framställde tre partier, inte bara Sverigedemokraterna, som direkt odemokratiska. Läraren hade dessutom angående detta gjort eget undervisningsmaterial, som skärmdumpades av en upprörd förälder. Här har vi alltså svart på vitt att en lärare ägnar sig åt ren partipolitik på undervisningstid.

Vi ska inte gå in för mycket på det här enskilda fallet. Vi ska inte handskas med enskilda fall här. Men detta är ändå ett konkret och tydligt exempel på att det föreligger ett problem. Det är ett problem som vi inte bör sopa under mattan, tycker jag – därav min fråga till statsrådet. Om fall med bristande opartiskhet fortsätter att droppa in, kan det då inte till slut bli fråga om att regeringen ändå bör vidta åtgärder angående det här?

Jag har även en allmän reflektion. Om vi tycker att det är okej med politisk påverkan från vänsterhåll måste det vara lika okej med politisk påverkan från motsatt håll. Då måste till exempel en sverigedemokratisk lärare få föra fram sina åsikter på exakt samma sätt. Men jag tycker inte att det ska vara så åt något håll. Nu verkar det vara så att lärarkåren lutar lite åt vänsterhållet totalt sett, men det kanske inte varar för evigt. Det kan också vara så att lärare från höger är bättre på att skilja på undervisning och privata åsikter.

Anf. 91 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Robert Stenkvis säger mycket riktigt att det är andra gången som en i stort sett likalydande fråga ställs. Ledamoten säger också att han inte var riktigt nöjd förra gången. Den här gången säger han att svaret är jättebra. Mitt minne kanske sviker mig, men om jag minns den tidigare interpellationsdebatten med Robert Stenkvis rätt var han uttalat positiv till

mitt svar och sa att det var väldigt bra. Jag får väl hoppas att vi kan skipa att ha en liknande interpellationsdebatt en gång till. Men jag kanske minns alldeles fel – det kan ju ha varit någon annan interpellationsdebatt där Robert Stenkvist hyllade mitt svar.

Jag har fortfarande lite svårt att svara på den fråga som Robert Stenkvist ställer. Robert Stenkvist säger mycket riktigt att vi inte ska diskutera enskilda fall här i riksdagens talarstol. Sedan fortsätter han att diskutera ett antal enskilda fall. Jag kan lika lite nu som i interpellationssvaret säga någonting om de påståenden som Robert Stenkvist för fram.

Det finns, som jag har redogjort för, en vedertagen ordning för hur man hanterar fall där det anses att lärare har begått fel i sin yrkesutövning. Den ordningen är klar och tydlig. Den är fastslagen av riksdagen, och den är öppen och tillgänglig.

Med det får jag avsluta den här delen av mitt svar och avvakta vad Robert Stenkvist mer har att anföra, eftersom det inte finns så mycket mer jag kan tillföra utöver det som redan är inlämnat.

Anf. 92 ROBERT STENKVIST (SD):

Fru talman! Jag kan inte minnas att det som jag citerade skulle ha varit med i det förra interpellationssvaret, men jag tycker att det är glasklart. Min önskan är att det skulle vara lika glasklart för landets lärare och rektorer. Men det visar sig gång på gång att det inte är det. Det är därför jag står här och för en interpellationsdebatt om detta.

Det droppar in jättemånga rapporter om lärare som inte klarar av det här med opartiskheten. Det sker främst i valrörelsen, men det kommer rapporter hela tiden. Jag får höra om barn som kommer gråtande hem för att deras föräldrar är sverigedemokrater och lärarna har sagt att de är hemska och ska utrota människor och allt möjligt. De här barnen är alldeles förstörda. Jag har hört många sådana historier. Det är därför jag interPELLERAR om detta.

Fru talman! Det som statsrådet Ekström har anfört och som jag citerar är alldeles utmärkt. Men det verkar inte gå in i huvudet på riktigt alla lärare här i Sverige. Därför tror jag att det måste göras ett förtydligande i något styrdokument, helst i skollagen. Vi har ett problem. Här fungerar det inte. Jag är helt ense med statsrådet Ekström om det jag citerade. Det är klockrent. Det är så jag vill ha det. Men problemet är att det finns lärare som inte fattar det här.

En regering och ett statsråd kan inte agera för att det uppstår enstaka problem här och där, men om det finns ett återkommande problem måste det till slut bli ett ansvar för regering och statsråd, anser jag. Jag är trött på att höra de här historierna om föräldrar som får hem gråtande förtvivlade barn för att läraren har målat ut sverigedemokrater och ibland även moderater och kristdemokrater som hemska. Det som sägs har ingenting med verkligheten eller vår politik att göra. Vi framstår som omänskliga. Detta står lärare och säger i landets klassrum.

Fru talman! Jag tror att det här är vanligare än vad statsrådet Ekström har uppfattning om. Hur vanligt det är har jag av naturliga orsaker ingen exakt koll på. Men vi har helt enkelt ett problem. Regeringen ska naturligtvis inte ta mig på orden, fru talman. Men man kan kanske i ett första steg göra en undersökning av hur saken ligger till.

Anf. 93 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Jag har ett väldigt glädjande besked till Robert Stenkvist.

Robert Stenkvist berättar om lärare som uttrycker sig på ett sådant sätt att barn kommer hem och gråter. Om detta sker, om de här missförhållandena föreligger, vill jag verkligen understryka att det naturligtvis är ett problem.

Det glädjande beskedet i sammanhanget är att den lagstiftning som Robert Stenkvist själv nu har recenserat i så väldigt positiva ordalag från talarstolen åtföljs av en ordentlig åtgärdstrappa. Det finns klara och tydliga bestämmelser om hur man ska bete sig när man tycker att lärare inte gör som de ska. Man ska vända sig till rektorn. Man kan vända sig till skolans huvudman. Man kan vända sig till Skolinspektionen. Skolinspektionen har möjlighet att ta upp saken på flera olika sätt, bland annat genom att ta hela ärendet till Lärarnas ansvarsnämnd. Denna åtgärdstrappa finns till för att lagens bokstav ska bli verklighet. Det är den vägen man ska gå om man är missnöjd med hur lärare beter sig.

Det är glädjande att Robert Stenkvist tycker att lagstiftningen är väl utformad och väl formulerad. Jag kan bara uppmana alla som uppfattar det som att lärare beter sig illa mot barn att använda sig av de verktyg som lagstiftningen ger oss: att vända sig till rektorn, till huvudmannen och i sista hand till Statens skolinspektion.

Anf. 94 ROBERT STENKVIST (SD):

Fru talman! Som jag har sagt tidigare tycker jag inte att det är fel på lagstiftningen. Jag skulle vara jätteglad om den bara följdes.

I utskottet i dag diskuterade vi rektoreernas så att säga lite ojämna kvalitet. Det uttrycktes inte så direkt, men mellan raderna. Rektorn på skolan i exemplet som jag nämnde har jag ringt upp. Hon verkade inte förstå problemet. Sedan ska jag vara lite positiv. En partikamrat till mig ringde upp skolchefen i kommunen. Han tog detta på allvar och verkade fatta problemet. Men rektorn verkade inte förstå problemet över huvud taget, fast det fanns bevis. Det är därför jag tar upp det här enskilda fallet – för att exemplifiera själva problemet, även om vi inte kan ta upp enskilda problem.

Jag tror att vi har ett problem. Jag tycker att regeringen med tiden måste ta tag i detta, kontrollera hur det ser ut, kontrollera de här fallen. Att det kommer hem gråtande barn har jag hört många gånger.

Det är kanske någon som ljuger. Men alla historier jag hört om det här kan inte vara lögn. Det är helt osannolikt. Jag hoppas att regeringen och statsrådet Ekström med tiden tar tag i det här problemet, fru talman, och åtminstone undersöker hur det ligger till.

Anf. 95 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! I en rättsstat finns det förstås klara och tydliga regler, som det gör i det här fallet. Det finns också en tydlig ordning som är utpekad i lagstiftning och i författningar som visar hur man ska bete sig om man tycker att reglerna inte har följts. Den ordningen tycker jag att man ska följa. Det är avsevärt mycket bättre än om regeringen skulle stå med ansvaret att till exempel utreda eller uttala sig om enskilda fall. Med det får jag tacka för interpellationen.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 19 Svar på interpellation 2019/20:83 om digital likvärdighet i skolan

Anf. 96 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Maria Stockhaus har frågat mig när jag avser att börja ta mitt ansvar när det gäller de initiativ i den skoldigiplan som ligger på Utbildningsdepartementets bord.

Fokus i skolan ska vara på kunskap och bildning. Alla elever har rätt till undervisning utifrån hela läroplanen. Digitala verktyg är en viktig del i undervisningen, inte minst i ämnena matematik och teknik. Därför har regeringen beslutat om förändringar i styrdokumentet bland annat för grund- och gymnasieskolan så att digitala verktyg är en del av innehållet i läroplanernas kurs- och ämnesplaner sedan juli 2018.

Statens skolinspektion har gjort en granskning av hur vissa skolor arbetar med digitala verktyg i undervisningen i högstadiet. Granskningen visar att det ser väldigt olika ut i olika klassrum. Detta ger en indikation på de problem med likvärdighet som finns i svensk skola. Därför anser regeringen att staten fortsatt bör ta ett ansvar för att stärka den digitala likvärdigheten i skolan.

Arbetet med digitaliseringen av skolväsendet pågår för fullt. Digitaliseringen av skolan innebär såväl möjligheter som risker. Rätt använda kan digitala verktyg utveckla undervisningen och underlätta lärarnas arbetsmiljö. Det är huvudmännens ansvar att se till att lärare och annan personal får den kompetensutveckling de behöver för att kunna utföra sitt uppdrag så att de kan använda digitala verktyg på bästa sätt i undervisningen.

För att staka ut en riktning och stärka likvärdigheten beslutade regeringen 2017 om en nationell digitaliseringsstrategi för skolväsendet. Regeringen slöt därefter en överenskommelse med Sveriges Kommuner och Landsting som tog fram en handlingsplan i syfte att förverkliga digitaliseringsstrategin. Handlingsplanen omfattar en kartläggning av pågående insatser och aktiviteter samt av övergripande behov inom skolväsendet. Den visar SKL:s bedömning av vad olika aktörer behöver göra för att uppfylla målen i strategin.

Regeringen håller med SKL om att många aktörer behöver bidra i digitaliseringen av skolväsendet. Handlingsplanen är dock inte en steg-för-steg-instruktion för den enskilda huvudmannen eller skolan. För att förverkliga visionen i strategin behöver ett utvecklingsarbete ske på alla nivåer, inte minst på regional och lokal nivå. En nyckelfaktor är att digitaliseringen integreras i det systematiska kvalitetsarbetet.

Regeringen har gett Statens skolverk i uppdrag att främja digitaliseringen inom skolväsendet och att underlätta för skolor och huvudmän att ta till vara digitaliseringens möjligheter i undervisning och i administration. Arbetet ska utgå från den nationella digitaliseringsstrategin för skolväsendet. I arbetet ingår även att följa upp målen i den nationella digitaliseringsstrategin och vilket genomslag den får i verksamheterna. Inom ramen för detta uppdrag har Skolverket utvecklat, publicerat och genomfört flera insatser och aktiviteter som svarar mot digitaliseringsstrategins fokusområden.

Anf. 97 MARIA STOCKHAUS (M):

Fru talman! Tack, utbildningsministern, för svaret!

Regeringen har som målsättning att Sverige ska bli bäst i världen på digitalisering och att använda digitala verktyg generellt i samhället. Det förpliktar. Det förutsätter också att vi har ett utbildningssystem som ger alla digital kompetens och förståelse för hur digitala verktyg fungerar och hur de kan användas.

I många andra länder har man tagit krafttag för att säkerställa att alla skolor och elever får tillgång till digitala verktyg. I flera av våra grannländer mäter man också digital kompetens i nationella prov. EU har också digital kompetens som en av nyckelkompetenserna för EU:s framtida konkurrenskraft och utveckling.

Regeringen har fattat beslut om en digital strategi för skolan. Skolverket har gjort en del för att underlätta för skolor och huvudmän att ta till vara digitaliseringens möjligheter. Men det är alldeles uppenbart att det inte är tillräckligt.

Skolinspektionen har gjort en granskning som visar det ganska tydligt, och då har man ändå tittat på en ganska begränsad del. Man har tittat på matte och teknik i årskurs 7–9. Det som man har kommit fram till förskräcker.

Det är 59 procent som använder digital teknik i liten utsträckning. It-strategier hos huvudmän är inte konkretiserade och används inte på 83 procent av skolorna. Det är 78 procent som inte uppfyller de krav på användning av digital teknik som finns i årskurs 7–9. Skolor har tillgång till it-tekniskt stöd men inte till it-pedagogiskt stöd.

Menar vi allvar med att skolan verkligen ska utnyttja digitaliseringens möjligheter krävs åtgärder och tydligare styrning. SKL har tagit fram en skoldigiplan efter dialog med regeringen, som utbildningsministern också säger i sitt svar. Men det behöver förverkligas. Man behöver ta tag i de punkter som finns i planen. Man kan också fundera över att man inte också involverade Friskolornas riksförbund när man hade diskussionen med SKL eftersom totalt 15 procent av eleverna går i fristående skolor.

Skoldigiplan innehåller många viktiga steg för att strategin som regeringen har beslutat om ska bli verklighet. Ett antal punkter kräver åtgärder från regeringen. Det är bestämt 13 stycken. Det handlar bland annat om att stärka samordningen via Skolverket med stöd för till exempel upphandling och fortbildning.

Det behövs ett avtal mellan SKL och regeringen och Friskolornas riksförbund om utvecklingen av digitaliseringen i skolan, finansiering av en fortbildningssatsning och inte minst lärarutbildningarna. Det handlar om hur de lever upp till förändrade läroplaner. I planen finns att man behöver förändra lärarutbildningen. Det handlar också om förenklad informationsöverföring och standarder.

Fru talman! Det är lätt att ta fram en strategi. Men den är inte värd papperet den är skriven på om den inte leder till konkreta åtgärder. När tänker regeringen ta tag i de punkter som finns i skoldigiplanen?

Anf. 98 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Jag ska börja med att helt hålla med Maria Stockhaus om det allra sista. Det är lätt att skriva punkter på ett papper men mycket svår-

Prot. 2019/20:38

26 november

Svar på

interpellationer

rare att se till att de blir verklighet. Ett tydligt exempel på det är den genomgång som Skolinspektionen har gjort av hur arbetet går till.

Vi befinner oss i ett läge där svensk skola har digitaliserats rätt så kraftigt under ett antal år. Vi har också många år bakom oss där väldigt lite gjordes. Det är lätt att skriva och föreskriva hur man ska göra och mycket svårare att se till att det blir verklighet.

Vad är det Sveriges lärare själva säger att de behöver för att kunna tillvarata digitaliseringens fulla potential? En viktig sak som ständigt återkommer i de utvärderingar som görs är lärarnas behov av kompetensutveckling.

Här har regeringen sett till att Skolverket har möjligheter att arbeta med ett uthålligt stöd till landets skolor, ett skolutvecklingsprogram. Vi har ett antal nationella skolutvecklingsprogram. Ett av dem är fokuserat på digitaliseringen och ser till att våra skolor får goda möjligheter att vidareutveckla lärarnas kompetens.

Det gäller till exempel i programmering, vilket är ett ämnesområde som är nytt i våra kursplaner. Där hade väldigt många lärare ett mycket stort behov av att snabbt sätta sig in i ett nytt ämnesområde. Det handlar också om digitala verktyg. Det är precis det som Maria Stockhaus lyfte upp i sitt inlägg att Skolinspektionen haft synpunkter på.

Det handlar också om informationssökning och källkritik på nätet. Det är ett ämnesområde som blir allt viktigare i en tid där fakta och åsikter blandas hej vilt i debatten. Tack vare de nationella skolutvecklingsprogrammen och att Skolverket får möjlighet att uthålligt och år för år arbeta med att ge stöd till skolorna och lärarna finns det nu tillgång till ett mycket bättre stöd än vad det fanns för bara några år sedan.

Jag vill också peka på det stora arbete som görs med att säkerställa att vi ska kunna övergå till nationella prov som genomförs, tas fram och hanteras på ett digitalt sätt. Detta är ett väldigt stort arbete, och Skolverket arbetar för fullt. Bara för några veckor sedan fick man ett förtydligande bemyndigande att meddela föreskrifter om nationella prov, deltagande och tekniska krav för huvudmännen.

Det är en stor uppgift för Skolverket, men framför allt för huvudmännen, att se till att digitala prov kan genomföras på ett rättssäkert och likvärdigt sätt. Alla som har varit på en arbetsplats vet hur beroende man är av att nätet inte går ned. Det måste funka när de digitala proven skrivs, och här finns en hel del kvar att göra ute hos många huvudmän.

Fru talman! Mycket görs på detta område. Jag känner sedan gammalt till att Maria Stockhaus är väldigt otålig, och jag vet att hon var otålig också under alliansregeringens tid när det gällde den tidens framgångar eller brist på framgångar avseende digitaliseringen av skolan.

Som svar på Maria Stockhaus fråga får jag lämna det lite tråkiga ministersvaret att beredning pågår i Regeringskansliet. Vi har fått in skoldigiplanen från SKL och arbetar med att ta hand om förslagen. Vi kommer att återkomma till hur vi går vidare med dem.

Anf. 99 MARIA STOCKHAUS (M):

Fru talman! Som utbildningsministern nämnde finns det en deadline 2022 för när det är tänkt att de nationella proven ska göras digitalt. Nu börjar det komma signaler från ansvariga på Skolverket om att den tids-

planen inte kommer att hålla. Kommunerna har helt enkelt inte infrastrukturen på plats för att klara uppdraget.

Denna interpellation handlar om digital likvärdighet. Det finns redan i dag kommuner där elever gör många av sina prov digitalt. Med tanke på att Sverige är ett av världens mest digitaliserade länder är det svårt att acceptera att vi inte 2022 skulle kunna göra våra nationella prov digitalt. Det krävs tuffare styrning gentemot huvudmännen för att detta ska bli verklighet.

De nationella proven är faktiskt den enda del av strategin och av det som har med skolans digitalisering att göra som är tidssatt. I det förslag till strategi som Skolverket skrev fanns det en tidsram, åtminstone för när infrastrukturen skulle finnas på plats på alla skolor. Detta var väldigt tydligt gentemot huvudmännen. Nu är det inte alls lika tydligt. När ska strategin egentligen vara verklighet? När ska skolorna fullt ut kunna använda digitala verktyg?

Som det ser ut nu finns det kommuner och skolor som drar ifrån, där digitala verktyg är en självklarhet och lärare vet när och hur man ska använda dem. På vissa skolor finns ingenting alls. Möjligtvis finns några datorer eller lärplattor, men lärarna har ingen kompetens när det gäller hur de ska användas. Ibland funkade inte infrastrukturen. Då vågar man inte använda dem för att man är rädd för att det ska gå ned. Eller så tar det halva lektionen innan alla elever är inloggade. För en regering som säger sig värna likvärdighet, som denna regering gör, borde detta vara besvärade och en fråga som har hög prioritet.

Föräldrar som har det bra ställt ser till att det finns digitala verktyg hemma så att barnen har möjlighet att både göra skolarbete och andra saker på dem och att lära sig att använda digital teknik som ett naturligt verktyg i vardagen. I andra familjer, oftast de som har det sämre ställt, är det inte alls lika självklart att det finns. I kommuner där man har infört det som kallas en-till-en och sett till att eleverna dessutom har möjlighet att ta med sig datorn eller lärplattan hem har det för en del familjer varit den dator som familjen har tillgång till.

Alla elever förtjänar att gå i en skola som är en del av samhället runt omkring, där digitaliseringens möjligheter tas till vara och där eleverna får den digitala kompetens som arbetslivet kommer att kräva att de har. Det finns en lista över nödvändiga åtgärder. Som det ser ut just nu ute i våra kommuner är det väldigt olikvärdigt. På vissa håll fungerar det jättebra, på andra inte.

Jag tycker att detta är anmärkningsvärt. Svaret att ni bereder frågan är trist. Det är bråttom. Många kommuner och skolor drar ifrån, och många elever får i dagsläget inte med sig det de har rätt till enligt våra styrdokument.

Hur ser utbildningsministern på detta med tidsramar när det gäller att sätta press på huvudmännen? Det fanns med i Skolverkets ursprungliga förslag till strategi men togs sedan bort när förslaget bereddes i Regeringskansliet.

Anf. 100 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Maria Stockhaus efterlyser tuffare styrning av huvudmännen. Jag vill påminna om att Skolverket för bara några veckor sedan fick ett nytt bemyndigande från regeringen. Detta var ett svar på en begäran

Prot. 2019/20:38
26 november

Svar på
interpellationer

från Skolverket. Man uppgav att man behövde ett lite tuffare mandat för att kunna begära viss teknisk infrastruktur och vissa tekniska lösningar hos huvudmännen.

Jag är väldigt angelägen om att den digitalisering som vi nu arbetar med i den svenska skolan ska understödja elevernas kunskapsutveckling. Jag är angelägen om att den ska vara likvärdig – att vilket hem man är född i eller vilken skola man går i inte ska spela någon roll för hur mycket man lär sig när det gäller att använda digitala verktyg och hur mycket man lär sig inom viktiga ämnesområden som källkritik eller programmering.

Ja, Maria Stockhaus, vi ligger efter. När jag tittar på Sverige och framför allt deltagandet i nationella prov ser jag att vi, i jämförelse med andra europeiska och nordiska länder och länder på andra sidan Atlanten, ligger långt framme när det gäller tillgång till teknisk infrastruktur och arbetslivets behov av digitalt kunniga personer. Vi har en stor exportindustri och exporterar både produkter och tjänster, vilket är beroende av att vi har goda kunskaper i programmering och god kompetensförsörjning när det gäller systemkunskap och liknande.

Men vi digitaliserar våra nationella prov senare än man gör i många andra länder. Eftersom jag tycker att det är långtråkigt med politiker som står och skyller ifrån sig på sina företrädare kan jag bara konstatera att det är ett faktum att vi har startat senare än andra.

När vi nu har startat senare än andra länder med den nödvändiga digitaliseringen av de nationella proven ska vi göra den på ett sådant sätt att de kan genomföras på ett likvärdigt sätt. Jag kommer att se till att Skolverket får de mandat och de verktyg de behöver, och jag kommer att vara väldigt angelägen och följa arbetet mycket noga så att det sker på ett rätts-säkert och likvärdigt sätt.

Jag har egen erfarenhet av hur det går till när myndigheter och huvudmän får lite för snäva tidsramar. Det kostar i slutändan alltid för eleverna och för de hårt arbetande lärarna och rektorerna i svensk skola när reformer genomförs med otillräckliga tidsramar. För mig är det viktigare att detta blir riktigt och rätt gjort än att det går fort. Samtidigt har Skolverket ett uppdrag, och det kommer jag att följa för att se till att det utförs på ett klokt sätt.

Anf. 101 MARIA STOCKHAUS (M):

Fru talman! Exempelen på möjligheter när det gäller skolans digitalisering är ganska många. Det finns redan nu AI-lösningar som kan identifiera elever som riskerar att ha svårigheter med läs- och skrivinlärning och eventuellt har diagnosen dyslexi. Detta används redan i ett antal kommuner som har infrastrukturen på plats, till skillnad från en hel del kommuner där infrastrukturen inte fungerar på ett sådant sätt att det går att använda.

Det finns i dag digitala läromedel som underlättar individualisering och ger elever möjlighet att ta till sig kunskaper via text, uppläst material och film, bland annat. Forskning visar att framför allt pojkar gynnas av de möjligheter som tillgång till digitala verktyg ger. Digital kompetens är viktig, och det är svårt att få den om man inte har tillgång till digitala verktyg i skolan.

Verktygen i sig kommer aldrig att åstadkomma någon förändring; även detta visar forskning ganska tydligt. De kan till och med göra resultaten sämre om inte infrastrukturen fungerar, naturligtvis, men framför allt om

det inte finns en kompetent lärare i klassrummet, som förutom att vara en skicklig lärare också vet hur dessa verktyg används på rätt sätt.

Där kommer lärarutbildningen in. En av de punkter som SKL har lyft som väldigt viktig i skoldigiplanen är att de nyutexaminerade lärare som kommer ut från våra lärarutbildningar faktiskt har digital kompetens kopplad till det pedagogiska uppdraget.

Det finns lärosäten, exempelvis Linnéuniversitetet, som har påbörjat en utveckling med att få in digitalisering i lärarutbildningen, men det ser inte ut så överallt. Huvudmän som tar emot nyexade lärare vittnar om att de sällan har tillräcklig digital kompetens för att jobba i ett klassrum där infrastrukturen finns på plats. När tänker regeringen ta tag i frågan om digitalisering i lärarutbildningen?

Anf. 102 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Jag kommer att begränsa mitt svar till det som hör till mitt ansvarsområde. Ditt hör inte lärarutbildningen.

Maria Stockhaus anförande kan inte tolkas på något annat sätt än att hon är nöjd med att regeringen äntligen tar tag i frågan om digitalisering efter en lång period då väldigt lite hände. Det är bra att vi gör det, men jag kommer som utbildningsminister att ta ansvar för att skolans digitalisering och det som ligger längst fram och just nu är mest aktuellt, digitaliseringen av de viktiga nationella proven, kan genomföras på ett sådant sätt att det blir både likvärdigt och rättssäkert och också tekniskt hållbart. Jag kommer att lägga stor möda på att följa det arbetet och se till att det blir gjort på ett bra sätt.

Jag vill också passa på tillfället att påpeka hur viktigt det är att artificiell intelligens, AI, som Maria Stockhaus talar sig så varm för här, används på ett sådant sätt i skolan att vi tar till vara de stora möjligheter som finns men också är medvetna om de mycket stora risker som finns, inte minst för elevernas integritet när det gäller de stora datamängder som potentiellt kan samlas in och som potentiellt kan hamna i helt fel händer om dessa verktyg används på ett osäkert sätt.

Låt mig också påminna om hur viktigt det i den digitaliserade skolan blir att använda de möjligheter till automatisk rättning av nationella prov på ett klokt sätt som vi kan få om vi använder detta verktyg.

Jag är stolt och glad över att vi äntligen har tagit tag i skolans digitalisering. Jag ser fram emot att arbeta vidare med och fatta olika beslut med anledning av den skoldigiplan som SKL har lämnat. Jag ser också fram emot att samarbeta med riksdagen och Maria Stockhaus i de här frågorna.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 20 Svar på interpellation 2019/20:89 om referenser till Bibeln och religiösa urkunder i grundskolans nya kursplan

Anf. 103 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Ingemar Kihlström har frågat mig om jag tycker att det är rimligt att som Skolverket föreslår ta bort den tydliga referens till Bibeln och religiösa urkunder som finns i grundskolans ämnesplan i dag och hur

detta förslag går ihop med ambitionen att göra skrivningarna och innehållet i kursplanen tydligare.

Statens skolverk arbetar nu med att ta fram förslag till reviderade kurs- och ämnesplaner. Syftet är bland annat att fakta och förståelse ska betonas tydligare och att kunskapskraven ska bli mindre omfattande och detaljerade. Utkast på förslag remitterades av Skolverket mellan den 25 september och den 23 oktober. Myndigheten arbetar nu med att, utifrån de synpunkter som inkommit, färdigställa sina förslag och planerar att överlämna dessa till regeringen i december 2019. Skolverket har alltså ännu inte lämnat några förslag till regeringen.

Skolverket skriver på sin webbplats att det i debatten sprids felaktigheter och missförstånd om deras remitterade förslag, bland annat att kunskaper tas bort bara för att vissa ord byts ut mot samlingsbegrepp. Skolverket framhåller vidare att det i debatten ofta glöms bort att kursplanerna är lärarnas arbetsverktyg. Det är lärarna som med sin kunskap och ämneskompetens ska omsätta kursplanerna i undervisningen för eleverna.

Gällande begreppet Bibeln framhåller Skolverket att Bibeln inte kommer att försvinna från undervisningen och att förslaget i stället förstärker undervisningen om religiösa texter. Enligt förslaget blir det bland annat obligatoriskt för läraren att undervisa om kristendomens och världsreligionernas centrala berättelser och tankegångar. På så sätt anger myndigheten att undervisningen om urkunder förstärks, och där har Bibeln en självklar plats.

Låt mig vara tydlig med att jag anser att Bibeln och andra centrala urkunder har en självklar plats i ämnet religionskunskap. Det är också viktigt för mig att det är tydligt för lärarna vad som ska tas upp i undervisningen. Kurs- och ämnesplanerna ska utgöra ett bra arbetsverktyg för lärarna både vid planering av undervisningens innehåll och vid bedömning av elevernas kunskaper.

Jag ser fram emot att i december ta del av Skolverkets färdiga förslag till reviderade kurs- och ämnesplaner. Dessa ska beredas inom Regeringskansliet, och därefter kan regeringen ta ställning till förslagen.

Anf. 104 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD):

Fru talman! Jag tackar utbildningsministern för svaret.

Bakgrunden till min interpellation är det förslag till nya ämnesplaner för grundskolan som Skolverket har under framtagning och som har varit ute på remiss. Ambitionen är att de ska vara i fullt bruk till det läsår som startar hösten 2020. Förslaget har rönt stor uppmärksamhet, då Skolverket i sin ambition av förnyelse och förtydligande har gjort förändringar som väckt debatt och ifrågasättande.

Diskussionen inleddes när man fann att det i det nya förslaget ingick att ta bort undervisning om antiken i ämnet historia. Sedan lyftes det som vi berör i dag, då Bibeln tas bort som uttalad referens i förslaget till ny ämnesplan i ämnet religionskunskap. Det har också visat sig att i musik tas den tydliga referensen bort att undervisningen ska omfatta nationalsången och psalmer.

Jag misstror inte Skolverket och dess ambition att förnya och förenkla ämnesplanerna, men i mina ögon tar man genom strykningarna bort en viktig bas för kunskap. Genom strykning av referens till Bibeln och psal-

mer förminskas kopplingen till den judisk-kristna värdegrund och den historiska bakgrund som utgör basen för vårt samhälle.

I inledningen till dagens läroplan, Lgr 11, står följande klargörande: ”Människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet mellan människor är de värden som skolan ska gestalta och förmedla. I överensstämmelse med den etik som förvaltats av kristen tradition och västerländsk humanism sker detta genom individens fostran till rättskänsla, generositet, tolerans och ansvarstagande.”

Det lägger en grund för undervisningen. Men denna grund försvagas, som jag ser det, i det nya förslaget till ämnesplaner.

Fru talman! För årskurs 1–3 ska man enligt dagens ämnesplan ta upp följande i ämnet religionskunskap: några högtider, symboler och berättelser inom kristendom, islam och judendom, några berättelser ur Bibeln och deras innebörd samt några av de vanligaste psalmerna. Detta har ändrats i det nya förslaget till ämnesplan och förkortats till: några högtider, symboler och berättelser inom kristendom, islam och judendom och deras innebörder.

För årskurs 4–6 är uppdraget nu ändrat på motsvarande sätt. I den ursprungliga plan som gäller i dag står det: centrala tankegångar bakom ritualer, levnadsregler och heliga platser i kristendomen och de andra världsreligionerna, till exempel som de uttrycks i religiösa berättelser i Bibeln och andra urkunder. Detta har ändrats så att det inte längre finns någon referens till Bibeln och andra urkunder.

Fru talman! Jag tycker att Skolverket tyvärr har gått fel. I stället för att klargöra gör man inriktningen för religionsundervisningen diffus, utan den klara koppling till Bibeln som dagens ämnesplan ger. I dagens samhälle finns en klar referens och koppling till Bibeln i exempelvis språk, filmer och böcker. Om det nya förslaget till läroplan genomförs ser jag en stor risk att det medför att barn och ungdomar missar denna kunskap och koppling.

Jag vill därför fråga utbildningsministern: När man jämför de skrivningar som finns i dag med det nya förslaget, så som det hittills presenterats, tycker utbildningsministern att det är rimligt att som Skolverket föreslår ta bort den tydliga referensen till Bibeln och religiösa urkunder? Och tycker utbildningsministern att de exempel från det nya förslaget som jag lyft fram går ihop med ambitionen att göra skrivningarna och innehållet i kursplanen tydligare?

Anf. 105 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Jag har med intresse lyssnat på Ingemar Kihlströms inlägg och tycker att det är lite tråkigt att remisstiden för Skolverkets utkast gick ut den 23 oktober. Det här inlägget hade ju kunnat skickas in till Skolverket som ett väldigt intressant remissvar.

Nu tror jag att Skolverket har fått ganska många likartade remissvar, så jag tror att de synpunkter som framförs i frågan har kommit Skolverket till del. Jag ser med intresse fram emot Skolverkets slutliga förslag. Det är ju nästan överraskande för alla oss som har följt den här debatten att Skolverkets slutliga förslag kommer först i december. Det har alltså inte avlämnats ännu.

Prot. 2019/20:38
26 november

Svar på
interpellationer

Hela poängen med att skicka ut ett förslag på remiss är för övrigt att få in de synpunkter som må finnas. Jag är övertygad om att Skolverket har fått in en hel del synpunkter på de skrivningar som man har skickat ut.

För mig är det väldigt svårt att svara på de frågor som Ingemar Kihlström ställer. Jag väljer att vänta, avvakta och se vilket förslag Skolverket slutligen kommer att lämna till regeringen. Det är trots allt mitt jobb som minister att ta ställning till de förslag som kommer på mitt bord och inte till de förslag som inte kommer på mitt bord.

Får jag också passa på att påminna om att det arbete som Skolverket gör avser den del av läroplanen som vi kallar för kursplaner, det vill säga kursplaner, centralt innehåll och ämnesplaner. Det avser inte den del som Ingemar Kihlström läste upp och som är portalparagrafen i läroplanens allmänna del. Den allmänna delen är inte föremål för översyn nu.

Anf. 106 INGEMAR KIHLSSTRÖM (KD):

Fru talman! Tack, ministern!

Man kan kanske tycka att debatten om Bibelns roll i ämnesplanen är en debatt likt en storm i ett vattenglas. Men jag ser ämnesplanen som ett av verktygen för att lägga en stabil grund och riktning, och det är viktigt att visa på vad som är viktigt att ta med i undervisningen.

Dagens ämnesplan och även det nya förslaget inleds med texten: ”I dagens samhälle, som är präglad av mångfald, är kunskap om religioner och andra livsåskådningar viktiga för att skapa ömsesidig förståelse mellan människor.” Dagens läroplan ger som jag ser det en vägledning i hur man når dit genom formuleringar om att man ska undervisa om centrala tankegångar, till exempel som de uttrycks i de religiösa berättelserna i Bibeln och andra urkunder.

Man kan konstatera att det bara är 20 år sedan som den svenska regeringen överlämnade Bibeln 2000 till riksdagen. I samband med detta skrev den dåvarande regeringen: När arbetet avslutas överlämnas översättningen till uppdragsgivarna, det vill säga riksdagen, men den kommer inte att stadfästas genom särskilt statligt beslut. Det är genom att tas i allmänt bruk av svenska folket som översättningen uppnår sitt i direktiven angivna syfte: att vara huvudtext för Bibeln inom det svenska språkområdet.

Jag har svårt att se att det nya förslaget till ämnesplan möter denna målsättning om allmänt bruk om man ser till den nya inriktningen för undervisningen.

Fru talman! Skolverket bemöter kritiken på sin hemsida och skriver bland annat: Bibeln kommer inte att försvinna ur undervisningen. Anledningen till att vi inte längre använder ordet Bibeln är att vi genomgående valt att använda samlingsbegrepp. I nuvarande kursplan omnämns Bibeln enbart som ett exempel på en religiös urkund. Det innebär i praktiken att läraren kan välja bort att undervisa om Bibeln. I vårt nya förslag gör vi det i stället obligatoriskt för läraren att undervisa om kristendomens och världsreligionernas centrala berättelser och tankegångar.

Som jag redovisat handlar dock Skolverkets förändringar mer om strykningar än tillägg, förstärkt undervisning eller klargörande. Faktum är att i dagens ämnesplan sker direkt syftning till Bibeln tillsammans med likartade skrivningar som återfinns i det nya förslaget, vilket för mig låter fast att man bör ta upp Bibeln i ämnet religion. Jag förstår inte hur en

lärare kan undvika att ta upp, som Skolverket säger, Bibeln i undervisningen med dagens gällande definition.

I ett samhälle som präglas av mångfald och mångreligiositet är kunskaper om Bibeln och dess berättelser en nödvändighet. Eftersom Bibeln har haft och har en förhållandevis stor påverkan på vårt samhälle bör den även fortsättningsvis nämnas specifikt i ämnesplanen.

Fru talman! Visserligen förstår jag att utbildningsministern inte kan kommentera förslaget, men jag vill ändå ställa några kompletterande frågor.

Om Skolverket håller fast vid de föreslagna skrivningar där Bibeln tas bort som direkt referens i det förslag som lämnas till regeringen i december, kommer då regeringen att överväga att förändra detta förslag och föreslå skrivningar mer lika dagens ämnesplan som inkluderar en direkt referens till Bibeln?

Faktum är ju att den läroplan vi har i dag kompletterades med en referens till psalmer av regeringen innan slutgiltigt beslut togs.

Anf. 107 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Tack, Ingemar Kihlström, för påminnelsen om den fina bibelöversättningen som kom med det nya millenniet! Jag var inte ledamot av Sveriges riksdag vid den tiden, men däremot tjänstgjorde jag som statssekreterare vid Regeringskansliet. Jag fick ett eget exemplar som står i min bokhylla och som jag då och då läser i trots att jag aldrig har undervisats enligt den kursplan som Ingemar Kihlström lyfter fram här.

Jag kan bara återigen konstatera att det är väldigt svårt för mig att svara på hypotetiska frågor. Det är både svårt att svara på frågor om vad jag anser om ett ännu inte avgivet förslag och att svara på frågor om hur jag kommer att hantera ett förslag som kommer att komma på mitt skrivbord och vars innebörd är okänd både för Ingemar Kihlström och för mig.

Jag kan också konstatera att jag i mitt svar sa klart och tydligt att jag anser att Bibeln och andra centrala urkunder har en självklar plats i ämnet religionskunskap. Om vi nu ska diskutera Skolverkets remitterade förslag till kursplan framgår det där att undervisningen syftar till att eleverna ska få kunskaper om hur kristna traditioner har påverkat det svenska samhället och hur kristendomens roll i samhällslivet har förändrats över tid. I undervisningen ska enligt det remitterade förslaget också bland annat kristendomens centrala berättelser och tankegångar tas upp.

Själv har jag lite svårt att förstå hur läraren ska kunna undervisa om detta utan att ta upp Bibeln. Själv skulle jag ha gått till den där tummade Bibeln som jag har i min egen bokhylla om jag skulle planera en sådan sorts undervisning.

Allt det jag säger nu är dock rent hypotetiskt. Vi får se hur förslaget från Skolverket kommer att se ut. Åtminstone jag är väldigt glad över att man från Skolverkets sida var klok nog att skicka ut sitt förslag på remiss så att man fick så mycket synpunkter som man fick.

Anf. 108 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD):

Fru talman! Bibelns roll i vårt samhälle är stor, både i ett historiskt perspektiv och i det samhälle vi i dag lever i. Många uttryck och bilder har sin grund i Bibeln. Många av oss förstår situationen om man talar och jämför med referens till David och Goljat. Berättelsen om den barmhärtiga

samariten visar på medmänsklig omsorg, och den gyllene regeln – ”Allt vad ni vill att människorna skall göra för er, det skall ni också göra för dem.” – visar på hur vi alla kan göra vår jord till en bättre plats.

Många anger att Bibeln är den mest lästa boken i vår värld, och Bibeln utgör också grunden för mycket av det som vi har i vårt västerländska rättssystem. För många är Bibeln en naturlig del och en viktig bas för livet. Med denna bakgrund främjar förslaget från Skolverket på ny ämnesplan för religion, där den direkta referensen till Bibeln tas bort, inte den kunskapsinhämtning, samhällsförståelse och religionsreflektion som jag vill se.

Jag tackar för svaret och debatten med utbildningsministern. Utbildningsministern konstaterade själv att Bibeln och de centrala urkunderna också för henne har en självklar plats i ämnet religionskunskap. Det är viktigt att det tydliggörs för lärarna vad som ska tas upp i undervisningen.

Fru talman! För Kristdemokraterna är det självklart att ämnesplanen för religion bör ha en skrivning som tydligt anger Bibeln som referens, lik den som finns i dagens gällande läroplan. Jag hoppas att utbildningsministern och regeringen lyssnar till alla dem som engagerat sig i frågan och att regeringen ändrar Skolverkets förslag så att referensen till Bibeln kvarstår inför ett införande av nya ämnesplaner till hösten 2020.

När barn och ungdomar möter bibliska referenser i vårt samhälle tror jag att den undervisning som skolan ger kring Bibeln bidrar till helhet, förståelse och mening. Med tydliga skrivningar där Bibeln inkluderas skapas en grund för en undervisning i linje med detta. Jag hoppas att också regeringen delar denna åsikt och låter det vara en grund för sitt slutgiltiga beslut om nya ämnesplaner.

Anf. 109 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Jag får tacka Ingemar Kihlström för den här debatten och också för påminnelsen om hur viktigt det är att i en debatt om skolans alla stora och viktiga problem kunna skilja agnarna från vetet.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 21 Svar på interpellation 2019/20:126 om statsbidrag till islamism via Folkbildningsrådet

Anf. 110 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Jonas Andersson har frågat mig om organisationer som har kopplingar till Muslimska brödrskapet och som gör sig till plattform för islamistiska hatpredikanter ska kunna få statsbidrag avsedda för folkbildningen. Han har också frågat om jag ser ett behov av att vidta åtgärder för att säkerställa att statsbidrag till folkbildningen beslutas med ökad transparens samt på ett mer oberoende sätt vad rör fördelning, granskning och uppföljning.

Inledningsvis vill jag framhålla att folkbildningens aktörer är viktiga för att stärka och utveckla demokratin i Sverige. Folkbildningen finns i hela Sverige och samlar årligen över en miljon människor i olika verksamheter inom folkhögskolor och studieförbund.

Folkbildningen är fri och frivillig, och det vill regeringen fortsätta värna. Riksdagen har fastställt syftena med det statliga bidraget till folkbildningen och beslutar i statsbudgeten om bidrag till folkbildningen.

Folkbildningsrådet har i lag fått i uppdrag av regeringen att pröva frågor om fördelning av statsbidraget. Folkbildningsrådet fattar beslut om vilka studieförbund och folkhögskolor som får ta del av statens stöd till folkbildningen och har möjlighet att återkräva utbetalt statsbidrag, bland annat om det beviljats på felaktiga grunder eller om statsbidraget har använts för andra ändamål än det har beviljats för. Folkbildningsrådet ska följa upp och granska den verksamhet som kan kopplas till statsbidraget.

Under 2018 har Folkbildningsrådet beställt en rapport för att följa upp om bidragsgivning till studieförbundet Ibn Rushd uppfyller demokrativillkoret. Folkbildningsrådets styrelse har utifrån rapportens slutsatser under hösten 2019 fattat beslut om att ge generalsekreteraren i uppdrag att återkomma till styrelsen med förslag på hur Folkbildningsrådets uppföljning av hela folkbildningen kan utvecklas och förstärkas för att leverera en mer transparent redovisning.

När det gäller statlig bidragsgivning till organisationer och projekt har regeringen varit tydlig med att statsbidrag inte ska ges till organisationer som bedriver verksamhet som strider mot demokratins idéer, däribland principerna om alla människors lika värde och rättigheter. Jag välkomnar Folkbildningsrådets arbete med att säkerställa att statliga bidragsmedel används på ett sätt som uppfyller statens syften med folkbildningen och att stödet till folkbildningen blir mer transparent. Utbildningsdepartementet för en kontinuerlig dialog med Folkbildningsrådet om detta arbete. Med detta pågående arbete som bakgrund ser jag i dagsläget inte något behov av att vidta ytterligare åtgärder.

Fru talman! Slutligen vill jag betona att modellen för fördelning av statsbidrag till folkbildningen bygger på en stark tilltro till folkbildningens aktörer att på egen hand prioritera, genomföra och följa upp verksamheten. Det är en modell som tjänar statens syften med statsbidraget till folkbildningen väl. Detta har bland annat Statskontoret visat i sin senaste stora utvärdering av folkbildningen som slutrapporterades 2018.

Anf. 111 JONAS ANDERSSON i Linköping (SD):

Fru talman! Jag vill tacka ministern för svaret på interpellationen.

Det är ett haveri när såväl forskare som rapporter från statliga myndigheter konstaterar att ett studieförbund har kopplingar till det islamistiska Muslimska brödraskapet och organisationen ändå får fortsätta ta emot miljonbidrag via Folkbildningsrådet. Nu har vi ett läge där staten med ena handen konstaterar att organisationen har kopplingar till det islamistiska Muslimska brödraskapet, som under ett decennium har bjudit in hatpredikanter. Med andra handen göder staten samtidigt samma organisation med tiotals miljoner kronor i statliga bidrag varje år. Det är en bisarr situation.

Muslimska brödraskapet är en islamistisk organisation som har rötter i Egypten från 1920-talet. En rad länder, i såväl Mellanöstern som andra delar av världen, har förbjudit och terrorklassat organisationen. Brödraskapet har ett slags reformistisk agenda, med ett slutmål om en islamisk stat som skulle innebära avskaffande av många av de fri- och rättigheter som vi i Sverige ser som givna.

I en rapport som beställdes av den brittiska regeringen under ledning av David Cameron konstaterades att Muslimska brödraskapets organisationer i Storbritannien arbetade i det fördolda. Det konstaterades att de rent ideologiskt anser att det västerländska samhället är inneboende fientligt mot muslimer och muslimska intressen och att muslimer bör besvara detta genom att hålla distans och autonomi.

Medan staten göder Ibn Rushd och andra organisationer med kopplingar till Muslimska brödraskapet med bidrag bidrar islamisterna till att avdemokratisera Sverige. Så sent som i början av 2018 bjöd Ibn Rushd in Nouredine al-Khademi till konferensen Muslimska familjedagarna. Han är även känd som Imam Jihad och har uppmanat unga i Tunisien att ansluta sig till jihad i Syrien.

För ungefär en månad sedan skev de båda forskarna Magnus Ranstorp och Aje Carlbom på Expressens debattsida om Ibn Rushd med anledning av fadäsen att Folkbildningsrådet nu anser att Ibn Rushd uppfyller demokrativillkoret för statsbidrag trots de väl belagda kopplingarna till Muslimska brödraskapet. De skriver bland annat följande: "Genom att utbetala 23 miljoner/år till IR så förstärker FR en politiskt inriktad grupp, nämligen den som kan kopplas till Muslimska brödraskapets ideologiska skola ... Denna grupp är en minoritet bland muslimer som i flera år arbetat med att skaffa sig inflytande över muslimers religiösa tänkande."

Kopplingen mellan Ibn Rushd och Muslimska brödraskapet har fastslagits i andra rapporter som beställts av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB. Även i rapporten *När tilliten prövas*, som var den granskningsrapport gällande Ibn Rushd som Folkbildningsrådet tog initiativ till, fastslås kopplingen.

Dessutom finns partipolitiska kopplingar till Ibn Rushd. Tidigare rektor för Ibn Rushd var Omar Mustafa, som fick lämna Socialdemokraternas partistyrelse efter att det framkommit att han bland annat bjudit in olika hatpredikanter i sin roll som ordförande för Islamiska Förbundet i Sverige.

Avslutningsvis konstaterar jag att ministern i interpellationssvaret inte gav ett rakt svar på min första interpellationsfråga. Men jag vill ha ett tydligt besked. Anser ministern att svenska skattebetalares pengar ska bidragsfinansiera studieförbund med islamistkopplingar med tiotals miljoner kronor om året?

Anf. 112 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Jag vill påminna om de fyra syften som riksdagen har slagit fast ska gälla för vår folkbildning:

- Folkbildningen ska stärka och utveckla demokratin.
- Folkbildningen ska öka våra möjligheter att påverka våra livssituationer.
- Folkbildningen ska utjämna utbildningsklyftor och höja bildningsnivån.
- Folkbildningen ska bredda ett intresse och se till att man når fler deltagare och fler som är med och bidrar till folkbildningen.

Mot den bakgrunden och mot bakgrund av att vi under många år har haft en diskussion om huruvida bidrag har betalats ut till verksamheter som

möjligen strider mot de fyra syftena har Folkbildningsrådet på eget initiativ beställt rapporten *När tilliten prövas*. Jag måste säga att det var en intressant rapport att ta del av, fru talman. Professor Erik Amnå har gjort ett förtjänstfullt arbete när han har tagit fram den.

Jag noterar också att rapporten slutar i en slutsats om att folkbildningens syfte uppnås, också med den bidragsgivning som nu har förekommit. Men det finns saker som man måste ta tag i. Bland annat pekar man i rapporten på precis det som interpellanten tar upp: att det har förekommit fall där personer har bjudits in som knappast kan sägas motsvara de fyra syftena.

Det är utmärkt att Folkbildningsrådet tar tag i den saken. Och det är utmärkt att man har beställt rapporten. Jag kommer att noga följa Folkbildningsrådets arbete med att säkerställa att de fyra syftena ska upprätthållas men också att det finns en transparens i Folkbildningsrådets arbete. Jag kommer också att vara noga med att följa Folkbildningsrådets arbete med att säkerställa att alla aktörer som får ta del av bidrag följer de fyra syftena.

De frågor som Jonas Andersson ställer till mig blir lite svåra att svara på med den principiella utgångspunkt som jag har och som riksdagen har ställt sig bakom, nämligen att folkbildningen ska vara fri och frivillig. Det är inte staten, enskilda statsråd eller regeringen som ska dela ut bidrag. Systemet är med flit gjort på ett sådant sätt att ett folkbildningsråd ska göra det, och staten ska hålla armlängds avstånd.

Jag tycker att det är en bra ordning, och jag är beredd att arbeta hårt för att den ska upprätthållas. Om vi ska klara av att upprätthålla den ordningen gäller det att se till att Folkbildningsrådet i alla delar följer de fyra syftena.

Anf. 113 JONAS ANDERSSON i Linköping (SD):

Fru talman! Tack för svaret, ministern! Men jag är inte nöjd. Det är kanske inte särskilt förvånande.

Det är mycket oroväckande att man inte kan ge ett rakt svar på frågan huruvida organisationer med kopplingar till islamistiska Muslimska brödraskapet ska vara finansierade av svenska skattebetalare. Jag förväntar mig fortfarande ett mer rakt svar på den frågan, inte bara ett svar om hur regeringen ser på folkbildningen i största allmänhet. Som tur är återstår flera inlägg i denna debatt. Jag hoppas alltså att jag kan få ett tydligare svar här.

Flera svenska myndigheter och lokala politiska församlingar har redan agerat på olika sätt mot Ibn Rushd och dess medlemsorganisationer. Göteborgs stad har tidigare i år aktivt beslutat att stoppa Ibn Rushd som remissinstans i olika ärenden med tanke på organisationens extremistkopplingar. I Hässleholms kommun har man av motsvarande skäl nyligen beslutat att dra in bidrag på kommunal nivå till studieförbundet. Det verkar alltså som att man har vaknat på en del platser runt om i Sverige, vilket är positivt.

MUCF, alltså Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, har också agerat. År 2018 beslutade MUCF att avslå ansökan om statsbidrag till organisationen Sveriges Unga Muslimer för att organisationens verksamhet strider mot demokratins idéer om jämställdhet och mot diskriminering och så vidare.

MUCF kräver dessutom tillbaka det bidrag som har utbetalats till Sveriges Unga Muslimer. Som beslutsunderlag för det finns bland annat uppgifter om att företrädare för organisationen har delat våldsbejakande is-

lamistisk propaganda och att medlemmar har åkt till Syrien för att strida och avlidit där.

MUCF fick efter en domstolsprocess rätt mot Sveriges Unga Muslimer. Kammarrätten i Stockholm kom fram till att Sveriges Unga Muslimer inte verkar i enlighet med demokratins idéer.

Det bisarra med detta är att Sveriges Unga Muslimer är en medlemsorganisation i just Ibn Rushd, alltså det studieförbund som jag har interpellat om, och samtidigt tycker Folkbildningsrådet fortfarande att förbundet lever upp till demokratisyftet enligt folkbildningens syften.

Ministern påpekar i sitt interpellationssvar att när det gäller statlig bidragsgivning till organisationer och projekt har regeringen varit tydlig med att statsbidrag inte ska ges till organisationer som bedriver verksamhet som strider mot demokratins idéer. Det regeringen säger blir därför lite svårt att få ihop för mig.

Anser ministern rent generellt att det är rimligt att organisationer med myndighetsuppdrag ger bidrag till en organisation vars medlemsorganisation av en annan myndighet och av domstol bedömts bedriva verksamhet som inte är förenlig med demokratins idéer?

Jag har ännu en fråga. Ser ministern en risk för att allmänhetens förtroende för den svenska civilsamhällespolitiken skadas med anledning av att organisationer med väl belagda kopplingar till internationell islamism finansieras med miljonbidrag via svenska staten?

Anf. 114 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Under förra mandatperioden hade jag förmånen att vara ansvarigt statsråd för ungdomsfrågorna. Jag hade alltså förmånen att följa MUCF:s arbete noga. Naturligtvis iakttog jag också då det som gäller för ett statsråd: Man får inte påverka hur en myndighet beslutar när myndigheten beslutar enligt lag.

Jag utgår från att MUCF och Folkbildningsrådet, ja, att alla som är satta att besluta om bidrag som grundar sig på lagar och förordningar och bidrag som ytterst kommer från skattebetalarna gör en prövning i de enskilda fallen. Jag utgår från att man bedömer de ansökningar som ligger på bordet och att man gör de utredningar som behövs för att ta reda på om det bör gå statliga medel till en organisation i enlighet med föreliggande ansökan.

För mig är det inte konstigt att en organisation kan få ett avslag på en ansökan vid ett tillfälle och bifall på en ansökan vid ett annat tillfälle. Det kan till exempel röra sig om olika tidpunkter, olika ändamål och olika verksamheter.

Min utgångspunkt är förstås att Folkbildningsrådet, som inte är en myndighet men som i stor utsträckning agerar på bevekelsegrunder och med regelverk som i mycket liknar det en myndighet ska följa, tar sin uppgift på stort allvar och ser till att de fyra syften som gäller för folkbildningen verkligen tillgodoses. Stärks och utvecklas demokratin? Bidrar detta till att människors olika livssituationer kan påverkas? Utjämnas utbildningsklyftor? Höjs bildningsnivån? Breddas deltagandet och ökar intresset?

När myndigheter och Folkbildningsrådet gör detta gör man det på de ansökningar, fakta och omständigheter som föreligger i det enskilda fallet.

Låt mig upprepa att jag noga kommer att följa hur Folkbildningsrådet hanterar dessa frågor. Jag är glad över att Folkbildningsrådet beställde rapporten av professor Erik Amnå. Jag har noterat och tycker att det är bra att

Folkbildningsrådet har tagit denna rapport på stort allvar, och jag kommer att följa arbetet som Folkbildningsrådet har framför sig med att med bland annat denna rapport som grund se till att de fyra syftena uppfylls.

Den sista frågan som Jonas Andersson i Linköping ställer handlar om ifall jag är orolig för att Folkbildningsrådets anseende kan påverkas. Jag är förstås angelägen om att alla som åtnjuter förtroendet att arbeta med lagstiftning och med skattebetalarnas pengar agerar på ett sådant sätt så att man förtjänar detta förtroende från skattebetalarna och allmänheten. Det tycker jag ska vara vägledande i all verksamhet som ligger det offentliga nära.

Anf. 115 JONAS ANDERSSON i Linköping (SD):

Fru talman! Jag gläds åt att ministern säger sig vilja följa upp noga vad Folkbildningsrådet sysslar med. Jag tror att det är nödvändigt sett till hur situationen faktiskt ser ut.

Jag beklagar dock att regeringen inte fullt ut verkar förstå allvaret i denna fråga. Sverigedemokraterna har till skillnad från regeringen en aktiv och uttalad politik för att motverka Muslimska brödraskapets etablering i Sverige – något vi bland annat har lyft upp i motioner i riksdagen.

I sitt svar på min interpellation påpekar ministern att Folkbildningsrådets styrelse under hösten 2019 fattat ett beslut om att ge generalsekretären i uppdrag att återkomma till styrelsen med förslag på hur rådets uppföljning av hela folkbildningen kan utvecklas och förstärkas för att leverera en mer transparent redovisning. Bra, det är ett steg i rätt riktning. Men det är enligt min mening alldeles för lite och alldeles för sent. Medan man tar fram förslag pumpar svenska staten in miljoner och åter miljoner i organisationer som kan kopplas till internationell islamism.

Riksrevisionen har tidigare riktat allvarlig kritik mot Folkbildningsrådet, och rådet uppmanades att åstadkomma en bättre styrning och kontroll över till vilka verksamheter bidragen går. År 2018 fastslog dessutom Statskontoret att den interna kontroll som genomförs av studieförbunden är bristfällig. Det finns alltså en skarp kritik mot Folkbildningsrådets agerande, som nu åter aktualiserats i fallet med Ibn Rushd.

Kritiken mot Folkbildningsrådet vad gäller kontroll och transparens kommer också från olika forskare och debattörer, bland andra Magnus Ranstorp.

Kan ministern garantera att Folkbildningsrådets egna kommande förslag på förbättrad uppföljning och ökad transparens kommer att vara nog för att möta upp den allvarliga kritiken från bland andra Riksrevisionen och Statskontoret?

Anf. 116 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! En av mina första chefer sa en gång till mig: Allt mänskligt är felbart, och under denna allmänna regel faller även Arbetsdomstolens verksamhet. Jag jobbade då på Arbetsdomstolen.

Jag får väl upprepa dessa ord: All mänsklig verksamhet är felbar. Jag kan givetvis inte stå här och lova att vartenda beslut i framtiden kommer att fattas med hundra procentig korrekthet. Men jag kan lova att jag noga kommer att följa det arbete som Folkbildningsrådet gör. Skälet till det är att jag tycker att vår folkbildning är oerhört viktig.

Prot. 2019/20:38
26 november

Svar på
interpellationer

Vår folkbildning har varit en del av att utveckla Sverige. Genom studieförbund och folkhögskolor har generationer av politiker fått skolning och utbildning i allt från mötesteknik till grundläggande kunskap om människors lika värde.

Jag kommer att arbeta hårt för att folkbildningen ska få behålla den frihet som folkbildningen åtnjuter. Den ska vara fri och frivillig. Jag ser ett stort värde i att vår folkbildning drivs underifrån av många människor.

Olof Palme sa en gång att Sverige är en studiecirkeldemokrati. Jag är så tacksam över att vår folkbildning under så många år har gett oss inte bara kunskap och bildning över hela landet utan också en infrastruktur av demokratiskt styrda organisationer. Jag kommer att göra mitt yttersta för att värna folkbildningens frihet, frivillighet och ställning i Sverige.

Tack för interpellationen!

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 22 Svar på interpellationerna 2019/20:102 och 116 om Svenska institutets marknadsföring av Sverige

Anf. 117 Statsrådet ANNA HALLBERG (S):

Fru talman! Katarina Brännström har frågat mig vad jag som ansvarigt statsråd gör för att säkerställa att svenska myndigheter inte beskriver Sverige som ett kravlöst bidragsparadis internationellt. Katarina Brännström har även frågat mig på vilket sätt jag tror att det hjälper Sveriges internationella bild att sweden.se lyfter fram vad människor som är här illegalt kan få för förmåner.

Likaså har Ludvig Aspling frågat mig hur jag som statsråd säkerställer att Svenska institutets information till allmänheten överensstämmer med regeringens mål att få fler människor att söka asyl i andra EU-länder än Sverige. Ludvig Asplund har också frågat mig hur jag säkerställer att myndigheten inte lämnar uppgifter som riskerar att locka personer till Sverige för att erhålla bidrag.

Marknadsföringen av Sverige ska lyfta fram det välfärdssamhälle som byggts upp av generationer. Den svenska välfärden och den svenska modellen bygger lika mycket på rätt som på plikt.

Svenska institutet är den myndighet som har i uppdrag att sprida information och kunskap om Sverige. Det gör den bland annat via webbplatsen sweden.se, där det finns cirka 150 artiklar som på olika sätt berättar om Sverige. Bland annat ska Svenska institutet sprida information om Sveriges värderingar och erfarenheter på områdena innovation, hållbarhet, kultur och kreativitet och om olika samhällslösningar.

En del är att beskriva hur det svenska välfärdssystemet fungerar. Genom att alla bidrar och gör sin plikt har Sverige kommit att utveckla världens mest utvecklade välfärdssystem. Via sajten kan information om vår samhällsmodell och våra svenska värderingar spridas vidare.

Information om Sverige är därtill relevant information för den som planerar att studera, jobba eller etablera sitt företag i vårt land. Inte minst är det relevant för att attrahera talanger inom olika verksamhetsområden till Sverige, något som är av stor vikt för att våra företag ska växa. Det är

samtidigt viktigt att informationen är motiverad utifrån detta övergripande syfte och den relevanta målgruppen.

Det betyder också att informationen ska vara balanserad, att de exempeltexter som används ska vara relevanta för ändamålet och att lämpliga formuleringar ska användas. Informationen bör förmedlas på ett mycket tydligt sätt. Det ska exempelvis inte finnas utrymme för tolkningar av hur extensiva eller restriktiva möjligheterna att ta del av akut och livshotande sjukvård för icke-medborgare är.

I egenskap av ansvarig minister för Sverigefrämjande träffade jag generaldirektören för Svenska institutet i slutet av oktober för att prata bland annat om myndighetens Sverigeinformation. Myndigheten har sedan tidigare påbörjat ett arbete med att se över vilken information den publicerar i sina kanaler. Jag kommer noga att följa Svenska institutets förändringsarbete, och jag konstaterar att de redan gjort ett antal förändringar.

Anf. 118 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Fru talman! Jag ska be att få tacka för svaret.

Precis som statsrådet sa är Svenska institutet regeringens myndighet, som har en egen hemsida som marknadsför Sverige och som heter sweden.se. Det är jättebra att det finns en hemsida som skapades för att människor runt om i världen enkelt ska kunna få en bra bild av hur Sverige ser ut och fungerar. Tanken och syftet är bra. Det är viktigt att det finns möjligheter att hitta klar och korrekt information om landet och att texten finns på många språk.

Vad som däremot är ganska märkligt är att sweden.se också ger bilden av ett Sverige som ett kravlöst bidrags- och välfärdsparadis, även för dem som befinner sig illegalt i landet, liksom hur enkelt det är för flyktingar och andra att få sjukvård utan kostnad och andra ersättningar från svensk välfärd. Där skrivs om de högsta möjliga bidragsnivåerna och skryts med att man inte behöver tänka på ekonomin, inte ens om man är arbetslös, när man fått barn till exempel. Där beskrivs hur stora summor som kan betalas ut för flera barn. Det står i ett exempel att man för sex barn kan få 12 000 kronor per månad. Man undrar ju varför den uppgiften är relevant. Detta skickar märkliga signaler om vad Sverige ska vara och vilka vi vill ska komma hit.

I sitt svar till mig betonar statsrådet att marknadsföringen av Sverige ska lyfta fram den svenska välfärden, som byggts upp av generationer, och att den svenska modellen bygger lika mycket på rätt som på plikt.

Jag undrar: Har statsrådet varit inne och läst på sweden.se? Där står ingenting om plikt, endast om rättigheter.

Likaså skriver statsrådet: ”En del är att beskriva hur det svenska välfärdssystemet fungerar. Genom att alla bidrar och gör sin plikt har Sverige kommit att utveckla världens mest utvecklade välfärdssystem.” Ja, det stämmer. Men då tycker jag att regeringen och ministern borde se till att det även står på hemsidan att man måste vara med och bidra. Fast det är klart – det kanske inte kan stå så, för det är ju faktiskt inte så att man måste vara med och bidra eller göra sin plikt. Det går an att få detta utan förpliktelser eller krav. Det är just detta som jag, och många med mig, vänder mig emot: att vi marknadsför Sverige som väldigt kravlöst och att bidrag och välfärden finns till för alla, även för den som inte har bidragit.

Prot. 2019/20:38
26 november

Svar på
interpellationer

Nu är en flik på hemsidan stängd. Det är tur, för där fanns de värsta skrivningarna. Den är under omarbetning, står det på hemsidan. Det är bra, för informationen där om gratis välfärdsförmåner är kanske inte det vi vill visa. Det gäller vilka vi vill ska komma till Sverige.

I svaret skriver statsrådet också att informationen riktas till relevanta grupper, och det är bra. Det är ju talanger och duktiga människor vi vill ska komma till Sverige, men den del som stod på hemsidan och som jag skrev om i min interpellation attraherar ju mest dem som verkar vara intresserade av bidrag. Så var det inte alls tänkt.

Det finns andra märkligheter också som jag tänker ta upp i mitt nästa inlägg. Språket och översättningarna är riktigt dåliga. Det vore intressant att höra hur man ser på den bild som förmedlas av ett Sverige med mycket bidrag och välstånd. Det finns många andra flikar där, men det blir en väldigt obalans, tycker jag, i bilden av Sverige. Vi vill också ha någonting, inte bara ge.

Anf. 119 LUDVIG ASPLING (SD):

Fru talman! Det vi debatterar är alltså Sveriges officiella hemsida, sweden.se, som finns till för att ge en positiv bild av landet. Vi är dock lite skeptiska till en del av den information som lyfts fram, till vilken publik den vänder sig och även till kvaliteten på själva informationen.

Sidan har ett enormt starkt fokus på vilka bidrag och hur stora bidrag man kan förvänta sig som invandrare i Sverige. På hemsidan kan vi bland annat läsa att i Sverige betalas föräldrapenning ut även till föräldrar som är arbetslösa. Familjer med sex barn kan få 7 500 kronor i barnbidrag och 4 240 kronor per månad i flerbarnstillägg. Man får 80 procent av lönen vid sjukdom eller vab. Personer med nedsättning får dygnet-runt-assistans. Gratis sjukvård gäller även för den som fått avslag på en asylansökan och lever i Sverige illegalt. Det står att föräldrar får 480 föräldradagar och att detta är mycket jämfört med andra länder. Sjukhusvistelse kostar 100 kronor per dag, och patienter behöver aldrig betala mer än 1 100 kronor per år för mediciner. Det står också att svenskar välkomnar att betala skatt och att ett ökande antal skulle acceptera att betala ännu mer.

Förutom detta sprider webbsidan också myten om de så kallade apatiska barnen, trots att det nyligen har uppdagats mycket allvarliga uppgifter om att dessa barn i realiteten utnyttjas av vuxna som vill få asyl i Sverige.

Fru talman! Det ligger i sakens natur att en webbplats som ska ge information om ett helt land kommer att omfatta ett ganska stort material. Webbplatsen gör inte anspråk på att leverera all information om Sverige, utan myndigheten gör någonstans ett redaktionellt val av vad man vill lyfta fram. Det är just i detta urval vi kan se vad denna myndighet egentligen håller på med, vilket är att locka så många invandrare som möjligt och redan innan de kommer hit klargöra att de aldrig kommer att behöva försörja sig själva. Det är i praktiken detta man håller på med i denna Sverigeeinformation.

Mot bakgrund av detta vill jag fråga statsrådet om hon anser att det urval av information som lyfts fram riskerar att utgöra en så kallad pull-faktor för personer som vill flytta till Sverige just för att erhålla bidrag.

Jag skulle också vara väldigt intresserad av höra vilken källa Svenska institutet har för påståendet att fler svenskar skulle acceptera att betala mer i skatt.

Jag undrar också om det är lämpligt att lyfta fram frågan om de så kallade apatiska barnen just i det skede när detta har visat sig vara en myt.

Anf. 120 Statsrådet ANNA HALLBERG (S):

Fru talman! Det är inget nytt att Moderaterna vill hitta alla tillfällen att ifrågasätta den internationellt erkända och framgångsrika svenska modellen.

Genom åren har Moderaterna sagt nej till sjukförsäkringar, förbättrade pensioner, fler semesterveckor och arbetslöshetsomställning. Genom åren har de sagt nej till fri utbildning och nej till fackliga rättigheter.

Fru talman! I hela världen finns ett intresse för den svenska modellen – för vår unika partsmodell, för vår jämställda föräldraförsäkring och för vårt utbildningsväsen som ger alla människor möjligheter att studera oavsett bakgrund, oavsett plånbok och oavsett ursprung. Men självklart får vår välfärdsmodell aldrig någonsin missbrukas. Alla brott mot vårt unika välfärdssystem måste bekämpas.

Uttrycket gör din plikt, kräv din rätt är självklart. I Sverige ska alla som kan jobba göra det. När fler kommer i arbete får vi ökade resurser för att anställa fler undersköterskor, fler poliser och fler lärare. Det är så vi bygger samhället starkt.

Katarina Brännström lyfter i sin interpellation fram Moderaternas vision för välfärdsstaten. Hennes perspektiv utgår från en felaktig bild av den svenska modellen. Välfärdsstaten handlar inte om att ge allmosor. Det är tvärtom. Välfärden möjliggör omställning, ökar vår tillväxt och ser till att den stora majoriteten som skapar vår enorma rikedom också ska kunna ta del av den. Därför är välfärden också generell med lika villkor för alla som skapar den.

Katarina Brännström gör gällande att Moderaterna ämnar förändra välfärdens spelregler. Då kan man fråga sig om det är till exempel härkomst som ska avgöra rätten att ta del av välfärdsstaten.

Fru talman! När jag blev varse den berörda texten på Svenska institutets webbplats bad jag naturligtvis att få träffa generaldirektören för Svenska institutet. Hon informerade mig om att man sedan tidigare, före vårt möte, hade påbörjat en genomgång av sina texter och gått igenom sin kommunikationsstrategi för att säkerställa att informationen är korrekt. Självklart ska den vara av högsta kvalitet. Självklart ska den ge en balanserad bild av Sverige.

Svenska institutet och dess webbplats sweden.se måste ge en korrekt, saklig och balanserad bild av Sverige. Man ska visa på fördelarna med vår modell, och man ska inspirera andra länder att ta efter vår modell och organisera sina samhällen på samma sätt som vi gör med vår framgångsrika affärsmodell. Det är en självklar utgångspunkt för mig.

Anf. 121 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Fru talman! Här kom det ett långt inlägg om vad Moderaterna tycker om svensk välfärd. Det är inte det som denna interpellation handlar om. Jag kan bara tala om att vi mår väldigt mycket om den svenska välfärden, betald av skattebetalarna i Sverige. Vi är rädda om varenda förmån

Prot. 2019/20:38
26 november

Svar på
interpellationer

som vi har. Därför har vi kanske andra tankar om hur brett detta ska spridas. Det är det som denna interpellation handlar om. Allt annat tycker jag är på en låg nivå.

Detta är en bild som har spridits i flera år. Denna text har stått här i flera år. PM Nilsson i Dagens industri skrev om detta för ett eller två år sedan. Detta är ingenting nytt. Många flyktingar är väl informerade om de system som vi har i Sverige. Det är redan en pull-faktor, som tidigare talare sa, när man vet hur mycket man har rätt att få i Sverige. Det är inte bra.

Det finns också många märkligheter på denna webbplats som jag tycker att man bör titta på. Språket och översättningarna är riktigt dåliga. Jag kan inte begripa varför det står: Till skillnad från vissa andra länder tolererar många svenskar – till och med välkomnar – höga skatter.

Vad är det för information att skicka ut i världen? Det är inte ens sant.

Det står vidare: Ett växande antal accepterar ännu högre skatter för att betala för ett i stort sett rättvist och väl fungerande samhälle med offentliga tjänster och ett universellt säkerhetsnät.

Jag vet inte riktigt vad detta betyder. Men det kanske statsrådet kan förklara.

Detta är inte alls relevant. Om Skatteverket står det väldigt mycket dumheter, eller vad säger statsrådet om att följande står: Du kan fokusera på midnattsmatningar och smutsiga blöjor när du fått barn. Myndigheterna hanterar allt kring personnummer etcetera.

För den som försöker lära sig svenska är webbplatsen en katastrof. Översättningarna till svenska är helt otroliga. Barnaga blir företagsstraff på svenska. Det står först att det är förbjudet att slå barn. Sedan står det att företagsstraff är förbjudet. Man har alltså översatt corporal punishment fel. Det finns många sådana fel på denna webbplats.

På något ställe står det: Nej, isbjörnar finns inte i Sverige.

Det är nästan ett löjets skimmer över hur vi vill sälja och marknadsföra Sverige. Det finns så mycket att anmärka på och ifrågasätta. Det som jag har tagit upp i min interpellation är just detta kring vår svenska välfärd och bidragen.

Jag tycker att det är riktigt dåligt, och jag vill verkligen säga att vi ska värna om vår välfärd och att vi ska vara rädda om det vi har. Om vi får hit människor som tycker att det är toppen att komma hit med sex barn och få 12 000 kronor i månaden enbart i barnbidrag är det kanske inte denna grupp som vi först och främst vill ska komma till Sverige. Vi vill att talar och experter ska komma hit. Men det är tyvärr så att när vi bara talar om bidrag på detta sätt ger vi bilden av att det är andra som vi vill ska komma hit. Det tycker jag är mycket olyckligt. Jag tror faktiskt att statsrådet håller med mig om det, för det är väl inte så vi vill sälja in Sverige? Vi vill vara ett bra land med hög teknik, trygghet och säkerhet. Tyvärr är bilden just nu inte enbart positiva Sverige. Det är brottslighet, sprängdåd, skjutningar och annat som kablas ut över världen. Det är därför viktigt att vi värnar och vårdar bilden av Sverige på ett positivt sätt och inte tramsar bort den eller talar om saker som inte är relevanta på en sådan viktig webbplats som detta faktiskt är.

Anf. 122 LUDVIG ASPLING (SD):

Fru talman! Jag vill rikta ett särskilt tack till Katarina Brännström som uppenbarligen har orkat ta sig igenom mer av smörjan som står på denna

webbplats än vad jag själv har gjort. Jag gav faktiskt upp efter ett litet tag, eftersom det var för mycket.

En annan sak som man kan fråga sig är hur viktig denna information faktiskt är. En ganska stor del av min bekantskapskrets består av personer som kommer från andra länder. En majoritet av dem som jag umgås med är utlänningar, skulle jag definitivt säga.

Jag gjorde en liten ovetenskaplig undersökning bland mina vänner om hur många som faktiskt har använt denna webbsida för dess egentliga syfte, det vill säga att ta reda på viktiga fakta om Sverige. Noll personer av de tillfrågade, vilket kanske var sju åtta stycken, hade över huvud taget hört talas om att denna sida existerar. Jag undrar därför hur pass stor inverkan den faktiskt har. Och tur är väl det, för det hade blivit ganska pinsamt om de faktiskt hade varit inne och tittat där.

Jag noterar också att statsrådet helt och hållet ignorerar de frågor som jag ställer i interpellationen. Jag vet inte om det finns någon poäng med att ställa fler frågor, eftersom vi uppenbarligen inte kommer att få några vettiga svar här i kväll. Men jag tänkte ändå göra ett försök.

I interpellationssvaret står det: "Information om Sverige är därtill relevant information för den som planerar att studera, jobba eller etablera sitt företag i vårt land."

Om informationen är relevant för dem som ska studera, jobba eller etablera företag, varför är det då ett sådant enormt fokus på vilka bidrag som arbetslösa människor och illegala invandrare kan uppbära? Det undrar jag. Det är inte så att de personer som jobbar, studerar eller startar företag kan få ta del av dessa bidrag, utan det är helt andra personer. Så varför är det just detta fokus om syftet är att få hit personer som studerar och jobbar? Det är en ganska enkel fråga som jag tycker att statsrådet i alla fall kan göra ett försök att svara på.

Jag har ytterligare en fråga som gäller den arabiskspråkiga versionen på denna webbplats, som jag utgår från är mycket spännande. Jag har själv tyvärr inte möjlighet att läsa arabiska. Det hade varit kul att kunna göra det. Men jag kan inte det, så jag förlitade mig på en bekant som översatte åt mig. Då står följande: Andelen muslimer och deras inflytande över det svenska samhället fortsätter att öka.

Vad menar Svenska institutet med att andelen muslimer och deras inflytande över det svenska samhället fortsätter att öka? Vad betyder detta i praktiken? Det kan tolkas på lite olika sätt. Det skulle vara jätteintressant att få höra ett lite utvecklande svar om vad detta faktiskt betyder.

Anf. 123 Statsrådet ANNA HALLBERG (S):

Fru talman! Självklart är det av yttersta vikt att den information som finns tillgänglig i Sveriges officiella kanaler är saklig, balanserad, motiverad och av högsta kvalitet. Det är en självklarhet för mig som ansvarigt statsråd, och jag tror att det är en självklarhet för alla oss som har ett intresse av dessa frågor. Informationen måste också vara relevant för ändamålet och för de målgrupper man vill nå ut till. Lämpliga formuleringar ska användas, och översättningarna ska vara helt korrekta.

Det ska även vara väldigt tydligt att den svenska välfärden bygger lika mycket på rätt som på plikt. Jag vill verkligen understryka att det i det här sammanhanget är av största vikt för mig som statsråd att säkerställa detta. Ungefär en och en halv månad efter att jag tillträdde som ansvarigt statsråd

Prot. 2019/20:38
26 november

Svar på
interpellationer

uppmärksammades jag på de berörda formuleringarna. Då agerade jag omgående; jag kallade generaldirektören till mig, för jag ville förhöra mig om hur man resonerade, vad man hade för planer och hur man hade resonerat. För mig var det väldigt viktigt att följa arbetet med just Sverige-bilden.

Jag fick då även en redogörelse för historien bakom detta. Jag är lite tveksam till att ta upp det, för egentligen känns det inte bra att skylla på tidigare regeringar, men eftersom den arabiskspråkiga sajten nu togs upp av Ludvig Aspling vill jag ändå säga att den sidan lanserades under den tid som Katarina Brännströms parti ingick i Sveriges regering. Dåvarande moderata handelsministern Ewa Björling reste faktiskt till Egypten för att personligen leverera den arabiskspråkiga sajten. Vidare publicerades stora delar av de av ledamöterna kritiserade textavsnitten under den tid som Moderaterna ledde Sveriges regering.

Varför är det då relevant för mig att lyfta detta i dag? Jo, jag gör det med anledning av att jag som ansvarigt statsråd har fått ta emot ett antal skriftliga frågor och interpellationer från riksdagens högerpartier i den här frågan. Det finns dock en historia bakom. Som nytillträtt statsråd är jag oerhört mån om att det ska vara hög kvalitet på den information vi lägger ut om Sverige på våra officiella hemsidor.

Går man i stället i opposition mot den generella välfärden som politisk idé, vilket kan anas bakom dessa kommentarer, tycker jag att man ska stå för det. För mig är det ganska tydligt att udden i samtliga frågor ställda från riksdagens högerkoalition riktas mot välfärdens existens. Är *det* vad vi talar om här i dag – tycker man inte att det är rimligt att staten ska stärka barnfamiljers ekonomi? Ska människor inte vara hemma med sina barn under så pass lång tid? Om det är det vi pratar om är det ju en helt annan fråga än kvaliteten på Svenska institutets hemsida.

Texterna om asylsökande, sjukvård och så vidare har på generaldirektörens eget initiativ tagits bort från sweden.se. På flera av webbsidorna på olika språk finns det nu inga detaljer kopplade till bidragssystemet, och generaldirektören har meddelat mig att man ska se över hela innehållet på sweden.se. Jag tar detta på allra största allvar, och det gäller naturligtvis framför allt kvaliteten framöver.

Kommentera enskilda översättningar, detaljer och innehåll på myndighetens hemsida tänker jag inte göra i dag, och det är inte heller min uppgift att gå in och detaljstyra sådant. Jag står dock helt bakom att kvaliteten på de svenska officiella hemsidorna måste vara av yttersta klass.

Anf. 124 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Fru talman! Jag tar fasta på det sista som statsrådet sa, nämligen att det ska vara av yttersta klass. I så fall finns det mycket att göra på den här hemsidan.

Vi är helt överens om att vi ska tala om vår skola och om den fantastiska förskola vi har i Sverige. Vi ska tala om vilka arbetsvillkor vi har och om löneläget, och vi ska tala om den höga bostadskvaliteten. Det finns väldigt mycket vi kan tala om när det gäller vårt fantastiska Sverige och hur bra vi har det. Vi har demokrati och rättigheter – men också skyldigheter.

Jag tycker att vi alla har ett ansvar för det som har gjorts kring den här hemsidan. Jag vet att den kom till under Alliansens tid, men jag vet inte om innehållet såg likadant ut då som det gör nu. Situationen i Sverige är också annorlunda nu med tanke på det som har hänt – de senaste årens alltmer ökade kriminalitet, en ökad invandring och annat. Det gör att vi måste behandla fakta, ärenden och bilden på ett mycket seriöst sätt.

Jag kan tala om att det är just välfärdens existens, som statsrådet nämnde, som vi moderater vill skydda. Det är jätteviktigt att vår svenska välfärd får leva kvar. Vi betalar alla skatt för den, och vi vill ha den. I sitt interpellationssvar sa statsrådet mycket om det här med lika mycket rätt som plikt, och det tycker jag borde genomsyra mycket av budskapet. Det är så vi jobbar här i Sverige. Det är inte så att man bara kan komma hit och få en massa fördelar och rättigheter utan att bidra.

Jag väljer alltså det goda svaret och hoppas att vi får en jättebra hemsida som ger en positiv bild av det vi faktiskt vill förmedla. Det handlar om att vi ska få hit den goda kompetens som svenska företag och arbetsgivare så väl behöver för att vi ska kunna utvecklas och klara konkurrensen med resten av världen.

Anf. 125 LUDVIG ASPLING (SD):

Fru talman! Jag tycker att det är lite tråkigt att statsrådet konsekvent vägrar att svara på en enda av de frågor jag ställde i interpellationen. Jag hade fem väldigt konkreta frågor, och de borde gå att svara på. De var inte särskilt krångliga, men där är statsrådet tydligen inte alls intresserad av att lämna någon information till Sveriges riksdag. Det är riktigt trist.

Jag tänkte göra ett sista försök här; statsrådet har ett anförande kvar. Per-Arne Wikström, chef för Sverigekommunikation på Svenska institutet, har uttalat att informationen finns till för att skapa intresse hos personer som vill flytta till eller verka i Sverige. Det handlar alltså om att få fler personer att flytta till och verka i Sverige. Hur rimmar det uttalandet med regeringens ambition att fler människor ska söka asyl i andra länder?

Anf. 126 Statsrådet ANNA HALLBERG (S):

Fru talman! Det var tal om företagen tidigare. Jag har verkat i näringslivet i hela mitt liv – faktiskt närmast de små och medelstora företagen – och det mest påtagliga hindret för tillväxt bland företagen i Sverige i dag är bristen på arbetskraft.

Vi måste attrahera kompetens, inte bara inom Sverige och till hela Sverige utan också från andra länder. Vi måste möjliggöra och marknadsföra Sverige som ett land som man vill leva och verka i. Då handlar det naturligtvis om attraktiva företag och attraktiva arbetsgivare, men det handlar också om hela vårt välfärdssystem. Det är en väldigt attraktiv modell för många spetskompetenstalanger. Det är precis detta som är ett av de viktigaste uppdragen för Svenska institutet – att skapa en bild av Sverige som attraherar den typen av personer till vårt land.

Jag återkom till det tidigare, och jag återkommer till det igen: Den Sverigebild som Svenska institutet arbetar med ska vara saklig och korrekt. Jag ska följa detta mycket noggrant. Som jag har nämnt har jag träffat generaldirektören för Svenska institutet, och jag har blivit informerad om att arbetet nu pågår med att se över och förändra informationen. Det är även viktigt att säkerställa att den bidrar till att attrahera inte bara spets-

kompetens från andra länder utan också utländska investeringar. Det handlar dessutom om att sprida bilden av vår välfärdsmodell runt om i världen.

Jag återkommer till att jag kommer att följa det arbetet noga. Jag kommer att noggrant säkerställa att det är hög kvalitet på informationen.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 23 Bordläggning

Följande dokument anmälades och bordlades:

Propositioner

2019/20:43 Ändring i skatteavtalet mellan Sverige och Brasilien

2019/20:47 Skatt på plastbärkassar

§ 24 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 22 november

2019/20:161 Bolagsverkets hantering av årsredovisningar

av *Mattias Karlsson* i Luleå (M)

till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2019/20:162 Rysslands angrepp på civilsamhället

av *Yasmine Posio* (V)

till utrikesminister Ann Linde (S)

den 25 november

2019/20:163 De politiska demonstrationerna och protesterna i Iran

av *Amineh Kakabaveh* (-)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2019/20:164 Regeringens skattehöjningar

av *Sofia Westergren* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2019/20:165 Långsiktiga effekter av sänkt skatt på arbete

av *Niklas Wykman* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2019/20:166 Åtgärder för en hållbar migrationspolitik

av *Maria Malmer Stenergard* (M)

till statsminister Stefan Löfven (S)

2019/20:167 Skattepolitiken och konkurrenskraften

av *Boriana Åberg* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2019/20:168 Regeringens gröna skattehöjningar

av *Helena Bouveng* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 22 november

2019/20:465 Ekonomisk ersättning för vaccinet Pandemrix biverkningar

av *Christina Östberg* (SD)

till socialminister *Lena Hallengren* (S)

2019/20:466 Skattebefrielsen för biodrivmedel

av *Rickard Nordin* (C)

till finansminister *Magdalena Andersson* (S)

2019/20:467 Spelsajter utan licens som riktar sig till svenska spelare

av *Jonas Andersson* i Linköping (SD)

till statsrådet *Ardalan Shekarabi* (S)

2019/20:468 Hongkong och Kina

av *Helena Antoni* (M)

till utrikesminister *Ann Linde* (S)

2019/20:469 Läkemedelsbrist

av *Camilla Waltersson Grönvall* (M)

till socialminister *Lena Hallengren* (S)

2019/20:470 Hemlig dataavläsning

av *Linda Westerlund Snecker* (V)

till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

2019/20:471 Sveriges relation till Taiwan

av *Joar Forssell* (L)

till utrikesminister *Ann Linde* (S)

2019/20:472 Minskande andel kvinnor som startar företag

av *Ida Drougge* (M)

till statsrådet *Åsa Lindhagen* (MP)

2019/20:473 Framtiden för klostermuseet i Vadstena

av *Jonas Andersson* i Linköping (SD)

till kultur- och demokratiminister *Amanda Lind* (MP)

2019/20:474 Skatt på husbilar

av *Eric Palmqvist* (SD)

till finansminister *Magdalena Andersson* (S)

den 25 november

2019/20:475 Lokaliseringsprincipen inom bredbandsutbyggnad

av *Anders Hansson* (M)

till statsrådet *Anders Ygeman* (S)

2019/20:476 Fiberutbyggnad på landsbygd

av *Anders Hansson* (M)

till statsrådet *Anders Ygeman* (S)

2019/20:477 Nationella läkemedelslistan

av *Camilla Waltersson Grönvall* (M)

till socialminister *Lena Hallengren* (S)

2019/20:478 Hot och våld mot sjukvårdspersonal

av *Magdalena Schröder* (M)
till statsrådet Mikael Damberg (S)

2019/20:479 Statlig konkurrens

av *Lars Beckman* (M)
till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2019/20:480 Penningtvätt

av *Peter Persson* (S)
till statsrådet Per Bolund (MP)

2019/20:481 Kronvittnen och anonyma vittnen

av *Magdalena Schröder* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

§ 26 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 26 november

2019/20:409 Sänkta hastigheter på 1 100 kilometer landsbygdsväg

av *Anders Åkesson* (C)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:413 En uppdatering av infrastrukturplaneringen

av *Magnus Jacobsson* (KD)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:401 En ny Arlandabana

av *Åsa Coenraads* (M)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:445 Samråd med Arlandarådet

av *Åsa Coenraads* (M)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:446 Konsekvensanalyser av nedläggningen av Bromma flygplats

av *Åsa Coenraads* (M)
till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2019/20:448 Klimatmål för Arlanda

av *Åsa Coenraads* (M)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:417 Infrastruktur i hela landet

av *Elisabeth Björnsdotter Rahm* (M)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:419 Vinterväghållning

av *Lars Beckman* (M)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:428 Förbättring av väg 745 Bjuråker–Näsviken

av *Ulla Andersson* (V)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:435 Upphandling av operatör till kommunal flygplats

av *Eric Palmqvist* (SD)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:436 Flygbilen
av *Mattias Karlsson* i Luleå (M)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

Prot. 2019/20:38
26 november

2019/20:440 Enskilda vägar
av *Kjell-Arne Ottosson* (KD)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:444 Bristande sjömanskap på svenska farvatten
av *Hans Rothenberg* (M)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

§ 27 Kammaren åtskildes kl. 20.59.

Sammanträdet leddes
av tredje vice talmannen från dess början till och med § 12 anf. 44 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.57,
av tredje vice talmannen därefter till och med § 20 anf. 106 (delvis) och
av andre vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

EMMA PAAKKINEN

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Anmälan om gruppleddare för partigrupp	1
§ 3 Anmälan om vice gruppleddare för partigrupp.....	1
§ 4 Meddelande om statsministerns frågestund.....	1
§ 5 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
§ 6 Ärenden för bordläggning	3
§ 7 Svar på interpellation 2019/20:103 om den svenska positionen inför klimattoppmötet COP 25	3
Anf. 1 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP).....	3
Anf. 2 JENS HOLM (V)	5
Anf. 3 TREDJE VICE TALMANNEN.....	6
Anf. 4 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP).....	6
Anf. 5 JENS HOLM (V)	7
Anf. 6 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP).....	8
Anf. 7 JENS HOLM (V)	8
Anf. 8 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP).....	9
§ 8 Svar på interpellation 2019/20:114 om minskade utsläpp av växthusgaser.....	10
Anf. 9 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP).....	10
Anf. 10 LOUISE MEIJER (M)	11
Anf. 11 JENS HOLM (V)	12
Anf. 12 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP).....	13
Anf. 13 LOUISE MEIJER (M)	14
Anf. 14 JENS HOLM (V)	15
Anf. 15 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP).....	15
Anf. 16 TREDJE VICE TALMANNEN.....	16
Anf. 17 LOUISE MEIJER (M)	16
Anf. 18 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP).....	17
§ 9 Svar på interpellation 2019/20:85 om Asiatiska infrastrukturinvesteringsbanken	18
Anf. 19 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	18
Anf. 20 LUDVIG ASPLING (SD).....	18
Anf. 21 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	19
Anf. 22 LUDVIG ASPLING (SD).....	20
Anf. 23 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	21
Anf. 24 LUDVIG ASPLING (SD).....	21

Anf. 25 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	22
§ 10 Svar på interpellation 2019/20:96 om reformer för att öka drivkrafter till arbete.....	22
Anf. 26 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	22
Anf. 27 NIKLAS WYKMAN (M)	22
Anf. 28 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	23
Anf. 29 NIKLAS WYKMAN (M)	24
Anf. 30 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	25
Anf. 31 NIKLAS WYKMAN (M)	25
Anf. 32 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	26
§ 11 Svar på interpellation 2019/20:98 om åtgärder för fler sysselsatta.....	27
Anf. 33 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	27
Anf. 34 KJELL JANSSON (M)	27
Anf. 35 NIKLAS WYKMAN (M)	28
Anf. 36 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	29
Anf. 37 KJELL JANSSON (M)	29
Anf. 38 NIKLAS WYKMAN (M)	30
Anf. 39 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	30
Anf. 40 KJELL JANSSON (M)	31
Anf. 41 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	32
§ 12 Svar på interpellation 2019/20:107 om slopande av överskottsmålet	32
Anf. 42 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	32
Anf. 43 MATTIAS KARLSSON i Luleå (M).....	33
Anf. 44 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	34
Anf. 45 MATTIAS KARLSSON i Luleå (M).....	34
Anf. 46 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	35
Anf. 47 MATTIAS KARLSSON i Luleå (M).....	35
Anf. 48 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	35
§ 13 Svar på interpellation 2019/20:119 om kontroll av samordningsnummer	36
Anf. 49 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	36
Anf. 50 BORIANA ÅBERG (M).....	37
Anf. 51 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	38

Anf. 52 BORIANA ÅBERG (M).....	38
Anf. 53 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	39
Anf. 54 BORIANA ÅBERG (M).....	40
Anf. 55 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	40
§ 14 Svar på interpellation 2019/20:130 om outsourcing av svensk betalningsinfrastruktur.....	41
Anf. 56 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	41
Anf. 57 MATTIAS KARLSSON i Luleå (M).....	42
Anf. 58 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	43
Anf. 59 MATTIAS KARLSSON i Luleå (M).....	43
Anf. 60 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	44
Anf. 61 MATTIAS KARLSSON i Luleå (M).....	45
Anf. 62 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	45
§ 15 Svar på interpellation 2019/20:131 om kreditrestriktioners inverkan på bostadsmarknaden.....	45
Anf. 63 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	45
Anf. 64 OLA JOHANSSON (C).....	47
Anf. 65 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	48
(forts.).....	49
Ajournering.....	49
Återupptaget sammanträde.....	49
§ 15 (forts.) Svar på interpellation 2019/20:131 om kreditrestriktioners inverkan på bostadsmarknaden.....	49
Anf. 66 OLA JOHANSSON (C).....	49
Anf. 67 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	50
Anf. 68 OLA JOHANSSON (C).....	51
Anf. 69 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	52
§ 16 Svar på interpellation 2019/20:122 om otryggheten i Malmö efter de senaste skjutningarna.....	53
Anf. 70 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	53
Anf. 71 ANGELIKA BENGTSSON (SD).....	54
Anf. 72 JÖRGEN GRUBB (SD).....	54
Anf. 73 LARS ANDERSSON (SD).....	55
Anf. 74 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	56
Anf. 75 ANGELIKA BENGTSSON (SD).....	58
Anf. 76 JÖRGEN GRUBB (SD).....	58
Anf. 77 LARS ANDERSSON (SD).....	59
Anf. 78 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	60
Anf. 79 ANGELIKA BENGTSSON (SD).....	61
Anf. 80 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	61
§ 17 Svar på interpellation 2019/20:133 om kriminaliteten på våra vägar.....	62
Anf. 81 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	62
Anf. 82 THOMAS MORELL (SD).....	63
Anf. 83 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	64
Anf. 84 THOMAS MORELL (SD).....	65
Anf. 85 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	66
Anf. 86 TREDJE VICE TALMANNEN.....	66

Anf. 87 THOMAS MORELL (SD).....	67	Prot. 2019/20:38
Anf. 88 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	67	26 november
§ 18 Svar på interpellation 2019/20:77 om bristande		
opartiskhet i utbildningsväsendet.....	68	
Anf. 89 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	68	
Anf. 90 ROBERT STENKVIST (SD).....	69	
Anf. 91 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	69	
Anf. 92 ROBERT STENKVIST (SD).....	70	
Anf. 93 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	71	
Anf. 94 ROBERT STENKVIST (SD).....	71	
Anf. 95 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	71	
§ 19 Svar på interpellation 2019/20:83 om digital likvärdighet		
i skolan	72	
Anf. 96 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	72	
Anf. 97 MARIA STOCKHAUS (M).....	73	
Anf. 98 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	73	
Anf. 99 MARIA STOCKHAUS (M).....	74	
Anf. 100 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	75	
Anf. 101 MARIA STOCKHAUS (M).....	76	
Anf. 102 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	77	
§ 20 Svar på interpellation 2019/20:89 om referenser till		
Bibeln och religiösa urkunder i grundskolans nya		
kursplan	77	
Anf. 103 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	77	
Anf. 104 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD).....	78	
Anf. 105 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	79	
Anf. 106 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD).....	80	
Anf. 107 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	81	
Anf. 108 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD).....	81	
Anf. 109 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	82	
§ 21 Svar på interpellation 2019/20:126 om statsbidrag till		
islamism via Folkbildningsrådet.....	82	
Anf. 110 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	82	
Anf. 111 JONAS ANDERSSON i Linköping (SD)	83	
Anf. 112 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	84	
Anf. 113 JONAS ANDERSSON i Linköping (SD)	85	
Anf. 114 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	86	
Anf. 115 JONAS ANDERSSON i Linköping (SD)	87	
Anf. 116 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	87	
§ 22 Svar på interpellationerna 2019/20:102 och 116 om		
Svenska institutets marknadsföring av Sverige.....	88	
Anf. 117 Statsrådet ANNA HALLBERG (S).....	88	
Anf. 118 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M)	89	
Anf. 119 LUDVIG ASPLING (SD)	90	
Anf. 120 Statsrådet ANNA HALLBERG (S).....	91	
Anf. 121 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M)	91	
Anf. 122 LUDVIG ASPLING (SD)	92	
Anf. 123 Statsrådet ANNA HALLBERG (S).....	93	
Anf. 124 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M)	94	
Anf. 125 LUDVIG ASPLING (SD)	95	

Anf. 126 Statsrådet ANNA HALLBERG (S)	95
§ 23 Bordläggning.....	96
§ 24 Anmälan om interpellationer	96
§ 25 Anmälan om frågor för skriftliga svar	97
§ 26 Anmälan om skriftliga svar på frågor	98
§ 27 Kammaren åtskildes kl. 20.59.	99